yeryüzü bir bütündür bölünemez

Ahali

Mart 2008
yıl:1 - sayı:3
aylık haber fikir yorum gazetesi
2,5 YTL

Savaş, toprağa düşürdüğü barut tozu ile nasıl kurutuyorsa toprakları, yaşamın güzel yüzlerinin çatlaklarını da öyle derinleştiriyor...

Öncelikle bir kadın olarak "savaş" mevzusunu gündemime aldığımda öncelikli olarak karşısın da durduğum ilk kavram militarizmdir. Militarizmin ise en somut gerçekliğidir savaş. Militarizmin altında yatan düşüncelerden biri toplumun 'korunanlar' ve 'koruyanlar' olarak ikiye ayrıldığıdır. Bu düşünce tabii ki cinsiyet temelli bir ayrımdır ve gündelik pratiklerimize de yansır. Militarizmin altında yatan bir diğer düşünce de dünyanın tehlikeli bir yer olduğudur. Bu tür militarize düşüncelerin sahipleri aslında çoğu zaman sivillerdir. Sivillere ait olan militarize düşünceler gündelik hayatımızı derinden etkiler. Herhangi bir yerde militarizmi gözlemek için ille o yerde devletin, ordunun ve bir üssün olması da gerekmez.

Militarizm savaştan çok daha kapsamlı bir şeydir, barış zamanı da militarize bir süreç olabilir. Devletler kendi savaşları dışında her gün ve farklı şekillerde insanların hayatlarını yok etmek için vardır. Türkiye'de savaşın soluğunu hissetmediğinizde, savaş çanları çalmadığında, haberlerde ölüm çığlıkları duymadığınızda savaşın varlığını anlamak mümkün müdür? Ne yazık ki koltuklarınıza yaslanıp izlediğiniz savaş günlerce sürebilir ya da aylarca. Sonra imzalar atılır, anlaşmalar yapılır. Sözde barış, lafta yarış hiç bitmez yaşadığımız bu ülkede. Oysaki işyerlerinde, iş kazalarında ölen ya da kötü koşullarda çalıştırılıp sakat kalan, trafik kazalarında sadece yol yapım hatalarından dolayı hayatını kaybeden, barınma ya da sağlık gibi nedenlerden ölen kaç insan var sizce? Devletlerin kendi barışlarında da ne kadar çok insan ölüyor, öldürülüyor. Bu rakamlar bizlere savaş dışında da hayatlarımızın kontrolünün bizleri yönetenlerin elinde olduğunun en değişmez gerçeğini gösteriyor.

Türkiye'de militarizmi iliklerinize kadar hissedersiniz, bir o kadar da savaşların üzerinden şekillenen halini. Biz bu savaşı gördük, yaşadık ve yaşamaya da devam ediyoruz çünkü. Kürt sorununun çözümünü, asayiş sorununa indirgeyen militarist egemen zihniyet, barış için ortaya çıkan fırsatları elinin tersiyle iterek, yıllardır bu savaşı ve şiddeti körüklüyor. Devamı Sayfa 3'te

Radyoaktif Yarına Bugünden Direniş

TAEK 2020'ye kadar Akkuyu ve Sinop'a Nükleer Santralleri kurmayı planladığını açıklayıp bunu konuşmak için toplandıklarında bizde kapıdaydık. Bekliyorduk.

Lüks arabaları ve fiyakalı maskeleriyle hani olur da bir kaza olursa önümüze atacakları "ama canım bu santral de full aksesuarlı tam teçhizatlıydı" yalanıyla, son moda teknonükleer yenilikleri kapsayan böylece de onların radyolojik sonuçlar dedikleri, bizim ise...
Devamı 2. Sayfada

Estetik Operasyon

"Gemileri Yaktık"

Sanayicilerin sorumluluğu ve suçu üzerinden atıp işçiyi köleleştirmesi gibi, devletle işbirliği yapıp, hatta kendileri devlet olup işlerini sağlama almaları da yeni bir şey değil.

Türkiye'nin Gururu: Gemi İnşa Sanayi

Gemi inşa sektörü Türkiye ekonomisine 2,5 milyar dolar katkı sağlamakta, gemi yapımı, gemi yan sanayi işleri ve bunlara dayalı teknik hizmetlerden oluşmaktadır. İş gücü ucuz ve döviz girdisi yüksek olan sektöre sermayedarların ilgisi gün geçtikçe artmaktadır. MHP Istanbul Milletvekili ve eski tersaneci Durmuş Ali Torlak'ın da belirttiği gibi son yıllarda tersanelerin iş yükü artmıştır. 2012'ye kadar teslim edilecek şekilde alınmış siparişleri karşılamakta zorlanan tersanelerin sayısının bir kaç yıl içinde iki katına çıkması beklenmektedir. Türkiye'de 4'ü TSK'ya, 2'si kamuya ait toplam 62 tersane bulunmaktadır. Bunların 48'i Tuzla'dadır. Tuzla'da bulunan 48 tersanenin yanı sıra 563 taşeron firma sektör için çalışmaktadır. Tersanelerde yaklaşık 14 bin işçi çalışırken, yan sanayiyle birlikte bu sayının 85 bine çıktığı ancak doğrudan çalışan bu işçi sayısının sektörde çalışanların ancak yüzde 10'u olduğu, çalışanların yüzde 90'ının taşeron firma işçisi olduğu belirtiliyor. Enformel bilgilere göre sektörde yaklaşık 245 bin işçi çalışmakta. Bunların sadece 45 bini tersanelerde doğrudan çalışmakta, yine bu 45 bin işçinin ise sadece 5 bininin sigortalı olduğu belirtilmektedir.

Türkiye'nin yükselen değeri olan ve tersanesi olmayan Avrupa ülkelerinden gelen talebi karşılamak için fazla mesai yapan bu sektörde neler oluyor, işçiler neden greve gidiyor?

Devamı 4. Sayfada

Yaşamak, Direnmek, Var Olmak

Ataerkisiz dünya bizden daha çok hayal kurmamızı istiyor.

Bu yazının esasında olumlayıcı ve sevinçli duygulanışların etkisinde yazılması hayallenmişti. Lakin gün geçmiyor ki kötü haberlerle mutsuz karşılaşmalar yaşanmasın. Bunca lanetin yanı sıra duyulabilinen Kürtlere yönelik artık siyasal gündemin normal bir parçası haline gelmiş ayrımcılık haberlerinin yarattığı keder halinden kurtulmak için düşünüşü dirence yöneltme uğraşıyla, neler yapılabilir üzerinden kafa patlatırken, dün gece "ordu" operasyonuna yeni bir boyut kattı: kara "harekâtı" başladı. Militarizm tüm heybetiyle karşımızda... Her yerden müthiş bir alevlenmişlikle buram buram iğrenç bir milliyetçilik dumanı yayıyor, yüreğin en insan yeri acıyor...
Devamı 13. Sayfada

Eteğin Kerameti...
Esmeray Röportajı
Sayfa 6

8 Mart... 9 Mart...
Emine Özkaya
Sayfa 7

"Devlet Hayatımı Cehenneme Çevirdi"
Ayşe Tükrükçü Röportajı
Sayfa 16

Kent"leş"tiriliyoruz
Nagihan İnci
Sayfa 18

Topraksız Kadınlar
Dilek Çolak
Sayfa 17

Kurtlarla Dans
Canan Yılmaz
Sayfa 20

Günler, aylar geçer, mart gelir. Söz sırası kadınlara mı gelir?

Böyle mi ey Ahali? Oysaki kadınların söyleyeceklerini, seslerini çıkartacakları, konuşacakları, anlatacakları ne çok şey varmış; Mart dışında, bu ay dışında, bunlar dışında... Eee kadınlardan bahsedelim dedik biraz da. Özgürlük tutkunu, fikri coşkulu kadınlardan! Bizler Ahali'nin kadınlarıyız. Sen, ben, bizim kızız işte. Memleketin bir ucundan bir ucuna... Gönlümüzden geçenlerdi; Ahali'nin kadınlarının hayallerini kavuşturmak, bu gazetede buluşturmak. Fikriyatı "kadın" gündemi değil. Ataerki deşmek,

kendimizi Ahali'nin içinde yeniden keşfetmekti maksat. "Muhakkak" kadınız önce. Bizleri de bir araya getiren en mühim mesele buydu işte. Bunlar dışında birçok şey var tepemizde... Savaş, şiddet, gözyaşı... Hayatlarımız bir kukla misali, ne çok da (erkek) var ipleri elinde.

İpler ellerimizde, ipler dillerimizde, iplersözlerimizde, iplerdüşüncelerimizde, ipler bedenlerimizde, ipler her yerimizde...

Bizler Ahali'nin kadınları, iplerimizi kestik önce... Sonra da çıktık yola. Önce sizlere Mart'ın hikayesini anlatmak isteriz keyiflice. 8 Mart'ın gelişiyle tüm kadınlar bildiğiniz üzere kutlar bu günü. Adı üstünde Dünya Kadınlar Günü. Bugünü de yine bize o ipler seçmiş işte. Bir gün dışında; hep yanınızda, önünüzde, arkanızdayız oysa. Emine de böyle yazmış; okursanız yazısında. İlkay; "iyi ki varsın patriyarka!" derken içimizden geçenleri bir bir dökmüş satırlara. Bu satırlardan yola çıkarak bizim Oya kalktı, geldi taa Ankara'ya. Canan, kurtlarla dans ederken her

şeyi bir yana bırakacak, sepetinde dağıtacak Ahali'yi, mora boyalı alanlarda, tüm kadınlara, yanında Beliz, Zehra... Kadınların hayallerinde tabiat ana da özgürleşecek. Nagihan ise kent"leş"en insanlara ve bu fikriyata karşıdır Ahali'nin sayfalarında. İpler çoğu zaman dolanır vücutlarımıza, sarar başımızı, yakar canımızı. Yasemin'i okurken anlayacaksınız dayatılan neymiş kadınlara... Yine direnme ve yaşamak için Sevim'le sarılacağız ele geçireceğimiz özgür hayatlarımıza. İrem'le dalacağız Ursula'nın özgür ütopyalarına... Serap'la Günnaz'la... Parmaklarımıza da dolanacak ipler belki bir gün. Parmaklıklar arkasındaki kadınları anlatacak Emriye yazdık-

larıyla. Onların kapatılmış bedenlerine de söz söyleyecek Ahali'nin kadınları, ipleri çekenlere karşı pervasızca. Songül çizdi ipleri kadınların bedenlerine. Bedenlerin anatomisini yazdı Burcu edepsizce. Bir Burcu'muz daha var, hep aramızdaydı ama sessizce. Bu yolculuktan çıkarken Gül'ün gülen yüzü kalsın aklınızda. Arka sayfayı da okuyun mutlaka, Çiğdem yazdı onu da; "haydi kadınlar gidelim beraberce newroza". Bu yazıyı okuyan Ahali'ye son bir sözümüz olacak! Bütün kadınlar sokağa, bütün kadınlar Nisan'a ve sonrasına...

Radyoaktif Yarına Bugünden Direniş

1. Sayfadan Devam

... gerçeğini yaşadığımız ve tekrar yaşamak istemediğimiz felaketin etkilerini aza indiren yapım şirketinin ve %60 onların yerli malı sermaye dediği bizim ise yerlisinin yabancısının fark etmediğini bildiğimiz küresel kapitalizmin "kriterleri'ni ve diğer detaylarını konuşmaya geldikleri binanın önünde Ankara Ahalisi'nin Kara Çocukları'nın "RADYOAKTİF YARINA BUGÜNDEN DİRENİŞ" pankartıyla karşılandılar.

Onlar; bu dünyayı, bir parçası olduğumuzu unuttukları için belki, belki de bununla kalmayıp her şeyi satın aldıkları için, bu dünyanın hâkimi olduklarını düşündükleri için, belki bir an şaşırdılar. Arabalarının camlarından dışarı sadece bir baktılar. Bu çocukların burada ne işi var, diye bile düşünmeden, ölüm santralinin pis pazarlığını kapmak için binanın içine girdiler. Ama biz de kapıdaydık. Bekliyorduk ve biliyorduk; nükleer santrallerin ölüm olduğunu. Yaratılmış ihtiyaçlarını, kefen soyucular ve akbabalar gibi üzerimizde dolaşıp yok edecekleri yaşamlarımızın peşinde olduklarını.

"... Yok edilen yaşam ne kadar çoksa o kadar zenginler çünkü. Dünyayla güzel olan ne varsa aralarına koydukları mesafe ne kadar uzaksa o kadar büyürler çünkü. Ölümle beslenen sadece Azrail değil çünkü. Bugün de bundan sonra da milyon kere yazmaktan anlatmaktan bıkmayacağımız bir şey var. Bunlar böyle. Bunlar iktidarlar. Başka türlü olmalarını zaten beklemiyoruz. Bütün canlılar gibi biz insanların da, ömrüne paha biçemezler. Size de gelecekler. Elektriklerinizi kesecekler. Suyunuzu kısıp evinizi karartacaklar. Sonra size dönüp dehşet bir fısıltıyla "nükleer" diye soracaklar..."

Soruyor, söylüyorlar; bahanelerle, hikâyelerle... Gerekçeleri enerji; bunu biliyoruz, söyledik. Bunu bilen ve bu hikâyeyi dinlemek, bu senaryoyu bir daha yaşamak istemeyen biri daha vardı aramızda o gün; Dilaver. Enerji harcamalarındaki tasarruf tedbirleri yalanını söyleyenlere avucunun içine sakladığı taşı atmak için... Ama kafalarının içinde az sonra konuşulacak 'kriterleri' düşünenler Dilaver'i görmediler bile. Çünkü onlar bu meseleyi çoktan Enver ile halletmişlerdi zaten! Bunu da biliyoruz ve söyledik, Dilaver ile birlikte;

'Hilmi'nin Enver'i kandıramaz kimseyi'

Ve söylemeye devam ettik. Nükleer Santralin getirdiği ölümün ve acının hiç kimsenin maskesinin türüne bakmadığını anlatan bildirilerimizi ve afişlerimizi geçtiğimiz hafta boyunca üniversitelerde dağıttık.

"... Haki renkli parkayı giyerken, kemerinde silah asılıysa askersin; ama cebinde kenarı buruşmuş bir kitap taşırsan muhalifsin. Yırtık kot pantolon giyersen asisin, isyankarsın, ütülü kumaş pantolon giyiyorsan kariyeristsin, muhafazakarsın. Saçların dalgalanıyorsa rüzgarda ilerici, derlenip toparlanmış, bir örtünün altına konulmuşsa gericisin. Üzerine geçirdiğin her şey seni senden uzaklaştırıyor. Sen bir bedensin!..."

Ankara Ahalisi'nin Kara Çocukları nükleer yalanına inanmıyorlar.

Kuracakları santralin atık sorunun şu an için önemsiz olduğunu söylüyorlar. Bu yaşadığımız toprağın mı sorunu değil, yoksa Hilmi'nin mi sorunu değil? Atık sorunu kırk yıl sonra başlayacak diyorlar. Hatırlarsanız Akkuyu nükleer santral inşası yarım kaldı, bunda nükleer karşıtı hareketin etkisi olduğu kadar hem uluslararası çıkar ilişkileri hemde parasızlık yalanı ile devlet şansını zorlamadı. Şimdi sonsuzmuş gibi inandırdıkları enerji ihtiyacımızı karşılamak için Hilmi bizi yine inandırmaya çalışıyor. 40 yıl sonraki enerjiye bakacak olana atıyor işi. Ama biz biliyoruz ki, bunların tek derdi nükleerle elde edecekleri güç, bunu kurmak ve itirazlarımızı başlarından savmak için yalan söylüyorlar. Bundan kırk yıl önce de santral kurdular, kırk yıl sonra da kurmaya devam edecekler...

'... Enerji istiyorlar. Koşmak, dans etmek ya da zıplamak için değil. Yaşamak, yaşatmak, sürdürmek, üretmek, güldürmek, nefes almak için değil. Bizi öldürmek için. Yıllar evvel, Massachusetts Enstitüsünde ABD'de Nagazaki ve Hiroşima'ya atılan bombaları yaratan adamlara benziyorlar. Dün orada. Bugün buradalar. Tek mirasları ölüm. Tek istedikleri iktidar. Tek sahip oldukları eğilen boyunlar, ölen çocuklar, gölgelerinde oturamadığımız ağaçlar, içine giremediğimiz sular. O adamlar sadece siz yokken var olabilen, kendilerine insan dedirtmek için, yanlarında binlerce şahit ve ceplerinde hatırı sayılır parayla gezenler... '

Ve biz biliyoruz ki nükleer santralin tek işlevi enerji üretmek değil. Silah üretiyorlar, nükleer silah... Şu anda dünyada 30 binin üzerinde nükleer silah var. Türkiye'de incirlik üssünde 90 adet nükleer bomba var. Sadece resmi belgelere dayanarak verilen rakamlar şöyle; ABD nükleer silah sayısı 10.640, Fransa 350, Rusya 8.600, Hindistan 45-55 arası, İngiltere 200, Almanya 150, İtalya 90, Belçika ve Hollanda'da 20, İsrail 100 ile 200 arası, Pakistan 35–55 arası, Çin 400... ve tabi bizden gizledikleri binlercesi...

Nükleer silahların tarihini de biliyoruz elbette. Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan bombalar ve onlardan onlarca kat yıkıcı etki yaratan, hala insanların ölümüne neden olan, Çernobil faciası ve binlerce kişinin katledildiği Halepçe...

Ölümün nefesi ensemizde, tabiattaki tüm canlılar olarak tehdit altındayız. Yeryüzünün yalancı maskesini parçalamazsak, imajlar ve yanılsamalara kanmadığımızı göstermezsek gerçekleştirecekler bu ölüm fantezilerini. Onlar santral yapacaklar, bizler yıkacağız. Onlar zehir saldıkça, bizler hep buradayız. Bugünden yarına aktif direnişteyiz.

Düzeltme: 2. sayıdaki "profesyonel savaş ve global vicdan" başlıklı yazıda, K. Irak'ta iş yapan unsurlar nitelenirken geçen "karadenizli aileler" ibaresi, karadenizli aileler hakkında olumsuz bir genelleme yapıldığı hissini doğurmuş. Yazarın böyle bir önyargısı yoktur. Düzeltir, özür dileriz.

AHALI
Aylık Haber Fikir Yorum Gazetesi
Yerel Süreli Yayın
Şubat 2008, Sayı 2
Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Cemil Cahit Selimoğlu
İletişim Adresi: Mithatpaşa Caddesi 30A/29 Yenişehir/Ankara Tel: (312) 434 47 54
ahaligazetesi@gmail.com
Basıldığı Yer: Ümit Ofset Matbaacılık - Kazım Karabekir Caddesi No: 41/1-2-3-9 Iskitler/Ankara
ISSN 1308-0431

Estetik Operasyon

1. sayfadan devam..

"Medya adeta savaş propaganda birimleri gibi çalıştı. Hava bombardımanlarının şanlı görüntülerini, Türk askerlerin kahramanca savaştığı haberlerini verdi, durdu. Her akşam düzenli olarak bizlere canlı canlı servis ettiler ölümü. Türk milletinin zaten hali hazırda bekleyen milliyetçi duygularını coşkuyla kabartan bu haberler evindeki teyzeyi, kahvedeki amcayı sokaklara taşıdı."

Kürt meselesi onlarca yıldır yaşadığımız topraklarda can çekişen, bildiğiniz üzere halen de kanamakta olan bir meseledir. Tarih tekerrür etti, yine aynı meselenin bu seferki nedeni güvenlik sorununa indirgenerek, şimdiye kadar defalarca denenmiş olan ve hiç bir çözüm üretmeyen sınır ötesi operasyonlarının 25.'incisi gerçekleşti. Devlet, geçmiş 24 operasyonun çözümsüzlüğüne eklenen operasyonlardan birini daha gerçekleştirmiş oldu böylece. Yine bugünlerde gündemde olan devletin ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin profesyonel ordulaşma söylemleri belki de daha uzunca bir dönem topraklarımızda yaşayacak bu iç politik savaşın devamlılığını göstermektedir. Kürt sorunun siyasal zeminlerde çözümüne imkan tanımayan bu devlet ve bu siyasal zihniyet, aksine şiddet ve savaşı canlandırmaktan başka bir şeye yol açmıyor, yıllarca topluma saçtığı ayrımcı, ötekileştirici kin ve nefret tohumlarını, şimdi TBMM kürsüsüne ve koridorlarına kadar taşıyor. DTP milletvekillerine karşı başlatılan linç kampanyaları, parti binalarının kundaklaması, Kürtlerin işyerlerinin ve evlerinin işaretlenmesine kadar vardırıyor. İki yıl öncesine kadar "Kürt sorunu öncelikle benim sorunumdur" diyen başbakan Recep Tayip Erdoğan, şimdi ise Kürt sorunundan "etnik temizlik" olarak bahsediyor. PKK'nin de son dönemde içindeki kemikleşmiş söylemlerinden sıyrılmışlığı ve silahsızlanma çağrıları da bazı gerçekleri değiştirmeyecektir. Aslında bu mesele her iki taraf için dar nışıklı bir dövüştür. Türkiye'de yapılan bu operasyonların hedefi "terörü ortadan kaldırmak", "teröristi yerinde vurmak" ve en nihayetinde devletin, halkın milli kazancını sağlamak hiç değildir. Askeri bir harekatla yıllardır bu sorun çözülememiştir. Bu sorunun görünen gerçekliği ise şudur: her iki tarafın da kendi iktidar politikaları içine sıkıştırıp, baskıladığı Kürtlerin yaşama hakkının ihlal ediliyor olması. Buradan yola çıkacak olursak, Türkiye Devleti içerisinde uzunca yıllardır görünen savaş hali dışında da yapılması gerekenler var. Kürtçe üzerindeki fiili yasak genişleyerek sürüyor. Kendi anadillerini konuşmak istedikleri için bile ne tür baskılar yaşadıkları ortada. Türkçe'nin dışında Ingilizce gibi batı dilleri çok rahat gündelik yaşamda yer buluyor olmasına ve hatta yabancı dilde konuşmak revaçta olmasına rağmen Kürtçe üzerindeki baskının anlaşılır olması mümkün olmuyor. Halbuki okullarda Kürtçe okutulacak seçmeli dersler başlatılmalı, çok dilli belediye hizmeti vermek teşvik edilmelidir. Yani bir dizi kültürel bariyeri ortadan kaldırmamız gerekmektedir. En nihayetinde bu mesele dilini konuşamayan, köyünde yaşayamayan, kaybolan ve göz ardı edilen bir halkın meselesidir... Son dönemlerde, yine geçen operasyon sürecinden itibaren başlayan ve artarak yükselmeye devam eden milliyetçilik halini de tehlikeli bir sürecin başlangıcı olarak görmeliyiz. Yine bu süreçte bu durumu tetikleyen en önemli organ da medya olmuştur. Medya adeta savaş propaganda birimleri gibi çalıştı. Hava bombardımanlarının şanlı görüntülerini, Türk askerlerin kahramanca savaştığı haberlerini verdi, durdu. Her akşam düzenli olarak bizlere canlı canlı servis ettiler ölümü. Türk milletinin zaten hali hazırda bekleyen milliyetçi duygularını coşkuyla kabartan bu haberler evindeki teyzeyi, kahvedeki amcayı sokaklara taşıdı. Türkiye'nin dört bir yanı ay yıldızlı bayraklarla doldu, taştı, salyalar etrafa saçıldı. Savaşın propagandasını yapmaya devam edenlerin hedefleri zaten belliydi; insanların içlerine nifak tohumlarını atmak ve birbirlerinin üzerlerine saldırtmak. Gerçekleşen bu operasyonlar sırasında "şehit olan" Türk gençleri ise, milletin iftiharı, gururu, milletin şerefi, milletin sarsılmaz bütünlüğü uğruna hayatlarını feda etmiş cesur gençler oldular. Ve bir de onların ardından yürüyen milli haysiyetimiz var. Bu vatansever gençlerimizin uğrunda meydanları ve cansız yatan tabutların etrafını çevreleyen Türk Milleti... Millet coştu, tartışmalar yaratıldı, milliyetçiliğimiz yarıştırıldı. Belki en can alıcı sözcükleri söylemesi gereken analar sustuğu için konuşan bu ölüm makineleri 25.inci seferlerinden de döndüler. Eksilen mühimmat ise kimilerinin bedenlerinde kaldı. Şimdi onlarla beraber toprağa verilmeyi bekliyor. Öyle ya, her şeyin bir hesabı olmalı. Kaç insan öldü, kaç mermi sıkıldı, kaç ocak söndü, kaç umut yok oldu? Kaç kişi karşı durdu? Savaşların en somut hali budur işte...

Belki en can alıcı sözcükleri söylemesi gereken analar sustuğu için konuşan bu ölüm makineleri 25. seferlerinden de döndüler. Eksilen mühimmat ise kimilerinin bedenlerinde kaldı. Şimdi onlarla beraber toprağa verilmeyi bekliyor.

Ya askerlerin 80 darbesi sırasında Bülent Ersoy'a koydukları sahne yasağı kalkmamış olsaydı kim dillendirecekti 'ölüm değil çözüm'ü? Kim karşı duracaktı 'şehitler ölmez' sözüne? Bülent Ersoy "oğlum olsa askere göndermem" dedi. Günlerce konuşuldu. Oysaki 244 can, ne Kürt ne Türk, genç insan, "tarafsız", ölü bedenleriyle yatıyor şimdi. Bu operasyon, bu savaşlar, bu ölümler, yine ölen askerlerin "güneş"lerinin içinde büyüyecek olan nefretin resmini çizdi. Yine ellerini keserek akıttıkları kanla bayrak boyayan "güneş"lerin içlerine mi akıttık oluk oluk bu şiddeti ve bu nefreti? Milliyetçilik dediğimiz şey her neyse vücutlarımızda hayat buluyor böylece. Son operasyonun değerlendirmesi hep bir maç skoru gibi yapıldı, orada yaşamını yitiren insanların sayıları verilerek bir üstünlük sağlama çabasına girildi. O insanları dedikleri gibi kahraman değil nesne haline getirdiler. Bunu dakendi yayınlarını sattırmak için kullandılar. Fenerbahçe:1-Galatasaray:2, Türkiye:2-PKK:1. İşte millet böyle yaşıyor, böyle coşuyor bu memlekette. En büyük kim? "Devlet". Hep kim kazanacak? "Devlet". Bu hafta bu memleketin skoru belli oldu; rakamla 244, yazı ile iki yüz kırk dört.

"daha bitmedi devamı gelecek" yazıyorlar bombalara...

Oysa çok iyi biliriz ki, hepimiz canlı doğduk anamızdan. Bir bebekten bir katil yaratmak anaların işi değil. Yine mi "devlet" her şeyi yaratan? Sınırları koyan da onlar, çiğneyen de...

Kimseye verilecek bir avuç vatan toprağı olmadığını söyleyenlerin anlaşılıyor ki başkalarının avuç avuç topraklarında gözleri var. Bunun için kendi koydukları kuralları bile çiğniyorlar, bu uğurda sınırlar aşılıyor, kendilerinin kabul ettikleri hukuk bile ayaklar altına alınıyor. Ülke adı konmamış ana fiili bir savaşın tüm gerilimini böyle yaşıyoruz işte. F-16'ların "canlı" sortileri yeni silah pazarlama yöntemleri olarak zaten biliniyordu. Ama bu canlı sortilerin yıktığı köyler, bu köylerde yaşayanlar her nedense pek dillendirilmiyor. Bu tür kayıplar sanki maliyetin içindeymişçesine rahatlar. Oysa sınırın hangi yanında olursa olsunlar (ölürlerse ölsünler), her ölen beden bu savaşın çılgınlığını bir kez daha göstermektedir.

Böylesi bir savaşta duyup, duyulacak tek bir şey yoktur. Gözyaşlarıyla tabutlara kapaklanan anaların ise bu anlamda gururdan çok daha fazlasına ihtiyaçları vardır. Ve bizim de onların kendi evlatlarını toprağa verirken işittikleri "şehitler ölmez"den çok daha başka ifadelere ihtiyacımız vardır. Çünkü ortada ölü bedenler vardır, kimsenin geri getiremeyeceği...

Devlet savaşların gözyaşlarını dindirmesini de biliyor elbet. Devlet bu, hem öldürüyor, hem de ağlayan yüzü güldürüyor... Genel Kurmay'ın yaptığı açıklamada çocuklarını, eşlerini kaybeden ya da dönüşlerini bekleyen kadınlara güven verecek lafları da bir bir ediyor elbet. Yine geçenlerde Genel Kurmay'ımız "birliklerimiz arama tarama faaliyetlerine devam etmektedirler. Birliklerimizin sahip oldukları üstün kış teçhizatı ve alınan ilave tedbirler sonucu askerlerimiz olumsuz hava koşullarından asla etkilenmemiştir" diyor. "Kar, kıyamet operasyonunun şu yedinci gününde Zap'a da girdik" diyor Türk Silahlı Kuvvetleri. "Çocuklarınız, eşleriniz kıyamette güvende" diyorlar yani. Kıyametin ortasında yolunu kaybeden donmuş askerleri peşmergeler kurtarıyor, yolunu kaybetmiş askerleri köylüler kurtarıyor. Silahla ülkeyi yönetmeye kalkanlar yüzünden insanlar ölüyor, gereksiz yere insanlar öldürülüyor. "Ne zaman yeter diyeceğiz" diye sormadan edemiyorum. Bir tarafta da "çocuklarınızı dağlara göndermeyin, PKK'ye vermeyin, terörist olmasınlar" çağrıları yapanlar var. Bu söylemde ne tarafta olduğunuzu bilmenin önemli olduğunu sürekli hatırlatanlar. İşte o tarafta da ölen evlatlar, ölen eşler ve ağlayan analar, o tarafta başka "güneş"ler başka hayatlar...

Operasyona gelince daha önce de gördüğümüz 24 operasyondan farklı değil hiçbir şey. Üstelik operasyonun başlamasıyla bitmesi arasındaki kısa süreye ve geçmiş 24 operasyona bakılırsa Kürt sorununun askeri olarak da bu kadar kolay halli zaten mümkün görünmüyor. ABD'nin gir-çık dediği trajik ve bir o kadar da komik bir durum yaşadık. Bu devletin ve ordusunun 244 insanın ölü bedenlerinde hatırlayacağımız "bildiğimiz aynı mesele" diyeceğimiz bir haftanın tahlilini yapıyor olduk böylece. Operasyonun beşinci gününde ABD savunma bakanı Robert Gates'in Ankara'da Genel Kurmay Başkanı Büyükanıt'la yaptığı görüşmede Irak'tan çekilin mesajını vermesi ve Büyükanıt'ın ise "neyi kastediyorsunuz, ABD yıllardır Afganistan'da terörle mücadele ediyor" şeklindeki ifadesi "bu tepki neden?" dedirtiyor. Her sorunu silahla çözebileceğini sanan, güce tapan ve güç sahibi olmakla övünen Türk Ordusu kendisinden daha güçlü ve daha silahlı ABD'nin karşısında da böyle bastırıldı işte. Çık dediler, çıkıverdiler. Vatan dedikleri şey ABD'den gelen telefon ile çizilen haritalar, yer değiştirdikçe binlerce insanın ölümüne neden olan oklar, dağların ayıramadığı halkları ayırmak için çizilen kırmızı kesik çizgiler...

Elinde binlerce mermisi, tankı, tüfeği, uçağı, uçaksavarı olan bir ordu kendi coğrafyasında yaşayan insanlara karşı gücünü kanıtlama çabasıyla giriştiği bu operasyonu da tamamladı nihayetinde. Yani operasyon şimdilik bitti. Bu arada sınırlar aşıldı, köyler bombalandı, insanlar öldü...

Bir sorunlu durumu ortadan kaldırmak yahut o soruna neden olan şeyleri gidermek yerine günü ve görünümü kurtarmak için, ortama makyaj yapan, gerçeği farklı göstermeye yönelik estetik operasyonlar bunlar. Yarasının kabuğunu sağaltmak yerine derisini gerdirip üzerini örtbas etmek için atılan dikişler... Geçmişin kan lekelerini silmek yerine başka yerden alınan dokularla ekim yapmak... Ekonomisiyle, kültürüyle göçertilen halkları daha diri göstermek için milliyetçilik silikonuyla şişirilen beyinler ve elindeki öldürme makinesini her ne pahasına olursa olsun karşındaki üzerinde uygulamaya koymaya karar vermiş bedenler...

Nebahat Çetin
imacaricks@gmail.com

"Gemileri Yaktık"

1. sayfadan devam

"Taşeron sistemi kaldırılsın", "Artık ölmek istemiyoruz", "Katil GİSBİR hesap verecek"...diyen işçiler 26 şubat'ta Tuzla tersanelerinde greve başladı. Binlerce tersane işçisi iş cinayetlerine karşı greve çıktı, polis işçilere ve sendikacılara saldırdı, 100'ü aşkın kişi gözaltına alındı, 15 kişi yaralandı. Limter-İş yöneticileri Cem Dinç, Kamber Saygılı ve Tekstil-Sen Başkanı Ayşe Yumli Yeter dahil 86 işçi ve sendikacı gözaltına alındı.

Peki, ama kim ölüyor, taşeron sistem nedir, GİSBİR neden katil?

Küresel Kapitalizmin En Güzel Örneklerinden Biri: Taşeronlaşma

Taşeronluk, üretim ve hizmet sektörlerinde, işin bir bölümünün firma tarafından daha küçük bir firma veya firmalara yaptırılması işidir. Firmalar maliyetleri düşürmek, sahip olmadıkları etkinlik ve kalitelerden yararlanmak, talepte dalgalanma olduğu zaman büyük yatırımlardan kaçınmak ve bina bakımı, temizlik gibi stratejik öneme sahip olmayan işleri devretmek, muhasebe, vergi ve çalışan işçilerin sigortaları gibi düzenlemelerden kaçınmak amacıyla taşeronluğa talep göstermektedirler. 4857 sayılı Yeni İş Yasası'na göre asıl işveren ve taşeron işveren işçilere karşı olan yükümlülüklerden aynı şekilde sorumludur.

Taşeronlaşma düzenlenme, şekli ve işleyişi bakımından bazı riskleri ve sorunları beraberinde getirmektedir. Örneğin, iş güvencesi tanımı gereği otuz ve daha fazla işçi çalıştıran işyerlerini ve en az altı aylık kıdemi olan işçileri bağlamaktadır. Taşeron firmaların 30'un altında işçi çalıştırıyor olması ve işçilerin iş değiştirme hızının yüksek olması nedeniyle kıdem koşulunu sağlayamama durumlarının ortaya çıkması yasanın işlevselliğini yok etmektedir.

Tam gün çalışan işçilerin örgütlü yapıları olan sendikaların taşeronlaşma gibi istihdam biçimlerinin gereksinimlerine yanıt vermekte yetersiz kalması bu tür çalışanların mücadele biçimlerini kırmakta, böylece örgütlülüğü azaltmakta dolayısıyla da haklarını almalarını engellemektedir. Böylece taşeronluk sendikal örgütlülüğü kırmada önemli bir araç haline dönüşmektedir.

Taşeronlaşmanın sendikalaşma oranını azaltması beraberinde işçi ücretlerinin düşmesini ve işçi çalışma standartlarının düşmesine sebep olmaktadır. Taşeron firmalar sayesinde firmaların maliyetlerinin düşmesinin bedelini daha düşük ücrete, yetersiz ve kötü çalışma koşullarında çalışan işçiler ödemektedir. Şirketler taşeron firmalar kullanılarak, yasal düzenlemelerle belirlenen işçi sayısının altında kalarak sağlık ve güvenlik için gerekli tedbirleri almama avantajı elde etmektedir.

"İşçilerin ve sendikaların talebi gerçekleşse de hiçbir şey değişmeyecek. Devlet sömürmeye, işçiler ise direnmeye devam edecek."

Taşeronlaşma Tuzla'da öyle boyutlara ulaşıyor ki ilk taşeron firma işlerinin bir kısmını başka taşeron firmalara verebiliyor, o firmalar da daha küçük firmalara. Hatta "götürücü" denilen ve parça işleri yapanlar da olabiliyor. Böylece taşeron firmaların çoğunda gündelik, haftalık, aylık işçi çalıştırılıyor, işin içine işçi simsarları hatta mafya girebiliyor.

"Artık Ölmek İstemiyoruz"

1985'ten beri 80 işçinin öldüğü tersanelerin tek sorunu işçi ölümleri de değil. İş cinayetlerinin yanı sıra sigorta primlerinin yatırılması, çalışma saatleri, yemekhane, çay molaları düzenlemeleri gibi talepleri de var işçilerin. Ancak gündemde de olduğu gibi işçilerin öncelikli talepleri ölümlere yol açan iş güvenliği aksaklıklarının giderilmesi. İşçiler ve sendikalar taşeronluğun tersanelerdeki en büyük sorun olduğu konusunda hem fikir. Çok tehlikeli işler barındıran gemi inşa sürecinde büyük güvenlik önlemleri alınması gerektiği belirtiliyor. Limiter İş Genel Başkanı Cem Dinç'e göre zincirleme taşeronluk olarak adlandırılabilecek ve maliyetleri düşürmeye yarayan, taşeronların işleri başka taşeronlara vermesi durumu yasa dışıdır. Çünkü yine iş yasasına göre bir firma ancak belirli nedenler mevcutsa işlerini taşeron firmaya devredebilir. Bu nedenler arasında, yapılacak işin firmanın yaptığı iş dışında uzmanlık gerektiren alt iş veya gerekli kalite eksikliklerini giderecek bir iş olması sayılabilir. Tuzla'da ise süreç değişik işliyor. Kablo çekme, boya yapma, döşeme gibi parçalar da taşerona verilebiliyor. Bir geminin işi çok fazla parçalanabiliyor ve böylece yasadışı taşeronluk oluşmuş oluyor.

Limiter İş ve Dok Gemi İş

İşlerin yasadışı şekilde parçalandığı böyle bir ortamda işçiler de parçalanıyor ve çalışanlar arasına barikatlar çekilmiş oluyor. Sendikalaşma üzerinde büyük baskı olması, uzun çalışma saatleri, Türkiye'nin işsizlik yoğun ortamında yaratılan işsiz kalma korkusu işçilerin sendikalaşma ve örgütlü mücadele etmesini çok zor hale getiriyor. Buna rağmen örgütlenebilen işçilerin örgütlendiği iki sendikadan biri olan Limiter İş DİSK'e bağlıyken, Dok Gemi İş Türk İş'e bağlı. Limiter İş'e bağlı işçilerin sayısının artması durumunda işverenlerin işçiler üzerinde baskısı artıyor veya işçiler Dok Gemi İş'e üye olmaları için zorlanıyorlar. Ayrıca zincirleme taşeronluk olgusu nedeniyle işçiler hangi firmaya bağlı oldukları konusunda problemler yaşıyorlar hatta bağlı oldukları firmaların devlet dairelerinde kaydını bile bulamıyorlar.

İşçiler Ne İstiyor?

Yakın zamanda günde 14 saat çalışan, yemek molaları 1 saatten yarım saate düşürülen, çay molaları 10'ar dakika azaltılan işçilerin, taşeron firmalar tarafından, daha çok çalışıp işi daha çabuk bitirmeleri, böylece maliyetleri düşürmeleri için zorlanması, çalışılan yerlerde yangın tertibatının olmaması gibi durumlar işçilerin çalışma şartlarının kötüleşmesine ve iş kazalarına daha çok kurban gitmesine yol açmaktadır. Bu nedenlerle işçiler taleplerini şöyle sıralıyorlar:

•Taşeron sistemi kaldırılsın!
•İş güvenliği ve işçi sağlığı tedbirleri alınsın!
•Ağır ve tehlikeli işler yönetmeliği uygulansın!
•İş cinayetlerinden sorumlu olan patronlar yargılansın!
•Sigorta primleri asıl işveren tarafından yatırılsın!
•İşçilerin kıdem ve ihbar tazminatları ödensin!
•Çalışma süreleri günlük 7,5 saate indirilsin!
•Gurbetçi işçilere barınma odaları sağlansın!
•İşçilere çay molası verilsin!
•Yemekhaneler düzeltilsin!

Hep Aynı Terane

1970'lerde özellikle esnek çalışma biçimi ve taşeronlaşmayla yeniden şekillenen kapitalizm özellikle işçi sınıfının gelir düzeyi en altta ve kaybedecek çok şeyi olan kısmına hitap etmekte, taşeron firmalarca keyfi şekilde işe alınıp çalıştırılan bu işçiler sadece taşeron firmalar değil doğrudan çalışan işçiler ve sendikalar tarafından da ayrıma uğramaktadırlar. Taşeron firmaların iç dinamikleri nedeniyle örgütlenmekte zorlanan işçiler, sendika yetkililerince de kadrolu işçilere farklı davranıldığını belirtilmektedir. Taşeron işçileri, çok kötü şartlarda düşük ücretlere çalıştırılabildiği için firmalar tarafından tam zamanlı çalışan işçiler üzerinde bir tehdit politikası olarak kullanılırken aynı zamanda taşeron işçileri işlerini kaybetmemek için hayatlarını tehlikeye atmaya zorlanırlar.

GİSBİR yani Gemi İnşa Sanayicileri Birliği'ne göre son dönemde tersanelerdeki aşırı kapasite artışından kaynaklanan ağır iş yükü işçileri olumsuz etkilemekte. Eski tersaneci MHP İstanbul Milletvekili Durmuş Ali Toprak "bu sektörde sadece tersaneler yok, taşeronlar, yan sanayiciler ve tedarikçiler var. Sektör büyük bir aile" diyerek tersanelerin tek suçlu olmadığını söylemeye çalışırken, tersanelerin çalıştırdıkları taşeron firmalardan sorumlu olmadıklarını iddia etmiştir. Sanayicilerin sorumluluğu ve suçu üzerinden atıp işçiyi köleleştirmesi gibi, devletle işbirliği yapıp, hatta kendileri devlet olup işlerini sağlama almaları da yeni bir şey değil. Tuzla Direnişinin dününden bugününe kadar olan süreçte aktif olarak direnen tüm işçiler tersanelerdeki bu işleyişe karşı ısrarla seslerini yükseltmeye devam edecekler.

İşçilerin ve sendikaların talebi gerçekleşse de hiçbir şey değişmeyecek. Devlet sömürmeye, işçiler ise direnmeye devam edecek.

Oya Aktaş
oyaaktas@yahoo.com

...Taşeron firmaların çoğunda gündelik, haftalık, aylık işçi çalıştırılıyor, işin içine işçi simsarları hatta mafya girebiliyor.

ER MEYDANLARININ EZBERİ BOZULUYOR

"Sadece kadın olduğum için 'anne','karı','evlat','kız arkadaş' diye etiketlendirilip yönetilmek istemiyorum."(Hilal Demir)

Son yıllarda askere gitmemelerine rağmen kadın vicdani redcilerin sayısında artış görülmektedir. Zorunlu askerliğin teyakkuzuna maruz kalmayan bu kadınlar neyi reddediyor? Bu sorudan yola çıkarak milliyetçi –militarist –cinsiyetçi ve de heteroseksist yurttaşlık kurgusunun kadın vicdani redcilerin gözünden kapsamlı bir eleştirisi sunulacaktır.

"Evet, askerlik yapmıyoruz ama vicdani redciyiz… Uzun erimli amacımız militarizme karşı hayatın birçok alanında yürütülmesi gereken anti militarist mücadele ve toplumsal bir demilitarizasyon sürecidir. Vicdani red bu mücadelenin alanlarından biri. Pek çok insan vicdani reddi sadece eline silah almama, orduya katılmama, zorla askeri bir birlikte alıkonulduğunda ise 'emre itaatsizlik suçu' işlemek olarak görüyor. Evet, vicdani reddin bir anlamı da budur ve son derecede önemlidir… Aslında vicdani red, orduda cisimleşen militarizmin "erkek dünya" kurgusunu dolaysız bir şekilde karşısına alarak "tabu" olan bu konuyu tartışma platformuna taşır… Militarizm, askeriyenin sınırları içinde başlayıp biten bir şey olmadığı için onu sadece bu sınırlar içinde görmek de doğru olmaz; her yerde ve her şeyin derinlerinde…." Ferda Ülker'in kadın redcilerin varlığı üzerine sorulan soruya Amargi feminist dergide verdiği cevap aslında red hareketinin boyutlarını da ortaya koymaktadır. Bu boyutları daha derinden ele almak için öncelikle cumhuriyet modernizminin kadınlık kurgularını ele alalım.

Kadınlar: Fedakar Anne, İtaatkar Eş

Cumhuriyet modernizmi, cumhuriyet için yeni kadınlar ve erkekler yaratılması yolunda erkekler tarafından kurgulanmış bir modernleşme projesidir. Bu proje içerisinde kadınlara sunulan roller vatanına "hayırlı" evlat yetiştiren anne rolü ya da her daim eşine sadık itaatkar eş rolleridir. Bunun yanında olağan üstü koşullarda kadınlardan savaşçı olmaları da istenir ki bu durum, kadını verili konumunun bir üstüne taşıyarak ayrıcalıklı duruma getirir. Ayşe Gül Altınay bu rolleri fedakar anne "Küçük Ayşe", itaatkar eş "Kezban" ve gerektiğinde savaşı da göze alacak cumhuriyet kadını "Sabiha Gökçen" olarak kodlar.

"Erkek egemen bir ideoloji olan militarizm tüm yaşamımızı belirliyor ve kadınların toplumda mal, hizmetçi köle, susturulacak ve taciz/tecavüz edilebilecek nesneler olarak algılanmasına sebep oluyor… Kadınların özgürleşmeleri militarizme karşı mücadeleden geçer."(Figen) .

Asker olmanın ya da askerlik yapmanın imtiyazlı hale getirildiği toplumda askeri bilgilere sahip olma da kendi içinde iktidar yaratır. Askerliğini yapmış bir erkek bununla kıvanç duyarak sürekli anlattığı askerlik anıları ya da bilgileri ile eşi üzerinde iktidar oluşturur. Askerlik sırasında orduda emir alan asker-erkek evine döndüğünde bu sefer evinin komutanı olmakta eşi de o komutanın askeri konumuna getirilmektedir. Evdeki kadından sürekli itaat etmesi ve askerlik yapan eşine hayranlık duyması beklenmektedir. Bu şekilde, orduda yer almayan kadın onun bir parçası durumuna getirilmektedir.

Diğer bir beklenti ise kadınların milletleri için çocuk doğurmaları "fedakar anne" olmalarıdır. Bu şekilde modernizasyonun bir parçası olan kadın, ulusun biyolojik yeniden üretimini sağlayacak sürekli bir devinim içerisinde bir yandan da anne olarak kültürel mirasın taşıyıcısı olacaktır.

Kadınların ulus içinde oynayabilecekleri üçüncü rol ise "savaşçı kadın" rolüdür. Gerektiği zaman gerektiği koşullarda - "Kurtuluş Savaşı"nda savaşan "Elif Ana" ya da "Dersim Harekatı"nda yer almaktan gurur duyan ilk kadın savaş pilotumuz "Sabiha Gökçen " iyi birer örnektir-kadınlar vatan savunması için kendilerini siper etmekten geri durmamalıdır. Bunun için illa ki savaşmak da gerekmez. Cepheye mermi taşımak ya da yaralı askerlerin iyileşmesini sağlamak da bu sürece dahil olmak anlamına gelmektedir. Militanlaşan kadın rolünü sadece ulus-devlet içinde aramak da bizi eksik bırakacaktır. Sol muhalif gruplardaki kadınlık rollerine bakıldığında da aynı manzarayla karşılaşmak mümkündür. Sadece egemen milliyetçi söylemde değil muhalif söylemlerde de kendisini hissettiren kadınlık rolleri dikkat çekicidir. Kürt kadınlarının siyasal hayata katılımı üzerine yaptığı çalışmasıyla Handan Çağlayan, Kürt kadınlarının savaş alanlarına "Savaşan Özgürleşir, Özgürleşen Güzelleşir, Güzelleşen Sevilir" söylemiyle çağrıldığını ifade etmektedir. Oysaki bu söylem bile geleneğin içselliğini ortaya koymaktadır.

Vicdani Red: Geleneğin Redd-i Vicdan Durumu

Sınırlı olsa da analizini yapmaya çalıştığım kadınlık rollerinin uzun süreler anti militarist çerçevede sorgulanmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Cumhuriyet modernleşmesiyle kurgulanan ve günümüze kadar kendini getiren toplumsal cinsiyet rolleri sorgulanmanın ötesinde kendini militarist söylemlerle kurumsallaştırmıştır. Kapsamlı bir sorgulamanın ilk başladığı zamanlar 1990'lı yıllarda erkek vicdani redcilerin kamuya çıkışı ve de militarist söylemlerle oluşturulan "yurttaş" olmayı reddetmeleri ile başlamıştır. Aynı dönemde Türkiye'de feminist hareketin de kamusal alanda yer almasıyla birlikte geleneksel rollerin sorgulanmaya başladığını görmekteyiz. Bu iki ayrı alan gibi duran aslında birbirinin tamamlayıcısı olan anti-militarist ve feminist bakış açısını birleştiren durum kadın vicdani redcilerin red deklerasyonları olmuştur.

Kadın redcilerin vicdani red hareketine aktif katılımlarıyla birlikte o ana kadar pasif destekçi konumunda kalan kadınları harekete geçmiş ve vicdani red hareketini kendi içinde de sorgulamaya götürmüştür. Bu şekilde Cynthia Enloe'nun dikkat çektiği gibi vicdani red hareketinin askerliğin yalnız erkekler için yasal zorunluluk olmasından dolayı erkek redcileri kahramanlaştırma ve militarizme içkin olan patriyarkayı yeniden üretme gibi bir risk taşımasının önüne de geçilmiştir. Kadın redciler vicdani redleriyle bir yandan anti-militarist mücadele yürütürken diğer taraftan da patriyarkayla mücadeleyi anti militarizmin merkezine taşımışlardır.

Kadın redcilerin açıklamalarına bakıldığında ortak noktanın militarist söylemin rituellerini reddetmenin yanında cinsiyetçi söylemin de reddedildiğini görmekteyiz.
"Sessiz kalmakla, savaşların desteklenmiş olacağını düşünerek ölmek, öldürmek, ezilmek, sömürülmek istemediğim için otoriter milliyetçi hiyerarşik, cinsiyetçi, militarist tüm yapılara karşı sesimi yükseltip vicdani ve total reddimi açıklıyorum."(Ayten Demir)
"Sadece kadın olduğum için 'anne','karı','evlat','kız arkadaş' diye etiketlendirilip yönetilmek istemiyorum."(Hilal Demir)
"Erkek egemen bir ideoloji olan militarizm tüm yaşamımızı belirliyor ve kadınların toplumda mal, hizmetçi köle, susturulacak ve taciz/tecavüz edilebilecek nesneler olarak algılanmasına sebep oluyor… Kadınların özgürleşmeleri militarizme karşı mücadeleden geçer."(Figen) .

"Sessiz kalmakla, savaşların desteklenmiş olacağını düşünerek ölmek, öldürmek, ezilmek, sömürülmek istemediğim için otoriter milliyetçi hiyerarşik, cinsiyetçi, militarist tüm yapılara karşı sesimi yükseltip vicdani ve total reddimi açıklıyorum."(Ayten Demir)

Bugün geldiğimizde aşamada yaşamlarımızın her yerine sinsice sızan militarizmi ve beraberinde getirdiği cinsiyetçi anlayışın sorgulanıyor olmasında vicdani red hareketinin kadın bileşenlerine çok şey borçluyuz. Militarizmden en ağır bir şekilde eziyet çekenler kadınlardır. Çünkü militarizm, cinsiyetçilikle, ataerkillğe, heteroseksizmle ve her türlü ayrımcılık biçimiyle, milliyetçilikle iç içe geçmiş bir ilişki halindedir. Ve kadınların bu harekette "destekçi" konumundan daha fazlasına dair sözleri ve duruşlarının var olduğunun kanıtıdır. Sessiz kalmakla, savaşların desteklenmiş olacağını düşünerek ölmek, öldürmek, ezilmek sömürülmek istemedikleri için otoriter, hiyerarşik, milliyetçi, cinsiyetçi, militarist tüm yapılara karşı seslerini yükseltmektedirler. Burada elzem olan bir soru militarizmi daha görünür hale nasıl getireceğimiz ve de militarist, cinsiyetçi, heteroseksist, milliyetçi dili nasıl yapı bozumuna uğratacağımızdır.

Her alanda olduğu gibi bu alanda da kadınlar mevcut söylemin ezberini bozmaktadırlar. Egemen dille beraber sol muhalif dili de sorgulayarak militarizmden, milliyetçilikten, cinsiyetçilikten, heteroseksizmden arınmış yeni bir dil yaratmanın çabasını şiddetten arınarak vermektedirler.

Zehra Demirci
lavinyaevin@hotmail.com

"Eteğin kerameti" neymiş; Esmeray'a sorduk...

"Doğal feminist oldum ben. Pratikte feminist oldum. Bir sürü şey sordum kendime aslında. "Kadın" olduktan sonra, etek giydikten sonra "yenge" oldum, masayı kaldıramaz hale geldim, hesap elden gitti. Sonra diyorsun ki, demek ki kadınlar istese bunların hepsini yapar, Demek ki dayatılan bir şey var kadınlara..."

Ahali: Ne kadar süredir İstanbul Beyoğlu'nda yaşıyorsun?
Esmeray: 1992'den beri buradayım. 16 yıl oldu.

Ahali: Geçen yaz evine giderken yaşadığın polis şiddetinden bize bahseder misin?
Esmeray: Saat 23:00 idi. Eve erken gidiyordum. Birisi bana bağırdı, ben de üzerime alınmadım. Sonra tekrar bağırdı, "sana bağırıyorum" dedi. Hızlı hızlı bana doğru geliyordu ve küfür ediyordu. "Burdan geçişin yasak olduğunu bilmiyor musun?" dedi. "Her gün evime giderken buradan geçiyorum" dedim. "Bir de, hani karakol burada, burası güvenli diye buradan geçiyorum" dedim. Tam adım atacaktım, vurdu, yere düştüm, sonra diğer polis de tekmeledi, ben de diğer yoldan geçmek zorunda kaldım, eve gittim. Ertesin gün yaşadığım saldırıyı herkese duyurdum.

Ahali: Sana şiddet uygulayan polislerden birinin gelip senden özür dilediğini duyduk. Olay nasıl gelişti?
Esmeray: Midye tezgahını açtığım yere gelerek özür diledi, özrü kabahatinden beterdi. 21 yaşlarındaydı. Bana beş vakit namaz kıldığını söyledi. Yaptığı şeyin inançlarına ters geldiğini, öbür dünyada günahının bedelini ödeyemeyeceğini söyledi. Bu yüzden gelip özür dilemiş. Midye satışımı kastederek "senin bu işi yaptığını bilmiyordum" dedi. "Hakkını helal etmezsen ben buradan gitmeyeceğim" dedi, "hakkımı helal ediyorum ama" dedim "davamdan vazgeçmeyeceğim, sonuçta mağdur oldum ve ortada bir olay var, ben dava açacağım" dedim. Son dönemlerde ve AB uyum sürecinde polisin şiddeti azaldı diye bir düşünce oluştu. Ne yazık ki asla azalmadı, sadece şiddet şekil değiştirdi.

Ahali: Şiddet nasıl şekil değiştirdi?
Esmeray: Eskiden sokağın ortasında bir travestinin saçlarından tutup sürükleyerek götürebiliyorlardı, savcılık kararı olmadan balyozlarla kapıları kırıp, içerdekileri alabiliyorlardı. Şimdi savcılık kararı ellerinde geliyorlar, kapıyı çalıyorlar, "hakkınızda şikayet var" deyip kibar şekilde davranıp götürüyorlar. Bir gün sonra da evler mühürleniyor, fuhuş yapılıyor diye. Şimdi ise karakolda aynı şiddet sürüyor ayrıca psikolojik şiddet uyguluyorlar. Ama özellikle son bir yılda sokakta polisin şiddeti had safhada arttı. Ben her gün görüyorum ve şahit oluyorum bu şiddete. Özellikle ara sokaklarda hemen hemen her gün görüyorum polisin insanları dövdüğünü. Yani polis seçmiyor artık, kim olursa... Son yasa değişikliğinde polise tanınan yetkiyle birlikte elleri ceplerinde kimlik soruyorlar. Öyle korkunç bir yasa çıkmış ki, polis istediği zaman şiddet uygulayabiliyor. Kişi dur ihtarına uymadı mı ateş de açabiliyorlar. Bir iki kişi de böyle öldü. Özellikle bu yasa çıktıktan sonra şiddet daha da çok arttı.

Ahali: Bu son günlerdeki kimlik sorma uygulamaları hakkında ne düşünüyorsun?
Esmeray: Kimlik sorma uygulamasında bana hiç sormadılar, kadınlara sormuyorlar genelde, erkeklere soruyorlar.

Ahali: Beyoğlu'nda son zamanlarda sokakta tanık olduğun şiddet içeren bir olayı anlatabilir misin?
Esmeray: Geçen gün, saat 02:00 de, sokakta iki kadın erkekler tarafından feci bir şekilde dövülüyordu. Polisler de durmuş seyrediyorlardı. Adamları ayırmaya çalışmıyorlardı. Ben koruyabilmek amacıyla kadınlara sarıldım, adamlar Travesti! diyerek korktular. Biri diğerine dedi ki "psikopat bu, bunda jilet vardır". Travestiyim ya. Polislerin yanına gittim müdahale etmelerini istedim. "Sen o kadınların kim olduğunu, ne iş yaptığını biliyor musun" dediler. "Nasıl yani" dedim, "onlar motor" dediler. Kızlar küçüktü, en fazla yirmi yaşındaydılar, daha çocuklar yani. Bir pavyonda çalışıyorlarmış. Polisler sadece orada durup izliyorlardı. Ya orada ölselerdi? Ama şiddeti sadece polis uygulamıyor. Erkek uyguluyor şiddeti. O kadınları dövenler polis değildi. Şiddet sokakta erkeklerin elinde. Polis de erkek, o kurum da erk.

Ahali: Polislerin sokakta uyguladıkları bu şiddet dışında onlarla başka bir ilişki geliştirmeyi mümkün görüyor musun?
Esmeray: Bazen tezgahımın başındayken bir polis geliyor, yanıma oturuyor, çok insani bir ilişki kurmaya çalışıyor. "Sen polissin, kalk git benimle sohbet etme" demiyorum. Duygusallaşıyor, gözleri doluyor, sevgilisi terk etmiş onu bana anlatıyor, "abla sen deneyimlisin" diyor, "sen bu işleri bilirsin, nasıl barışayım". Şaşırıyorsun yani. Kurumla ilgili bir sorun olmalı, devlet memuru bunlar. Öğretmen bir arkadaşımla bir gün polis şiddetini tartışırken "polis fazla şiddet uyguluyor" demiştim. Arkadaşım da dedi ki "o da devlet memuru". "Ama onun elinde sopa var" dedim, "benim elimde de cetvel var" dedi arkadaşım, "hiç farkı yok" dedi. Ona da biri emrediyor, vuracaksın diyor. Toplumsal dönüşümü yaparken birilerini dışlayarak yapamazsın. Tam tersine içine girilmeli. Eğer kendimize anti militarist diyorsak, silahla özgürlüğün gelemeyeceğine inanıyorsak, o zaman herkesin dönüşebilmesi için de konuşmaya ve ilişki kurmaya ihtiyacımız var.

Ahali: Polisi hedef göstermek sence çözüm değil mi?
Esmeray: Değil, yoksa onlardan farklı olamayız. Öbür tarafta radikal grupların, gerilla hareketinin içinde de şiddet var. Kendi içlerinde şiddet uyguluyorlar, mahkemeleri var, kendi mahkemelerini kuruyorlar, infaza kadar gidiyor ama onlardan birini gördüğümüz zaman daha esnek davranıyoruz, yakın davranıyoruz, o kibar kibar konuşunca dinliyoruz. Oysa aynı şiddeti onlar da uyguluyor. Bunun (polis) ideolojisi, Faşist bir çizgide olduğu için biraz daha farklı tabi... Sistemin kendisiyle ilgili bir sorun bu. Ataerkillikle ilgili bir sorun.

Ahali: Sokakta çalışan, sokaktan ekmek parası kazanan travestilerle de bu düşünceleri paylaşıyor musun? Böylesine bir mücadele biçimini beraber oluştura biliyor musunuz? Neler yapılıyor?
Esmeray: Ciddi kurumsal bir şey yok. Lambda'da bir şekilde iletişim halindeyiz. Onlar benim gibi düşünmüyorlar. Sokakta polisle iç içe yaşadıkları için direkt "düşmanımdır" diyor, bana saldıran biridir. Ama onlarla aynı yolda yürümek zorundayız. Benim dayak yediğim dönemde, aynı günlerde iki, üç travesti daha dayak yemişti, onları ikna edemedik şikayetçi olmaları için. Haklılar da. Çünkü ertesi gün sokağa çıkacak ve hiçbir güvencesi yok. Yine benim ilişkilerim var, bütün kurumlar sahip çıktı, istesem midye satabilirim. O'nun (seks işçiliği yapan travesti) akşam elini kolunu sallayarak gidip geçinebilmesi için, ertesi gün ekmek yemesi için çalışması gerekiyor. Polisle göz göze gelecek sokakta, korkuyor yani. Bu konularda Lambda ciddi bir şekilde çalışıyor. Dayak raporları arşivleniyor ve gereken yerlere gönderiliyor. Şiddete uğrayanlarla bizzat ilgileniliyor. "Siz şiddet yok diyorsunuz ama bu raporlar var elimizde "deniliyor.

Ahali: Geçen sene Tarlabaşı'ndaki evine giderken uğradığın saldırı sonrası polislere açtığın davadaki son gelişmeler nedir?
Esmeray: Her gittiğimde başka bir savcı oluyordu. En son savcı da, polisin gelip benden özür dilediğini de öğrenince, "davadan vazgeçersen insani bir şey yapmış olursun, bir büyüklük yapmış olursun" dedi. "Bir şey olmaz bir tokattan ne olur, hem yaşı da küçük polisin, iyi olur" dedi, öğüt veriyordu kendince. "Ben vazgeçmem, şiddet, küfür, hakaret görmüşüm" dedim.

Ahali: Sokaklarda seks işçiliği yapan travestiler şiddete daha fazla maruz kalırken sana neden daha az tepki gösteriyorlar?
Esmeray: Erkeklik vardır ya hani, kendilerince saygı gösteriyorlar. "Diğerleri pis namussuz, bu kurtulmuş namuslu"... Böyle bir yaklaşım içindeler. Komşularım polisti, bana hiç selam bile vermezlerdi. Sonra beni bir eylemde görünce selam vermeye başladılar ve orada birden yüzleri güldü, hoşlarına gitti. "A! Namusluymuş bu, diğerlerine benzemiyor" tavrı takındılar. Beni döven polis de benden bu düşünceyle gelip özür diledi, "sen midye satıyorsun, ben kimi dövmüşüm, oysa diğerleri yollarda ne pislikler yapıyorlar abla, sen bilmiyor musun?" dedi. Şaşırdım. "Bir dakika otur sen ne diyorsun yani?" dedim. "Gelip bir travesti senin kurumundan iş istese, onun da böyle bir hakkı var ya, gelse ben polis olmak istiyorum dese, bir düşün, kurum evet der mi?" dedim. "Ya abla başka bir iş yapsın" dedi. Kafe sahibi de "başka bir yerde çalışsın" diyor, asker diyor ki asker yapmam, avukat diyor ki avukat olmasın, herkes alanından itiyor, peki nasıl olacak? Bu durumda, o, yolda pislik diye gördüğünüz şey, travestilerin pisliği mi yoksa toplumun pisliği mi? Toplumun suçu mu yoksa bizim (travestilerin) suçumuz mu? dedim.

Ahali: Erkeklerin erkekleri de çekip dövdüklerini düşünürsek, dövülen erkeklerin profilini merak ediyoruz. Herkese kimlik soruyorlar ama takım elbiseli birine kimlik sormuyorlar genelde...
Esmeray: Tabi. Şöyle ki; dayak atma olayında gözleri kimseyi görmüyor. Kimlik sormak için gözlerine kestirdikleri tipi durdurup dövdüklerinde yoldan geçen bir kimse, takım elbiseli de olsa, müdahale ettiğinde onu da dövüyorlar. Böyle bir sürü olay yaşandı, bir savcıyı dövmüşler, farkında olmadan, bir avukatı dövdüler, muhtarı dövdüler...

Ahali: Sokaktaki bu kimlik aramalarında seçtikleri belirli tipler var mı?
Esmeray: Var elbette, o da nedir, esmerdir, Kürt'tür ya da... Direkt Kürt'tür aslında. Sarışın olanı, biraz açık tenli olanı çevirmiyorlar. Onları sadece belki belli noktalarda çeviriyorlar, genelevin sokağında, Bayram Sokak'ta (travestilerin çalıştığı sokakta) çeviriyorlar. Ama genel olarak esmersen, doğuluysan ya da çingeneysen... Şimdi bir de Afrikalılar gelmiş, onları çeviriyorlar. >>>

<<< Ahali: Bütün alanlar, sokaklar, geceler erkeklerin alanı olduğu için erkekler şiddet uyguluyor ama o erkek kültürünün içinde yaşayan kadınlar da var mı? Hiç kadın polisten şiddet gördün mü?
Esmeray: Tabi. Tam olarak dayak yemedim kadın polisten ama küfür yedim. Aynı erkeksi davranışlarda bulundu, hatta daha beter bir şekilde. Başıma gelen bir olay olmuştu; bir gün karakoldaydım, işkence yapıyorlardı ve oradaki çocukların çığlıkları yukarıya kadar geliyordu. Orada bir kadın polis vardı, süslenmiş, rujlu mujlu... Seslerden hiç rahatsız olmuyor işine devam ediyor, ziyaretçisi geliyor. Ben dayanamadım, "sen kadın olduğuna emin misin?" dedim. Kalktı yerinden, saçımdan tuttu, o zaman da feminizm falan nedir bilmiyorum ya "burayı niye tercih etmiş ki; kadının daha çok evde olması gerekir, gitsin evlensin" diye düşünüyordum. Orta yaşlı bir kadındı, çocuğu mutlaka var diye düşündüm. "Senin çocuğun yok mu?" dedim. O zaman yanıma geldi, beni sarstı, "seni öldürürüm" dedi.

Ahali: Cadının Bohçası adlı oyunu oynamaya nasıl karar verdin? Tepkiler nasıl?
Esmeray: Bir derdim vardı, bunu haykırmak istiyordum, bir sözüm vardı ve onu söylemek istiyordum. Etrafta beni gören insanların, beni tanıyan bütün arkadaşlarımın sürekli beni yönlendirmesi, motive etmesiyle başladı. Bunun yazıyla olması gerektiğini söylüyordu insanlar; yazı tarihte kalır, belge olarak kalır, söz unutulur. Ama ben sözü, sözle söylemek istiyordum. Bunun da yolunun bu oyun olduğuna karar verdim. Şimdi devam ediyor.

Ahali: Amaca ulaşıldı mı?
Esmeray: Amaca ulaşıldı ama hedefe hiçbir zaman ulaşılamaz, ölene kadar mücadele edeceksin. Bütün bunlar; sokağın dili, sokakta insanların görmedikleri, erkeklerin kadınların fark etmediği diğer yüzleri vs. Bir de bir mesleğim olur belki.

Ahali: Neden cadının bohçası?
Esmeray: Cadı kelimesini ben çok seviyorum. Köyde çokbilmiş kadınlara cadı derlerdi. Bilge kadınlardı aslında o kadınlar. Sonradan öğrendim ki; tarihte de çokbilmiş, bilge kadınları yakmışlar cadı diye, oradan da benim için anlamlı oldu cadı kelimesi.

Ahali: İleriye dönük yeni projeler var mı?
Esmeray: Şu anda yaptığım oyun bir sezon olacak. Haziranda biter. Yazın da belki birkaç festival olur. Ama önümüzdeki sonbahara başka bir hikâyeyle başlayacağım inşallah. Bu oyuna ben hayatımı anlatarak başladım. Hayatımı anlatırken bu yaşadıklarımı içine katıp anlatıyorum. Ama önümüzdeki oyunda artık hayatımı anlatmayacağım, direkt yaşadığım örnekler üzerinden olacak.

Ahali: Esmeray neler yapar, günlük hayatı nasıldır?
Esmeray: 09:30 gibi Amargi kitapevi'ni açıyorum. Saat 13:30-14:00'e kadar Amargi'deyim. Oyunla ilgili düzenli bir çalışmam yok ama olduğunda çalışıyorum. Oyunla ilgili turneler olacak, bu konuda görüşmeler oluyor. Akşam saat 18:30-19:00 gibi midye tezgahını açıyorum. Yağmurlu olduğu için bugünlerde açmıyorum, havalar soğuk. Kitap okuyorum. Kedim var. Kovuyorum geliyor omzumda oturuyor. Annesi zannediyor beni. Konuşuyor, dinlemediğimi anlayınca miyavlıyor.

Ahali: Feminist olmaya nasıl karar verdin?
Esmeray: Doğal feminist oldum ben. Pratikte feminist oldum. Bir sürü şey sordum kendime aslında. "Kadın" olduktan sonra, etek giydikten sonra "yenge" oldum, masayı kaldıramaz hale geldim, hesap elden gitti. Sonra diyorsun ki, demek ki kadınlar istese bunların hepsini yapar, demek ki dayatılan bir şey var kadınlara. Çünkü ben bunları bir ay öncesine kadar yapıyordum, etek giydikten sonra yapamaz duruma geldim. Masayı kaldırırken geliyor bütün erkekler, "yenge yenge, kaldıramazsın sen masayı, belin ağrır". Dedim "acaba hamile miyim?" "ne oldu, belim niye ağrıyacak". Bir de hoşuma da gitti, narin olmuşum, "kadınlık böyle demek ki" dedim, "kendini kandırma, ne narinliği, inceliği, tam tersine...". O zaman yirmi yaşlarındaydım. Hormon almaya on sekiz yaşında başlamıştım. Yirmi yaşına geldiğimde, göğüslerim çıkmış, kalçalarım büyümüş, kocaman bir şey olmuşum. "Ne incelmesi, niye masayı kaldırmayayım, ne keramet varmış bu etekte?" dedim kendi kendime. Bunları sorgulayarak buraya kadar geldim. Bir kere de bir erkek arkadaşa espri yapmıştım; "ay" dedim "eteği giysene bir, nasıl duruyor". "Ben şerefsiz miyim?" dedi. Dedim "senin annen şerefsiz mi? Nenen şerefsiz mi?". Evliydi "karın şerefsiz mi, kızkardeşin şerefsiz mi, ben şerefsiz miyim?" dedim. "Hayır, erkeğim ben" dedi. "Ne diyorsun sen? Sen bana şerefsiz dedin" dedim. "Dayatılan; kadına etekti, erkeğe pantolondu ama biz sizin pantolonunuzu giydik" dedim "şerefsiz mi olduk yani". "Ona bakarsan pantolon kadınların değil. Erkek giyebilir istese bunu. Hem daha rahat olur" dedim, "iki saat çıkarıyorsun pantolonu, fermuarını açıyorsun bilmem ne, kaldır eteği çiş yap. Öyle düşünsene". "Ya! Git Esmeray abla, ne diyorsun sen?" dedi. Feminist hareketin içine girince de "bunların farkına varan kadınlar da var" deyip, feminist oldum. Zaten olmuştum, adını koyamıyordum, tanımlayamıyordum.

Ahali: Diline sağlık, sağol.

Cadının kazanını kaynattık... Esmaray'ın sohbetine doyamadık.

8 Mart... 9 Mart...

1980'li yıllardı. Yeni Levent civarında, sekiz yüz kadın işçinin çalıştığı bir fabrikada çalışıyordum. Askeri kışla desem daha uygun olur. 12 Eylül rejiminin biz işçiler üzerindeki tezahürü desek de yanlış olmaz. Mesaiye kalanların dışında, gündüz vardiya saatleri sabah 8, akşam 6 olmak üzere toplam 10 saatti. Çoğunluğumuz iki saat fazla çalışmak zorunda bırakılıyorduk. Her masa, yirmi kadın işçiden oluşuyordu. Ürettiğimiz ilaç, adı her neyse, akşam saat 6'da, masa şefi tarafından sayılır ve bölüm şefine rapor edilirdi. Biz işçiler de bunu bilirdik. Örneğin, bin kutu ilaç üretilecekse on saat içinde, ona göre işi yavaşlatıyor ya da hızlandırıyorduk. Önemli olan, her günkü beklenen üretim rakamına ulaşmaktı. Fakat 12 Eylül'le birlikte yeni bir disiplin uygulaması getirdiler; her saat başı üretilen ilaç sayısını saymak gibi. Nefes alamıyoruz. Tuvalette kalma süresi 5 dakikayı geçmeyecek dendi. Hiç unutmam, bir gün kısım şefi geldi, tuvaletin kapısına dayandı. İçerde iki üç kadınız. Deneyimli, yaşı bize göre genç sayılamayacak, 30-35 yaşlarındaki bir kadın öfkeyle dışarı fırladı tuvaletten ve kısım şefinin üstüne yürüdü. Eteğini kaldırarak, "bak işte, keyfimden kalmıyorum, kanamam var" diye bağırdı. Kışla disiplininden farksız bir ortam yaratılmıştı. 15 dakika çay molası veriliyor, biz asansörle üçüncü kata çıkıp inınceye kadar süre bitiyor. Çay filan içemiyoruz. Yarım saat yemek molası. Bu molalarda da, kimin, kiminle ne derece yakın olduğu gözetlenip kaydediliyor.

8 Mart'la ilgili bir yazı yazmayı düşünmüştüm önce. Sonra vazgeçtim bu fikirden. 8 Mart'ın tarihi içeriği boşaltılınca geriye içi boş sloganlar kalıyor sadece. Eminim, Türkiye'nin resmi, gayri resmi kurumlarınca emekçi, emeksiz kadınların mücadelesi anılacak ve kutlanacak. Tıpkı, kadınlara atfedilen diğer günler gibi kutlanıp unutulacak.
Bana göre de anlamlı bir gün 8 Mart, tarihi çıkışıyla eş değerde somut bir bağlantı kurulup, pratiğe geçirildiğinde. Yoksa saygıdeğer ölünün ardından fatihalar okumaktan farkı yok bu konu üzerinde büyük laflar etmenin.

Bugün de, o günün Amerika'sını aratmayacak koşullar altında çalışan milyonlarca kadın var. Erkeklerle aynı iş yerinde aynı işi yaptıkları halde daha az ücret ödeniyor kadınlara birçok iş yerinde. Buna ek olarak, annelik ve kadınlık durumlarından dolayı istismara uğruyorlar. Göçmen işçi olarak, yasal-yasal olmayan iş pazarında, erkek işçilerin maruz kaldığı ayrımcılığın yanı sıra bir de cinsiyetçi ayrımcılıkla yüz yüze kalıyorlar. Bunlara daha çok şey eklenebilir...

Bu satırları yazan ben, bir kadın olarak, bu tür, özentili, içi boş, bir günle sınırlı törensel hiçbir günü kutlamaktan yana değilim. Ama böyle bir günü vesile yapan anarşistler topluca bir fabrikayı ya da göçmen işçilerin hapsedildiği bir karakolu ziyaret etselerdi hiç itirazım olmazdı.

Bugün, diğer kimliklerimin yanı sıra, anarşist bir kadın olarak, yaşadığımız dünyada var olan her türlü siyasal ve toplumsal sorunun kadınları kapsadığını düşünüyorum. Böyle düşünmem, kadınların yaşadığı farklı sorunları, farklı biçimlerde ele almamız gerektiği gerçeğini yadsımıyor. Sadece, Kürt sorunu, kadın sorunu vb. denerek, çeşitli toplumsal kesimlerin "sorun" haline getirilmesine karşıyım. Oysa böylesi toplumsal kesimler, "onlar" değil, "biz" diyebildiğimiz ve bunu yüreğimizde duyabildiğimiz zaman sorun değil, bizatihi çözümün kendisi olacaklardır.

Emine Özkaya

KARŞI KOYMANIN DAYANILMAZ CAZİBESİ…

Yıl 1998'ti. Izmir Buca'da bulunan Dokuz Eylül Üniversitesi'nin kampüsünde büyük çınarın altında toplanmış, çimenlere uzanmış halde söyleşiyorduk. Bir arkadaş ayağa kalktı, Buca Hapishanesi'nde bulunan ablasını ziyarete gideceğini belirtti. 'Ben de gelebilir miyim?' diye sordum, hiç hapishaneye girmemiştim. 'Isteyen herkes girebiliyor, gel tabi' dedi. Ne o ne de sonraki haftalar boyunca Buca Hapishanesi'ne gitmedim-gidemedim.. Oysa okula beş dakikalık yürüme mesafesindeydi. Sanırım gitmememin asıl nedeni nasılsa istediğim herhangi bir hafta gidebiliyor olmamdı.'Nasılsa bir ara giderim' diyerek, yapılacaklar listesine eklemiştim bunu da...

Bu ülkede yolu bir şekilde 'mapushane' ye düşen çoktu. Ahmed Arif'in 'Görüşmecim yeşil soğan göndermiş karanfil kokuyor cigaram...' şiirini okuyup, Sabahattin Ali'nin 'Aldırma Gönül' ünü söylüyorduk. Hapishaneler 'cezalandırma' mekânlarıydı ancak politik tutsaklar açısından 'özgürlüğü talep etmek' suç olamazdı, bu yüzden bu da geçilecek 'durak'lardan biriydi nihayetinde, 'son durak kara toprak' a kadar...

Osmanlı'nın Yedikulesi, ya da Türkiye Cumhuriyeti'nin Sinop Zindanını yaratanların zihniyeti aynıydı. Aralarında onyıllar olsa da Sansaryan Hanı'nda yapılanlarla Gayrettepe'de olanların farklı olmaması gibi... 12 Mart sonrası'nın Mamak'ı ya da 12 Eylül sonrasının Diyarbakır Hapishanesi'nde yaşananlar da ne kadar birbirine benziyordu... Takvim değişiyor, mekanlar değişiyor, yaşayanlar değişiyor ama yaşatan zihniyet devam ediyordu, ona karşı çıkanlarla beraber kuşkusuz.

Öncesinden sonrasına…

Yıl 1999'du. Boyalı medya ekranda patlayan baloncuklarla 'flash flash flash' haberler veriyordu hapishanelerden. 'Hapishane değil örgüt kampı!' manşeti giriliyordu iri puntolarla. Memleketin en önemli sorunuydu bu.'Sempatizan girip militan çıkıyorlardı! 'Işte baskında ele geçirilenler' deyip envai çeşit silahları koyuyorlardı masa üstüne. Kurşunla TC yazmadıkları eksikti bir tek.Medya belikli psikolojik zemini hazırlıyordu...

Nitekim 26 Eylül 1999'da Ankara Ulucanlar Hapishanesi'ne saldırılıp da 10 politik tutsak öldürüldüğünde buna pek ilgi göstermeyeceklerdi... Oysa talep basitti, yatabilecek yatak... Koğuşlar kalabalıktı, idare isteğe yanıt vermeyince yan koğuşa yerleşmişlerdi. Politik tutsaklara yatacak yatak bulamayan devlet onları toprağın koynuna yatırmakta bir beis görmemişti...

Ulucanlarda ilk defa ateşli silah kullanılmıştı.Tarihi politik tutsakların ölümüneöldürüldüğüne defalarca tanık olan hapishaneler için bir 'yenilik' ti bu, aynı zamanda bir 'prova' idi...

Hayata döndürülen 28 insan…

Susturulmuş muhalefet, yaprak kıpırdamayan demokratik kamuoyu Ulucanlar'da öldürülen insanlara karşı güçlü bir ses yükseltemedi... Ölüm BU Topraklar için bildik, tanıdıktı... Öldürülenler göz önünde olmayanlar olunca yok saymak da daha kolay olacaktı...

F Tipi Hapishaneler ilk gündeme getirildiğinde 'lüks otel gibi' diyerek tanıtıldı... Hem 'modern' Avrupa'dan ithaldi bunlar, yüksek güvenlikli hapishanelerdi. Tekrar boyalı basına iri puntolarla, tvlere 'sansasyonel' haberlerle çıkmaya başladı hapishaneler. Bu oyunu önceden görmüş olanlar için her şey fazlasıyla tanıdıktı. Bir zamanların solcu Kara oğlanı, ak donlu güvercine kefen biçen Ecevit'ti bu kez 'F Tipi hapishaneleri yaşama geçirmeden IMF kararlarını uygulayamayız' diyerek açıklama yapacak kadar pervasızdı.

Hücre Tipi hapishanelere, tecrit ve tredmana boyun eğmek istemeyen politik tutsakların cevabı ölüm orucunu başlatmak oldu... Adalet Bakanlığı ile görüşmeler sürerken, bakan 'F Tipi hapishanelerin açılması ertelendi' diyordu... Aradan birkaç gün geçmemişti 19 Aralık 2000 gecesi sabah olmadan ülkenin pek çok hapishanesine aynı anda binlerce asker, polis, komando, özel harekât timleri, dozerler, iş makineleri eşliğinde 'hayata döndürme' işine girişiyordu...

Yazıyı uzun tutmamak, anlatılacakların çokluğu ve yoğunluğu kısa kısa hepsine değinme ihtiyacını doğuruyor bende. Bu da kestirme bir anlatımı getiriyor beraberinde. Oysa bazı yaşanılanlar var ki bunlar dile dökmek çok zor ve kelimelerin gücü de oldukça cılız. 19 Aralık Katliamını farklı hapishanelerde yaşayan insanlardan her dinlediğimde söylenecek söz kalmadığını hissediyorum... Aynı koğuşta kaldığınız arkadaşınızın sıkışıp kaldığı yerde yandığını bilmek, sesini duymak ama bişey yapamamak nasıl anlatılabilir ki? Saldırıyı duyunca hapishane önlerine koşan, yaklaşmalarına izin verilmeyen, günlerce hiçbir haber alamayan ailelerin hissettiklerini hangi sözcük karşılayabilir?...

19 Aralığı anlatmaya kalkmak istemiyorum bu yazıda, bunu başaramayacağım çok açık. Belki yıllar sonra açığa çıkarılabilecek hangi kimyasal gazların kullanıldığı, niçin tutsaklara direkt ateş açıldığı... Düşüncem odur ki, insanların 'hayata döndürüldüğü' söylenerek yapılan ironik ve trajik bir tarih olarak kazınacak tarihe 19 Aralık...

Ve hücreler…

19 Aralık olmadan önce politik tutsakların bir kısmı ölüm orucuna girmişti, 19 Aralıktan sonra tümü bu eyleme katıldı... Etki gücü ya da doğruluğu farklı farklı değerlendirmelere tabi olsa da, 122 insan hücre tipi hapishanelere karşı çıkarken hayatını kaybetti..

İlginç bir nokta da ilk koyulanların dışarıda F Tipleri karşıtı eylemlere katılanlar olmasıydı... Her ne kadar organize suçlardan yatanlar, adli suçlular da kalsa da F tipi hapishanelerin sisteme karşı duran güçlere karşı bir yıldırma aracı olacağı rahatlıkla öngörülebiliyordu...

'Anne bana kitap gönder ki, koridora çıkabileyim…'

F Tipi hapishaneler, tecrit ve tredman üzerine binlerce sayfa yazılabilir kuşkusuz... Ben yaşananların aktarımının bile tecrit gerçeğini dile getirmede yeterli olabileceğini düşünüyorum. Izolasyona dayalı F Tiplerini anlatırken, tutsak yakınları ve tutsaklar olmak üzere ele alınabilir aslında. Tutsakların neler yaşadığını varolan kısıtlamalar nedeniyle bazen aylar sonrasında öğrendiğimiz oluyor, ailelerin yaşadıkları ise onların yanında dile getirilme gereği bile duyulmayan, demli bir sohbette sessizce dillendirilen boynu bükük gerçekler...

En öz ifadesiyle tecrit 'ıslah etme' anlayışına dayalı bazen kullandığınız keçeli kalem, bazen ters çevirip sehpa yaptığınız su petleri, içtiğiniz su, yediğiniz yemek hepsi bunun için bir araç haline dönüşebiliyor... Bu konuda hayli trajikomik örnekler de yaşanmıyor değil; örneğin domatesleri tuzlu suya bastırıp turşu yapmaya çalışmak 'amaç dışı kullanım'a giriyor ve domateslere el konuluyor... Yine havalandırmaya düşen bir tohumu çay artıkları ve her gün topladığınız toprak taneleri arasında yetiştiriyorsunuz ve ertesi gün gelip onlarca haftalık emeğinize el koyuyorlar, nedeni burada en çok duyduğunuz kelime: yasak!

İçerideki sevdalınıza, çiçek kurutup kitap arasında kartın üzerine yapıştırarak mı gönderdiniz? Kart gidecek, ama çiçekler tutsak olacaktır bilin.

F Tipi hapishaneler, yönetimi idarenin inisiyatifine bıraktığından, uygulama her hapishanede farklılık gösteriyor aynı zamanda. Sincan'a alınan bir kitap, Tekirdağ'a alınmayabilir, bir F tipi hapishaneden çıkmasında sakınca görülmeyen mektubun diğer F tipine girmesi 'sakıncalı' bulunabilir. Türkçe dışında herhangi bir yayın ya da mektup mu gönderildi size, üzgünüz; güvenliğiniz için bunu alamazsınız.

Mektuplarınız da yine sansüre takılmayıp geçerse 'kare karalamaca' şeklinde sahibine ulaşabilir! Çıktığınız revir doktoru tüm sorunlarınızın 'psikolojik' olduğuna hükmeder, ağrı kesiciyi basar gönderir. Mahkemeye gidiş geliş de saldırıya mı uğradınız, tartaklandınız, rapor almak istersiniz kanıtlamak için altı ay sonra sizi Adli tıbba götürürler... Geçtiğimiz yıl Tekirdağ'da hayatını kaybeden

Salih Sevinel örneği çok tazedir, kalp krizi geçirmiş zamanında müdehale edilmemişti. Ancak Adalet Bakanlığı Sincan 1 No'lu F Tipi Hapishanesi'nde kalan mesane kanseri Erol Zavar'ın mahpushanede kırkıncı ameliyatını geçirmesinin fevkalade sağlıklı olduğunu düşünmektedir.

F tiplerinde 'disiplin cezası' adı verilen cezalar demoklesin kılıcı gibi tepenizde canlanır. Liselerdeki disiplin kuruluna benzeyen bir kurul burada da kimleri cezalandıracağına karar verir.Yan hücrede arkadaşını dövdüler, kapıya mı vurdun? Üç ay görüş yasağı. Hapishane müdüründen 'Adamın gözleri ölü balık gözü gibi bakıyor' diyerek mi bahsettin, personele hakaret 3 ay mektup yasağı. Gardiyanlar havalandırmaya girdi, hiçbişey söylemeden boş ped su şişelerini mi topluyor, soru mu sordun? Işini engelledin,10 gün hücre cezası. En son Tekirdağ'da olduğu gibi 31 Aralık akşamı, yılbaşını hücre cezasını çekerek karşılayabilirsiniz. Aynı cezayı idarenin birgün sonra işleme koymamasının nedeni size burada bir 'nesne' olduğunuzu onlara 'tabi' olduğunu hatırlatmaktır. Aynı şey, hücre değiştirmek isteyenler için de geçerlidir, siz dilekçenizi yazıp arkadaşınızı istediniz; sizin hücrenize zorla, ona ve size sormadan başka bir tutsağı getirirler; mesaj yine bellidir 'kuralları siz değil, onlar belirler'... Sonra Tekirdağ 1 No'lu F Tipinde olduğu gibi 16 aylık aralıksız uygulanan görüş yasakları oluşur. Sonra içeriden mektup gelir anneye: 'Anne bana kitap gönder kargoyla. Kargoları bizim yanımızda açmak zorundalar. Böylece üç koridor dolaşır, hücreden çıkmış olur ve biraz hava alırım...' 16 yaşında tutuklanmış, 24. yaşını yaşayan biridir bu satırların sahibi. Yeğeniniz doğar, emekler ve yürür siz bunları ancak fotoğraflarda görürsünüz... Yârinizin saçının teline dokunmaksa sürekli devam eden açık görüş yasakları yüzünden imkânsızdır. Ancak yüzüne düşen perçemi camın arkasından düzeltmek istersiniz, eliniz ulaşmaz... Tutsakların birbiriyle konuşması 'güvenliğe' zararlıdır, yanınızdan geçene 'merhaba' mı dediniz, 14 günlük nur topu gibi bir işkence raporunuz olmasını sağlamışsınızdır...

F Tipi hapishanelerdeki hak ihlallerinin örnekleri saymazla bitemez, çünkü bu hapishaneler insan iradesini ve kimliğini tanımayarak, tecritle bunu paramparça etmek ister. Bir de içeride kapatılanlara paralel dışarıda türlü sorunlarla boğuşan tutsak yakınları vardır... Onlar her buldukları fırsatta çocuklarının acılarını dile getirmekten kendilerininkine fırsat kalmaz. Erkekler daha ketumdur, konuşmazlar pek çocukları hakkında. Anneler için ise bir aşk gibidir çocukları. Oğlunu uzun süredir görmeyen bir anneyle gitmiştim hapishaneye geçenlerde. Tekirdağ'a girince 'yavrumun kokusu geliyor bana...'diyordu ve görmüyordu o an yanındakileri... Erkekler ketumdur dedim ama aklıma kızı hapishanede olan bir babanın konuşurken nasıl ağladığı geldi, bazıları değildir... Çoğu yoksul ailelerdir, bazıları görüşe bazıları mahkemeye gelecek paradan yoksundur. Çoğunlukla erkekler çalıştığından, kadınlar daha fazla durum üzerine yoğunlaşır ve psikolojilerini bozarlar, anaların çıkınında her zaman hazır iki gözyaşı damlası vardır, biri çocukları biri kendileri için...

Bu yazının şöyle de bir amacı var aynı zamanda, tecrit altında sesleri, bugünleri ve yarınları sessizlikle boğulmaya çalışanlara, varlığı yok sayılanlara 'Hayır, sen varsın, ben de varım' minvalinden bir cümle yazıp gönderebilmenizi sağlayabilmek... Kim bilir belki, okuduğunuz kitap ya da dergilerden de gönderir, daha fazla sayıda insanın daha çok hücre dışına çıkmasını sağlayabilirsiniz, 5 dakikalığına olsa da... Sanırım sessizlikte ses olabilmek harika olur, tüm baskıya ve yıldırmaya rağmen karşı koymanın dayanılmaz bir cazibesi var zira...

Deniz Tepeli
Sincan L Tipi Kadın Hapishanesi Sincan – Ankara

Sinan Gülüm
1 No'lu F Tipi Hapishane Tekirdağ

Afyon Korkmaz (Kendisi hasta bir kadın tutsak)
Bergama M Tipi Hapishane Bergama Izmir

Emriye Demirkır
IHD Istanbul Şubesi
Cezaevi Komisyonu Üyesi

Daatma Gendini

Duyup da inanamadıklarımız

Editörün notu:
Daatma Gendini bu sayıda kadınlarla birlikte çalışmasını kendisi için önemli bir süreç olarak yorumluyor. "Kadınlara saygılı olduğumu düşünürdüm ama öyle değilmiş. Bu süreç, benim büyük önyargıları kırmama yardım etti. Artık kadınları biraz da olsa iyi anladığımı düşünüyorum" diyen Daatma Gendini kadınları anlamak için bıyıklarını bile kesti. Ama görüldü ki mesele bıyık değilmiş. Kadınlar zaten hep etrafındaymış. Sadece Daatma Gendini'nin bunu farketmesi gerekiyormuş.

'Bağırmadı, tecavüz değil' kararını Yargıtay bozdu

Samsun Tekkeköy'de ikamet eden A.G. (29), 3 yıl önce komşusu Selim Bak'ın kendisini zorla kaçırıp ormanda tecavüz ettiğini öne sürerek şikayetçi oldu. Bunun üzerine adam tutuklanarak ceza evine gönderildi. Yapılan yargılamalar sonucunda mahkeme, olayın meydana geldiği yerde yol kenarında evler bulunduğunu, kadının bağırıp yardım isteyebileceğini, bu nedenle olayın kadının rızasıyla gerçekleştiğine kanaat getirerek, oy çokluğu ile sanığın beraatine karar verdi. Fakat, kadının avukatları aracılığıyla yaptığı itiraz üzerine Yargıtay kararı, "Olayın ardından alınan raporlar ve tanıkların beyanları ile olaydan 10 gün önce boşanan, 2 çocuğu bulunan müdahilin, iffetini ortaya atarak önceden tanımadığı sanığa iftira atmak için bir nedeninin bulunmadığı" gerekçesiyle bozdu.

Gendini Der ki
Tam yargıtay abesle iştigal etmiş diyecektim ki son anda vazgeçtim zira yüce yargıtay kadının iffetini ortaya attığını vurgulamadan geçmemiş mazallah iffetini ortaya atmama gibi bir durum olaydı o zaman tecavüz demek için hiç bir neden olmazdı ortada çünkü kadın bağırmamış. Ki bizim güzel ülkemizde yangında yanan kişi "yandım anaam" ve hatta öldürülen kişi "yetişin adam öldürüyolaar" diye bağırmadığı takdirde ne yanan yanmış ne de öldürülen öldürülmüş sayılır. Amma burada mevzu iffet, orada duracaksın.

Göktürkler uzaylıymış

ABD'de yapılan UFO konferansında konuşan bir "Türk UFO bilimci", Türk medeniyetinin uzaylılar tarafından kurulduğunu, Göktürkler'in de uzaylı olduğunu, uzaylıların Türkler'le ortak bir ırk kurduğunu açıkladı. Bu UFO bilimci başka gezegenlerden gelen ziyaretçilerin Türkiye'nin çeşitli yerlerinde ölümsüz eserler inşa ettiğini ve bunlardan birinin de Nemrut Dağı'ndaki heykeller olduğunu da belirtti. Ayrıca uzaylıların şu an Türkiye olarak anılan bölgede yaşayan Türk medeniyetiyle ilişkiye girerek "melez" bir ırk yarattığını ve bugün hala Türkiye'ye ilgilerinin devam ettiğini, isimlerinden de belli olduğu üzere Göktürklerin uzaylı olduğunu ekledi. Gökten gelen insanlar olarak biliniyorlardı. Dahası dünya dışı yaratıklar hala insanları gözlemliyor ve istediklerinde kargaşa yaratabiliyorlar. Bunun en iyi örneği de Ortadoğu, UFO bilimciye göre.

Çizimler: FATİH

Gendini der ki:
Neyse ki sonunda anladım yüce Türk ulusunun neden bu kadar yüce olduğunu, boşuna değilmiş gücümüzü damarlarımızda akan asil kandan alacağımızı söylemeleri. Gerçekten asilmiş kanımız. Biz ki uzaylılarla birleşip melez bir ırk yaratmış bir ulus olarak elbette ki yoktur eşimiz benzerimiz ama benim aklıma bi soru takıldı... Sakın uzaylılar Türk olmasın?

Malum Bayrak

Senegal Cumhurbaşkanı'nın Ankara ziyaretinde yaşanan bir yanlış anlama Ankara polisini harekete geçirdi. Yollara asılan Senegal bayraklarını PKK'nın bayrağına benzetince telsizler kilitlendi. Sabaha karşı ardı ardına telsiz anonslarıyla "bulvarda malum bayrak" uyarısı yapıldı. Ancak kısa süre sonra belediyeyle bağlantıya geçen polis gerçeği ortaya çıkardı. Sarı kırmızı yeşil renkli bayrakların "malum örgüte" değil Senegal'e ait olduğu ortaya çıktı.

Gendini der ki:
Kime malum oluyor, ne malum oluyor, istişareye mi yatıyor birileri? Abdala malum olur derler ya ufak bir değişiklikle aptala malum olur demek istiyorum ben de ey telsizleri kilitleyenler ve eklemek istiyorum telsizleriniz kilitlensin de açılamasın e mi? Cahilliğinize mi yanayım renklere olan bu tutkunuza mı? Ne alıp veremediğiniz var canım kardeşim güzelim renklerle. Malum yerleriniz çalışmadığı için olsa gerek. Renk körü olasınız inşallah...

Ordu Kuzey Irak'a yapacağı harekata "Güneş" adını verdi.

Kuzey Irak'ta konuşlanan PKK kamplarına yönelik kara harekatına kısa sure önce şehit olan askerin ayakkabısız kızı Güneş'in adı verildi. Askerin cenazesinde kızının iç parçalayan görüntüleri ekranlarda yer bulmuş, görüntüye dayanamayan halkımız askerin ailesine yardım yağdırmıştı. Genelkurmay Başkanlığı'da şehidin kızına duyduğu şükranı bu yolla ifade etmiş olacaklarını söyledi.

Gendini Der ki:
Bu savaşa "kirli savaş" diyor, savaş karşıtları. Duygu bombardımanı da temizleyemez ki bu pisliği. Çocuğun babasını şehit eden sebepler ortada olduğu sürece operasyonlar bir kaç nesil daha idare ederler. Dikkat edin Güneş yeni bir isim Ayşe, Fatma değil mesela. Sonraki yıllarda operasyonlara Tuğçe, Gözde ya da Berkcan adını koyacaklar. Bakın politika uzmanı değilim sevmem de! Ama şu anda Türkiye'nin düşmanı azaldı. Tek düşman PKK kaldı artık. Neyle savaşacaklar? Bizim için kimse savaşmasın. Hem hiç kimse savaşmasın. Ecelimizle ölelim artık. Hayat güzel, Güneş güzel. Hayat demişken, mahallede Hayat adında bir kız çocuğu var. Adı gibi. Dilaverin de kankası. Dilaverle haber göndermiş. Daatma Amca benimle röportaj yapsın diye. Bu meselelerde Hayat adını taşıyan küçük bir çocuk ne der ki? Bakın. Tam aşağıda

"Hayat, memlekette savaş var."

Daatma: Hayat, başlarken Ahali gazetesi okurlarına kendini anlatsana?
Merhaba. Ay Çok heyecanlandım. Böyle olacağını bilseydim Dilavere söylemezdim. Şey, ben 12 yaşındayım. Biz dilaverle aynı mahallede oturuyoruz. O bizim bi alt sokakta oturuyo. Bakkalın karşısında. Ben hep onların mahallesine gidiyorum oynamaya. Çünkü ordaki çocukları daha çok seviyorum. Daha akıllılar. Yani, üst sokaktaki Enverin arkadaşları gibi kendilerini beğenmiş, mızıkçı değiller. Onlar yeni oyuncaklarıyla hava atıp durmaktan başka bişey yapmıyolar. Ama biz Dilaver ve diğer çocuklarla köşe kapmaca, körebe, dansa davet felan oynuyoruz.

Daatma: Hayat, memlekette savaş var. Sence savaş nedir?
Savaş kötü bişeydir. Savaşta ölünüyo. Anneler gözyaşı döküyo. Geçen gece anneme kızdım; uyurken, "ölsemde annem bana artık kızmasa" diye hayalimde kendimi öldürdüm. Ama hemen annem aklıma geldi. İçimden anneme özür diledim. Uyanınca anneme sarıldım. Askerlerde nömet beklerken soğukta bence annelerini böyle düşünüyo. Ben savaşı televizyondan gördüm bi kere. Bi daha da bakmadım. Çok pis. İçim ağrıdı. Orda ölen insanları düşündüm. Ben mesela savaşta ölmek istemem. Dün sabah Dilaver bize geldi. Kavatlıya. Ona baktım da bi. O da Kara ya, savaşta felan Ölcek diye çok korkuyorum. Ama Dilaver "savaşa mavaşa gitmem ben" dedi bana. İçim raatladı. Gitmesin bence de. Bi de aslında savaştan başka önemli bişeyler de var. Bunu bana Dilaver anlattı. Aslında kimseye söyleme dedi ama sen sır saklarsın dimi Daatma Amca, o mahalledeki çakıl taşlarını cebine doldurup bi gösteriye gitmiş. Ben Dilaveri taş toplarken gördüm, bana da öyle anlattı. Taşları atmak için topluyomuş. Nereye taş atcan diye sordum. Taek'e dedi. "O ne ya" dedim. Tayek çok pis bişeymiş. Aynı savaş gibi. Bunlar böyle çok iyi insanlar gibi gözüküyolarmış ama yalancılarmış aslında. Böyle kocaman nükleyer bişeyi kuracaklarmış. O çok zararlıymış doğaya. Dilaver "bizim nükleyere mükleyere ihtiyacımız yok" diyo. "Ağaçlar yeter" diyo. Bunlar bizi büyütmeyeceklermiş diyo. Onu çok kıskandım. Bi iki taş topladım ama bana izin vermedi. Uzakta dur bize bak dedi. Senin gözlerin iyi görüyo. Bende bir iki taş atsam keşke kafalarına istedim. Ama gözlerim iyi görüyo ya, iyi bi ekip olduk.

Daatma: Sen büyüyünce dünya nasıl olsun istersin?
Iıımm, Ben büyüyünce bi kere böyle betonlu bi yerler olmasın şehirler olmasın isterim. İlk baş bunu isterim. Çünkü, bu tayekçiler gibi yalancılar, bizi inandırmak için, yani bence, önce bizi böle taşların içine sokuyolar, sonra hiç bişeyden haberimiz olmadan sadece televizyondan görüyoruz. Sonra isterim ki televizyondan gördüklerimiz onların gösterdikleri gibi olmasın. Yani, işte savaş olmasın. Kimse ölmesin. Nükleyer olmasın. Hep ağaçlar olsun her yerde. İşte mesela ben bunu televizyonda görmüştüm bi kere, ağaca ip takıp salıncak yapmışlar işte böyle şeyler olsun yani hep iyi şeyler. Olmazsa bende taş topluycam bak Daatma Amca. Artık Dilaverle birlikte atıcaz. İyi bi ekibiz. Birbirimizi tamamlıyoruz bence.

Daatma: Ahali gazetesinin bu sayısını kadınlar çıkarıyor ne dersin bu duruma?
A sen o yüzden mi bıyıklarını kestin ya Daatma Amca? Genç göstermiş seni. Şaka Şaka! Bilmem bence aslında iyi bişey çünkü mesela bende büyünce kadın olcam etrafıma bakıyorum böyle. Etrafımdaki bütün kadınlar böyle bi... nasıl desem, korkak gibiler. Bişilerden korkuyolar ama anlamadım. Bide televizyonda gördüğüm kadınlar var onlar hiçbişeyden korkmuyomuş gibi gözüküyorlar. Ama o gün Dilaverle gittiğimiz gösteride gördüm. Tayekçiler gibi onlar da... Mesela düşünüyorum bu korkak kadınlar, gaste çıkaracak kadar cesaretli olsalar çok şey değişir. Hani sen demin sorduydunya dünya nasıl bi yer olsun diye. Hani böyle tam istediğim gibi bişiy olur. O yüzden bence aslında siz çok cesaretlisiniz. Zaten Dilaverin sizi sevmesi de buradan belli...

Daatma: Sağol Hayat, gözlerinden öperim!

"Yaşamak"

İçin Direnişim Hiç Bitmeyecek!

"Şöyle bir şey de var, içeride kadın kimliğinizi de bastırıyorsunuz. Kadınım diye düşünmüyorsun ki; okuyorsun, yazıyorsun, tartışıyorsun hadi işler oluyor; koğuş temizliyorsun, top oynuyorsun dolayısıyla cinsel kimliğin üzerine düşünme alanın yok. Kadın kimliğini törpülüyor gibi de geliyor"

Ahali: Hapiste kadın olmak seni nasıl etkiledi? Neler yaşadın? Kadınlar arasındaki dayanışma nasıldı?

Günnaz: Gözaltına alındığımda 1997'nin başıydı. O dönem gözaltı kayıplarının yoğun olduğu dönemdi. Aslında "hapiste kadın olma"ya gelmeden önce "şubede kadın olmak" var. Çünkü gözaltına alındığınız andan itibaren bir silah gibi çıkıyor karşınıza kadın olmak. Ben sokaktan kaçırılmıştım. Daha taksiye biner binmez cinsel taciz başlamıştı. Girer girmez erkek ya da kadın fark etmiyor çırılçıplak soyuyorlar. Ve işkence süresince erkek de, kadın da cinsel tacize maruz kalıyor. Ama kadınlara ekstra bir de tecavüz tehdidi var. Örneğin, işkence seanslarına katılanlardan biri sürekli ters ilişki ile tehdit ederdi. En son bir akşam geldi. İşkence bitmiş, işkenceciler yok ortada. Adam geldi, sabaha karşı dört beş gibi aldı beni götürdü, çırılçıplak soydu." Tamam" dedim, "tehdidini yapacak herhalde bu". Yapmadı ama sürekli tehdit etti. Yani kadın kimliğini sonuna kadar kullanıyorlar size karşı. Ben tek alınmıştım, gözaltında olduğum zaman başka siyasetten de arkadaşlar vardı. Benden daha yoğun cinsel taciz yaşayan vardı. Daha önceki göz altılarında çocuğunu düşüren vardı. Cezaevinde tecavüze uğrayıp gelen kadınlar görmüştüm. Cinsel kimlik daha sorgu aşamasında başlıyor ama cezaevinde şubede olduğu kadar karşınıza çıkmıyor. Çünkü orada zaten artık kadınlar ve erkekler diye ayrılıyorsunuz. Şubedeki gibi birebir karşı karşıya geliş yok askerle. Orada bu sefer, kendi arkadaşlarınızla ya da cezaevi yetkilileriyle kadınlar mı muhatap alınır, erkekler mi gibi sorunlar yaşanıyor. İki arkadaş vardı. Onlar gözaltında tecavüze uğramışlardı. Aynı koğuştaydık.Onları görünce düşünmüştüm; "acaba bunlar benim başıma gelseydi ben de böyle mi olacaktım?" diye. Korkunç bir yıkım. Filistin askısı nasıl bir işkenceyse, bu da bir işkence ama insanın kafasındaki psikolojik ya da sosyal baskının artıkları varsa Filistin askısı gibi karşılayamayabiliyor. Örneğin arkadaşın biri geceleri uyuyamazdı. Uyuduğu zaman, çığlık sesleri ile uyanırdı, ağlardı. Bir tanesi tam tersi, tecavüzün üstüne giden, bu konuyu işleyen tiyatrolarda yer almayaçalışıyordu. Ondan sonra o da patlak verdi ve tedavi görmek zorunda kaldı. Yani cinsel kimliğin kullanılması çok etkili bir silah.

Ahali: İçeri girdikten sonra neler değişti? Oradaki ilişkiler nasıldı? Siz hangi tip cezaevinde tutuldunuz?

Günnaz: Bizimki özel tipti. Cezaevinde aile ya da sosyal ortamlardaki gibi her şey bariz yaşanmıyor. Yani sen kadınsın yapamazsın, edemezsin gibi değil. Orda çok tuhaf bir denge vardı. Bazen biz nasıl davranacağımızı kestiremiyorduk. Çünkü bazen cezaevi yetkilileri, gündeme göre, bizimle görüşmeyi kabul ediyordu ya da etmiyordu. Platformumuz vardı. Orda erkek temsilciler vardı. Ceza evi yetkilileri onlarla görüşmeyi tercih ediyordu. Çok anlık durumlarda ya da biz çok baskı yaptıysak dinlerlerdi. Kadınlar koğuşu ile ilgili bir şey varsa da erkek platformu üzerinden iletilirdi. Yani orda yumuşakça geri itiliyorsunuz. Aramalarda bile erkek arkadaşlarımızdan, temsilciler ile gelip arama yapıyorlardı. Ordadaha sessiz sakin geriye atma var. Hatta bir kere, koğuş kırk elli kişi olmuştu. Yerimiz dardı. "Ekstra ranza koyabileceğimiz bir alan istiyoruz" dedik. Çünkü yatak alanımız dardı. Kapalı bir şebeke vardı. Orayı vermediler. "Tamam" dedik, en sonunda kapıyı söktük. Sesi duyunca geldiler. Ondan sonra şebekeyi verdiler. Yani bazen sesini ancak bu şekilde duyurabiliyordun.

Ahali: İşkence süresine geri dönecek olursak; kadın polis geldi mi işkenceye? Cezaevindeki kadın gardiyanların tavırları nasıldı?

Günnaz: Ben işkencede görmedim. O cezaevinden cezaevine ve dönemlere göre değişiyor. Örneğin, benim kaldığım cezaevinde gardiyanlarla hiç sorun yaşamıyorduk. Tersine dostane ilişkiler kuruyorduk. Onların bize, bizim onlara yardım ettiğimiz konular oluyordu. Ama şubede görmüştüm. Ben sadece ortalıkta gezinen sağa sola laf atan hücredekileri tahrik etmeye kalkan bir iki tane kadın gördüm. Ancak dediğim gibi gardiyanlar da döneme göre değişiyor. Örneğin 19 Aralık operasyonunda hiçbir gardiyan içeri girip de ölüm orucuna yatanları teşhis etmeyi kabul etmemiş. Bizden korkmuyor. Bizi vermek istemiyor. Yani böyle insani ilişkiler de kurulabiliyor. Ama örneğin erkek gardiyanlardan da gelip dövenler olabiliyor. Sonuçta siyasi olarak feminizm benim uzak durduğum bir görüş. Ama cezaevinde insanda feminist bir damar geliştiğini fark ettim.

Ahali: Bunu nasıl fark ettin peki?

Günnaz: Çünkü birebir benim yaşadığım bir sorun var. Ve ben bunu müdüre söylemek istiyorum ama kapıyı açıp da beni müdüre götürmüyorlar. Başgardiyana söylüyorum götürmüyor. Temsilcimle görüşmek istiyorum diyorsun, kapının arkasına temsilcin geliyor. "Yoldaş" diyorsun "böyle böyle bir durum var bunu bir müdürle konuşsan" diyorsun. Ondan sonra konu müdüre gidiyor. Ama niye ben söyleyemiyorum? Belki ben farklı anlatacağım, belki daha detaylı anlatacağım, adamın verdiği tepkiye göre, başka bir şeyler ekleyeceğim. Yani birebir muhatap olamıyorsun.

Ahali: Peki neden kadın temsilci yok?

Günnaz: Kadın temsilci de var. Kadın koğuşunda her siyasetin temsilcisi vardı. Erkek platformunda gündem belirleniyor. Kadınlara iletiliyor. Kadınlar kendi arasında tartışıyor ve görüşünü erkek platformuna iletiyor. Feminist olma zemini güçlü. Çünkü "ben kadınım, kadın olarak şunu söyleyeceğim" gibi tavırların olmasa bile, bir süre sonra "ben de gideyim konuşayım" ya da "biz de gidelim, orada sorunlarımızı konuşalım" demeye başlıyorsun. Hatta bir arkadaşı sıkıştırdık ve platform toplantısına yolladık. Normalde kadınlar erkek toplantısına geçemiyordu. Bayağı da bir tartışma olmuştu "feminist mi oluyorsunuz" diye. Insan kendi içinde düşünüyor "ben feminist mi oluyorum" diye. Aslında hiç feminizm değil tamamen kendini ifade derdi. Cezaevinin böyle bir riski var. Kadınların feminist damarını kabartıyor.

Ahali: 19 Aralık operasyonunun gelişimini değerlendirebilir misin?

Günnaz: Sadece askerin girişini hatırlıyorum ama iki gün sonra ne olmuştu hatırlamıyorum. Çok detaylı bir şey hatırlamıyorum.

Ahali: Sen ölüm orucunda ne kadar süre kaldın?

Günnaz: 135 ile 140 gün, birinci ekipteydim. Ama süre ekiplere göre değişir.

Ahali: Peki senin hayatında ne değiştirdi? Bir kadın olarak.

Günnaz: Ölüm orucundan önceki hayatımı hatırlamıyorum. Bazen düşünüyorum "eski Günnaz ne yapardı acaba?" diye. Ben de bir şeylerin değiştiğinin farkındayım ama ne olduğunu anlayamıyorum. Çünkü öncesini hatırlamıyorum. Bu korsakoff ile ilgili bir şey değil. Ciddi bir dönüşüm de var. Sadece "ben önceki ben değilim" diyorsun. Aslında değişmek güzel ama değişimi bir yere oturtamamak kötü. Yani, yeni Günnaz'ı şekillendirmekte zorlanıyor insan bu sefer. Cinsiyet olarak da bakamıyorsun. Bazen "uyanacağım bunlar gerçek değil, koğuşta rüyamda olacağım" diyorsun. Uyanıyorsun, yine aynı şey. "Allah Allah" diyorsun. Dışarısı da farklıydı. Sınıf mücadelesinin koşulları da farklıydı. Şimdi koşullar çok daha farklı. Ben beş yıl yattım, on iki yıl yatmadım ki. On iki yıl yatıp şok olan arkadaşları görüyorum hak veriyorum. Çünkü ben beş yıldan sonra şok oldum. Bazen algılarının yetmediğini düşünüyorsun. Çünkü beklediğin, düşündüğün dışarısı değil. Ben içeride mutaasıplaştığımı düşünüyorum. Siyasi bir şekillenmen var, ona göre de bir yaşam tarzın var. Bir duruş göstermek zorundasın. Ama bir süre sonra muhafazakarlaştığımı fark ettim. Yürümeyi öğrendikten sonra bir gün dışarıdayım. Baktım kadının birinin iç çamaşırının ipi gözüküyor. Gittim uyardım. Kadın beni tersledi. Modaymış meğer. Ben taytla gezmezdim koğuşta. Gardiyan görecek diye. Rahat arkadaşlar vardı. Bir de ben onları eleştirirdim, reformist diye. Kadın olarak kafaca geriye gidiş; bunun kendin yaratıyorsun. Ama her siyasi tutsağın yaptığı bir şey değil bu.

Ahali: Bu mutaassıp giyinmenin cinsel taciz, tecavüz korkusu ile bir ilgisi olabilir mi?

Günnaz: Sanmıyorum. Şubede birebir karşılaşacağını biliyorsun, cezaevinde öyle bir şey yok. Şubeden sonra kendini daha güvende hissediyorsun. Ama düşmana karşı ilkeli bir duruş sergilemeliyim gibi bir düşünce vardı. Aslında belki benim geriliğim. Ben de çıktıktan sonra cezaevi alışkanlığı kaldı. İnce askılı bluzlar giyip gezemiyorum. 5 sene sonra ilk defa şort giydim. Giydim ama dolaşırken de sağa sola bakıyorum. Bana bakıyorlar mı, diye. Insan gericileştiğini hissediyor. Aslında çok da gerici bir yaklaşım değil ama çıktıktan sonra gericilik. Bakıyorsun korkunç değişmiş her şey. Herkes çok rahat, her şey çok rahat, her şey çok serbest. Şöyle bir şey de var, içeride kadın kimliğinizi de bastırıyorsunuz. Kadınım diye düşünmüyorsun ki; okuyorsun, yazıyorsun, tartışıyorsun hadi işler oluyor; koğuş temizliyorsun, top oynuyorsun dolayısıyla cinsel kimliğin üzerine düşünme alanın yok. Kadın kimliğini törpülüyor gibi de geliyor bana ceza evi.

Ahali: Rahatsızlanma sürecinden bahsedelim. Sen nasıl etkilendin? Arkadaşların nasıl etkilendi?

Günnaz: Ben rahatsızlığın nasıl başladığını bilmiyorum. Çünkü bilinci kaybettikten sonra serum takmışlar. Bende, zorla müdahaleye uğrayanlar kadar olmadı. Daha çok zorla müdahaleye uğrayanlarda dozu fazla. Bildiğim kadarı ile vücudun koordinasyonunu sağlayamaması. Ben yaşamımı sekteye uğratacak kadar unutma sorunu yaşamıyorum. Benimki daha çok denge problemi. Bastonu bıraktığım zaman sabit bir hızla ve düz yürüyemiyorum.
Ama onun dışında iyiyim.

Ahali: Ölüm Orucuna katılan kadın olmayı nasıl değerlendiriyorsun?

Günnaz: Bence onun bir cinsiyeti yok. Direniş düşüncesi ile bakıyorum ben buna.

Ahali: Kamusal alanda kadın olmak oldukça zor. Bununla beraber hem kadın olmak, hem siyasi bir kadın ve engelli bir kadın olmak nasıl bir duygu?

Günnaz: Bu beni çok düğümleyen bir şey. Çünkü siyasi kimliğimi bilenler benden çok şey bekliyor. "Günnaz mantıklıdır, yeri geldiğinde elini masaya vurur" diyorlar. Ama bir yandan engellisin. Mesela kimse bana kadın gibi bakmıyor. Artık ben de öyle hissetmiyorum. Erkeklerin kadınlarda aradığı normları biliyorum. Bu kriterlere uymadığım için kendimi kadın gibi hissetmiyorum. Cinsiyetsiz hissediyorum. Bana korunması gereken ve destek verilmesi gereken bir birey gibi yaklaşıyorlar. "Evlen" diyorlar bazen. Bana o kadar uzak geliyor ki bu. Evlenirmişim gibi gelmiyor bana. Artık çok uzağımda görüyorum. Ben bu halimle ayaklarımın üzerinde durmalıyım. Bir yandan da dejenere ortamdan da korumalıyım kendimi diyorum. Burada cinsel kimliksiz hissediyorum. Kendinizi korumak adına birçok şeye sınır koyuyorsunuz. Ya da toplumdaki ilişkileri görüp onlardan uzak duruyorsunuz. Otobüste anam ağlıyor ama yer istemiyorum. Size cinsiyetsiz ve aciz gibi davranıyorlar ve siz direniyorsunuz.

Ahali: İçeri girmeden önceki Günnaz ile bu Günnaz çelişiyor mu?

Günnaz: Çok çelişiyor. O Günnaz gezerdi tozardı. Sevgilileri olurdu. Flört ederdi. Ailesinin kızacağını bildiği halde sigara içer, dans ederdi. O yaşlarda ne yapılabilinirse yapardı. Ben şu an toplumsal yaşantıyı izleyip, "nelerden korunmalıyım" diyorum. Daha savunmacı bir duruş sergiliyorum. Kadınlık düşünmüyorsun. Ben mesela ölüm orucundan sonra 4 yıl regl olmadım. Doktorlar "metabolizman normal seyrine dönünce olur" dedi ama olmadı. İlaçlarla regl oldum. Ben kendimi çok ketum bulurdum ama bir yandan da her an kırılabilirim, her şeye alınabilirim gibi geliyor. "Kırılırsam kendimi toparlayabilir miyim" diye düşünüyorum. Kaç yıldır kendimi toparlamaya uğraştım. Sürekli bunun muhasebesini yapıyorsun. Ona göre davranıyorsun. Kendi kendine böyle bir psikoloji geliştiriyorsun. Sendeki kadınlık duygusunu da öldürüyorlar. Kendini koruman gerekiyor.Kendi kendine tartıyor, gardını alıyorsun.

Ahali: Diline sağlık, sağol.

SESSİZLİĞİN PROTESTOSU...

"Dağlar, taşlar, kuşlar, geyikler... bana yol verin... ben oğluma kavuşayım. Ben oğlumu istiyorum" diyen Elif Tekin'in çığlığı, "Benim eşim 6 aydır kayıptır, devlet niçin susuyor ve açıklama yapmıyor" diye soran Hanım Tosun'u; "Bizim hiç olmazsa mezarımız var, onların mezarları dahi yok" diyen Emine Ocak'ın ve diğer kayıp yakınlarının sesi yankılanırdı Galatasaray'da...

Bundan 14 yıl önceydi. Hasan Ocak, 21 Mart 1995 kaçırılmıştı.
Ailesi, arkadaşları ve insan hakları savunucuları karakol, morg, hastane, mezarlık ve devlet kapılarında Hasan'ı arıyor, dilekçeleri ve fotoğrafını veriyor, yürüyüş ve sokak gösterilerinde Hasan'ın fotoğrafını taşıyarak akıbetini devlete soruyorlardı. Yanıt "bizde yok". Hasan gibi Rıdvan Karakoç da kaçırılmıştı. 55 gün sonra Hasan Ocak ve Rıdvan Karakoç'un işkence edilmiş bedenleri kimsesizler mezarlığında bulunmuştu. Adli Tıp'ta 28 gün bekletilmişti. Halbuki Adli Tıp'a hem başvuru yapılmış, hem de fotoğrafı verilmişti. Daha sonra Ocak ailesinin bu inatçı ve kararlı mücadelesi, annelerin örgütlü tepkisine yol açacaktı.
Askeri diktatörlük ve darbelerin olduğu ülkelerde insan kaçırma ve kaybetme olgusu bir devlet politikası olarak uygulandı. Latin Amerika ülkelerinde 70'li yıllarda başlayan askeri diktatörlükler işkence ve kayıp olaylarıyla gündeme geldi. Şili'de, Arjantin'de, Guatemala'da, Kolombiya'da ve daha birçok ülkede binlerce insan ya toplu halde ya da tek tek kaçırılarak gözaltına alındı ve bir daha kendilerinden haber alınamadı.
Türkiye'de ise gözaltında kaybetme politikası 1980 askeri darbesinin ardından başladı, 1990 yıllarında artış göstererek devam etti. Türk ordusunun, Kürt halkına karşı yürüttüğü savaşta binlerce insan gözaltına alındı, sorgu odalarında öldürüldü, sakat bırakıldı, failli meçhul cinayete uğradı ve kaybedildi.
Bir gece vakti yatağından, güpegündüz sokak ortasından, işyerinden, evlerinden, köy baskınlarından, ifade için çağırıldıkları karakollardan, insanların gözü önünde kaçırıldılar, gözaltına alındılar ve bir daha geri dönemediler. Çoğu zaman gözaltında kaybedilmeler toplu halde gerçekleşti. Ve bu insanlar, politik nedenlerle devlet güçleri tarafından bilinçli olarak kaybedildiler. Devletin bütün birimlerinde, morglarda, mezarlıklarda, eşlerini ve evlatlarını arayanlara "bizde yok", "oğlun feribottan atladı", "kızın dağa kaçtı", "oğlun pencereden kaçtı" şeklinde açıklamalar dışında bir şey elde edemeyen anneleri ortak kaderleri birleştirmişti.

İnsan hakları savunucuları ve kayıp aileleri bir araya gelerek kayıp insanları sürekli gündemde tutmak, ulusal ve uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmek için, bu mücadelenin sokaklarda, meydanlarda yapılması gerektiğine karar verdiler. Galatasaray Lisesi'ni adres olarak seçtiler. 27 Mayıs 1995'de kayıp yakınlarıyla, insan hakları savunucusu olan bir grup insan HER CUMARTESİ SAAT 12.00'de Galatasaray meydanında oturmaya başladılar.
Bu eylemde kadınlar önemli bir yer tuttu. Çoğu kendi halinde ve geleneksel ev içi rollerine hapsedilen bu anneler kendileri için o zamana kadar kapalı olan kamu alanına ve siyasetin tam ortasına düşüvermişlerdi. Bir ölüme alışmanın bir "kayıp"a alışmaktan daha kolay olduğunu bilemeyenlerin de anlamayacakları kadınlardı. İnsanlar ölülerini mezarlarında ziyaret ederken, onların olmayan mezarlarıydı Galatasaray. Sadece olmayan mezarlarına çiçeklerini bırakarak sessizce oturuyorlardı.
İşte onlar **Cumartesi Anneleri**, Cumartesi insanları diye adlandırıldılar. Ulusal ve uluslar arası düzeyde uyandırdıkları desteğin genişlemesine ve sayılarının gittikçe artmasına tahammül edemeyen devlet, şiddet içermeyen eylemleriyle, 200 hafta, kar kış demeden Galatasaray Lisesi'nin önündeki daracık alanda, sadece kaybedilen eşlerinin ve evlatlarının başına neler geldiğini öğrenmekten başka talepleri olmayan bu insanlara saldırmaya başladılar.
Yerlerde sürüklendiler, üzerlerine köpek saldırdı, coplandılar, hakarete uğradılar, tehdit edildiler, saçlarından çekilerek tekme tokat şekilde dolduruldukları arabalarda üzerlerine biber gazı sıkıldı, gözaltı merkezlerine götürüldüler. İstiklal Caddesi'ne erkenden yerleşen polisler eylemcilerin selam verdiği kişileri ve ilgili, ilgisiz insanları "şüpheli şahıs" oldukları gerekçesiyle gözaltına aldı. Birkaç saatten beş güne varan gözaltı süresiyle karşılaştılar. Hak ve özgürlüklerden mahrum bırakıldılar. Haklarında sayısız davalar açıldı.
Devlet kayıplar konusunda bildiklerini açıklamak yerine, başvuru otobüsü gönderdi. Bir yandan saldırılarına devam ederken, bir yandan da;
"Kayıplar hepimizin. Kayıplar bizim de yakınımız. Kayıplar sizin değil hepimizin. Kayıplarımız meçhule gitmesin. Kayıplarımız için polis hizmetinizde. Kayıplarımızı bulmak için ailelerle el ele vermek istiyoruz. Kayıplar kanayan yaramızdır, gelin bu yarayı hep birlikte saralım" şeklinde anonslar yapılıyordu. Başvuru formları dağıtılıyordu.
Halbuki devletin ilgili kademelerinde her kayıp için başvurular vardı. Tanık ifadeleri vardı.
Hasan Ocak'ın akıbetini resmi bir sıfat taşıyan dönemin bakanı itiraf ediyor. Kenan Bilgin'in sorgu odalarında yankılanan sesini on bir kişi yetkililere ve kamuoyuna duyuruyordu. Mehmet Özdemir'in gözaltında olduğunu savcılık kâğıtlarıyla belgeleniyordu.
Bütün baskılara, tehditlere rağmen kayıp insanları arama konusunda ısrarlı ve kararlı davranarak her cumartesi saat 12.00'de Galatasaray'da oldular. 27 Mayıs 1995 kayıp yakınlarıyla, insan hakları savunucusu olan bir grup kadının Galatasaray'da başlattığı gözaltında kaybedilen insanları arama çabaları 4 yıl sürdü.
Türkiye'de kayıplar üzerindeki sis perdesi hâlâ aydınlanmadı. Yıllarca varlığı inkâr edilen ve dünya kamuoyunun dahi bildiği "gizli devlet" yapısı sorgulanmadan tüm bu olaylar açığa çıkarılmayacaktır. Türkiye "gözaltında kaybetme" olayları nedeniyle AİHM tarafından suçlu bulundu, büyük tazminatlara mahkûm edildi. Gözaltında kaybedilen insanların toplu mezarlarda, dere kenarlarında, çukurlardaki kemikleri ve işkence edilmiş ölü bedenleri ortaya çıkıyor, devlet açıklama yapmaktan hâlâ uzak duruyor.
Türkiye'nin en uzun sivil itaatsizlik eylemi olan "Cumartesi Anneleri" her zaman Galatasaray'daki mücadeleleri ile anılacaktır.

Leman Yurtsever

Yunanistan Ahalisi'nin Kara Çocukları, Sokakları Faşistlere Dar Ediyor

Yunanistan'daki son genel seçimlerde aşırı sağcı LA.OS'un Meclis'e girmesi ve yeni Karamanlis hükümetiyle tırmanışa geçen faşist ve kontra saldırılar, Atina ve İraklio'da yapılan yürüyüşlerle cevaplandı.

Faşistler 2007 eylül ayından bu yana, Atina'da bir solcu üniversite öğrencisini bıçaklamanın dışında, Rendi mahallesinde oturan Pakistanlılara da defalarca baskınlar düzenlemişlerdi. Yine Atina merkezinde göçmenlere yönelik bıçaklı saldırıların son dönemde listesini tutmak pek mümkün değil. Yılbaşında, Eksarhia'da daha çok Anti-fa'nın uğrak yeri olan bir mekanda atılan molotoflarla faşist saldırılardan payını almıştı. Bütün bu saldırıların devletin derin güçleri tarafından gerçekleştirildiğini belirten Ateş Çemberi anarşist örgütlülüğü, bu saldırıların toplumsal kurtuluş için baskı ve sömürüye karşı verilen mücadeleyi durduramayacağının altını çiziyordu anti-faşist yürüyüşe çağırdığı afişiyle. Batı Atina Anarşistleri'nin, faşistlerin demokrasinin uzun eli olduğunu belirttikleri afişin son cümlesi şuydu; "fırtına öncesi gökyüzü gibi yüklüyüz!" Pikrodafni Özgür Lokali ve Ego de Provoco grupları da hazırladıkları afişlerle yürüyüşe çağrıda bulundular.

Ama asıl ilgi çekici afişin altında Villa Amalias işgal evinden yoldaşlar imzası bulunuyordu ve şunlar yazılıydı; "her kim ki hala anlamazlıktan geliyorsa, safını seçmiş demektir. Ne kan sudur, ne de hafıza çöplük!"

Atina'da düzenlenen yürüyüşe Anarşist Blok'un yanı sıra Anti-fa ile birlikte bazı troçkist gruplar da katıldılar. Neticede örgütlü ya da örgütsüz, her yaş grubundan 2 bine yakın antifaşist, faşist saldırılar karşısında sessiz kalmayacaklarını haykırdılar. Bu arada yürüyüş güzergâhı üzerinde bazı bankalara ve mağazalara ait kameralar kırılırken, çevik kuvvetin yakın markajı göze alamadığı da dikkat çekti. Tek sıcak temas Atina Belediyesi'ni koruyanlarla oldu. Günün en güzel sloganı da herhalde şuydu; "beş-on maskeli dediğiniz bizleriz!"

Caner (Atina)

“İyi ki varsın patriyarka!”

Şarkı sözleri takılıverdi aklıma birden yazıya oturduğumda. Aslında nerden başlayacağımı ve nasıl anlatacağımı bilmiyorum. Yazmaya başlayınca doluşuveriyor birden bir sürü yaşanmışlık. İlişkileri değiştirmeye ve dönüştürmeye çalıştığımız, yan yana yürüdüğümüz insanlar düşüyor aklıma. Devletten, iktidardan, ordudan, milliyetçilikten bahsederken ne kadar rahatlıkla konuştuğumuz, iş toplumsal cinsiyet tartışmalarına geldiğinde nasıl da gerildiğimiz. Hele hayatı örgütlemek konusunda nasıl da duvara toslayıverdiğimiz. “Erkek” bir dil, “erkek” bir tavır hâkim oluveriyor birden ortama ve kadınların da nasıl yeniden ürettiği bu ortamı çarpıveriyor yüzümüze, çoğu zaman erteliyoruz tartışmaları bir sonraki bahara, gücümüzü kahkahadan aldığımızı söyleyerek, gülerek atlıyoruz tartışmaların üstünden. Fakat kahkahanın asıl gücünü bu ilişkileri yıkmaktan, ters yüz etmekten aldığını unutuyoruz, toplumu, ilişkileri kurduğunu söylediğimiz zihniyete, algılara yeniden mahkûm ediyoruz kendimizi. Sorumluluklarımızdan arınıveriyoruz birden. Neredeyse “iyi ki patriyarka var da topu atabileceğimiz, suçlayabileceğimiz bir şeyler bulabiliyoruz her zaman” diyeceğiz.

Kadınlar olarak ezilmişlik, ikincileşmişlik konumunu o kadar sahiplenmişiz ki farkına varmadan (her ne kadar farkında olduğumuzu iddia etsek de) elimiz kolumuz bağlanıyor. Kısır döngülerin içinde debelenirken buluyoruz sürekli kendimizi. Karşı çıktığımızı söylediğimiz şeyin kendisi olmuşuz da farkında değiliz sanki. Hep bir ikilik, karşıtlık üzerinden düşünmeye alışık zihinlerimiz bunun dışına çıkmaya çalıştığında tökezliyoruz. Kadın ve erkeği birbirinin karşıtı olarak konumlandırmak ve her ikisini de bir karşıtlık üzerinden kurmak konusunda patriyarka denilen o mevhumun destekçisi, yeniden üreticisi oluyoruz sürekli. Erkek hep gücü, iktidarı simgelerken kadın ezilmişliği, dayanışmayı simgeliyor. Erkek uygarlık ve kültürken kadın doğa oluyor. Erkek güçlüyken kadın zayıf kalıyor. Bu tanımlamaların nereden kaynaklandığı üzerinden kafa yorarken hep bir öze, bütün bu kötülüklerin nedeni olan bir “asıl” nedene ulaşmaya çalışıyoruz. Fakat yaptığımız her tanımlama bu ikilikleri besliyor, her tanım kendisini kapatıyor ve sabitliyor, bütün sorunların özü haline geliyor, farklı düşünüşleri gereksizleştiriyor. Erkeği uygarlıkla ve şiddetle tanımlarken aslında erkeğin şiddet uygulamasını meşrulaştırıyoruz.

Aynı şekilde kadını da dayanışma ve ezilmişlikle tanımlarken kadının patriyarkayı yeniden nasıl ürettiğini göz ardı ediyoruz. Kadının kendisine ayrılmış olan alanlarda, “özel alanda”, evde kendisine nasıl iktidar alanları açtığını ve bu iktidar alanlarını da aslında patriyarkayı yeniden üreterek açtığını görmezden geliyoruz. Örneğin, bir kadının doğurduğu erkek çocuk üzerinden güç edindiğinin ve bu gücü sonuna kadar kullanabilmek için o erkek çocuğu bir “erkek” gibi yetiştirdiğinin farkına varmıyoruz ya da farkına varsak bile bir öncelikler skalası içinde önceliği buna vermiyoruz. Tabii ki bunları söylemek kadının eziliyor olmadığı, bedeninin metalaştırılmadığı, baskı altında tutulmadığı, her gün sokaklarda cinsel tacize uğramadığı, sözünün söz, yapıp ettiğinin değerli kabul edildiği anlamına gelmiyor. Burada asıl dert, yaptığımız tanımlamaların her zaman bir şeyleri dışarıda bıraktığının farkında olmamız gerektiğini vurgulamak. İktidardan, tahakkümden bahsederken bunun bir ilişki sorunu olduğunu söylemeye çalışıyorum kendimce ve bu ilişkilerin hayatın her alanında kendini gösterdiğini.

Bütün iktidar ilişkilerini birbirinden kopuk kategoriler halinde düşünmek bizi hep eksikli bırakacak. Çünkü her kimlik tanımı aslında dışlayıcıdır ve çünkü hiçbirimiz tek bir kimlikten müteşekkil değiliz. Bir işçi, kadın, Kürt olabiliriz... ya da işsiz, dört çocuk annesi siyahi bir kadın... evinden dışarı çıkamayan Afgan bir kadın... Bir şirkette üst düzey yönetici, beyaz bir kadın... Tuzla tersanelerinde çalışan, her gün ölümle burun buruna gelen erkek bir işçi...çoluk çocuk hep beraber mevsimlik tarım işçiliği yapan bir erkek, baba...bir kadın, anne... 12 yaşında bir kız çocuğu ya da 7 yaşında bir erkek çocuk... üniversitede erkek arkadaşından dayak yiyen bir kadın... Binlerce sayfayı böyle tanımlamalarla doldurabiliriz. Burada önemli olan bütün bu ilişkilerin iç içe geçmişliğinin farkına varabilmemiz. Biri diğerinden öncelikli değil ya da belki de daha doğru bir ifadeyle iktidar ilişkilerini irdelerken, değişip dönüştürmeye çalışırken bir öncelik sırasına koymak bizi hep yarı yolda bırakacak. Ötekileştirilen, dışlanan, azınlık ilan edilen bir toplumdan bahsederken o toplum içerisinde de dışlanan ötekileştirilen kadınları ya da sınıfları da görmemiz gerekiyor. Patriyarkadan bahsederken bunun sadece bir kadın-erkek sorunu değil bir toplumsal cinsiyet meselesi olduğunu da ve bu noktada eşcinsellerin, travesti ve transseksüellerin ötekinin ötekisi haline getirildiğini görmemiz gerekiyor.

Birinin, birilerinin karşıtı değiliz. Kadın olarak erkeğin karşıtı değiliz ve kendi gücümüzün farkına varmamız gerekiyor. Erkeğin karşıtı olarak değil, kendimizi tanımlayarak kurmalıyız, yıkarak ve yeniden kurarak. Aynı şekilde erkeklerin de kendilerinde görünür kılınan iktidarın farkında olmaları ve bunu eleştirerek, yıkıp yeniden kurmaları gerekiyor kendilerini. Elbette ki bunu, kadın ve erkek arasındaki ilişkiyi, tıpkı hayatın diğer alanlarında farklı şekillerde, farklı yüzlerle karşımıza çıkan iktidar ilişkilerini dönüştürmeye çalıştığımız gibi dönüştürerek yapabiliriz. Kadınlar olarak biraz amiyane bir tabirle olacak ama ezilen edebiyatı yapmaktan çıkıp, bu söylemleri sürekli yeniden üretmek yerine her alanda her yerde kendimiz olup, müdahale edebilmeliyiz. Gücümüzü yıkabilmekten ve yeniden kurabilmekten, belki de sürekli yıkıp yeniden kurmaktan almalıyız...

İlkay

kadından çıkan erkeğin ağzından çıkanlar!

bunca ideolojik, politik, mesele içinde günlük yaşam değerlendirmeleri yapmak genelde hep önemsiz ve gereksiz görülür. oysa günlük duygular, alışkanlıklar, ilişkiler ve kullanılan dil, büyük oranda nasıl yaşadığımızın, nasıl bir yapıya, düşünceye sahip olduğumuzun, nelerin esaretinde olduğumuz ve nelerden özgürleşebildiğimizin ciddi işaretlerini verirler.

bu yazının konusu günlük dil üzerinedir. maalesef ve elbette bu, yine egemen olan erkeğin, kadını aşağılayarak canının istediği pozisyona uydurduğu dildir.

bu dile küfür, argo ya da aşağılayıcı adlandırmaların, şiddet fiillerinin, tehditli taleplerin dili denilebilir. isim vermek çok kolay değil, aslında çok önemli de değil çünkü bu konu içinde daha önemli olan şeyler var:

her şeyden önce bu dil, kadını yalnızca kadın olması nedeniyle hedefler. bu kadının anne, eş, yenge, bacı, komşu ya da yabancı olması hiçbir fark yaratmaz. tüm kadınlar bu dil tarafından eşit muamele görür.

gün içinde duygu coşkunluğu yaşanan olumlu olumsuz her durumda, kızınca, şaşırınca, korkunca, heyecanlanınca, adeta bir refleks gibi ağızdan 'kadına hakaret' çıkar.

hatta kimi zaman " yani, şeyy..." gibi konuşmanın aralarını doldurmak için dolgu malzemesi bile olur.

bu günlük, sıradan, önemsiz, gelişigüzel dilin ciddi bir anlayış ya da ideolojik sorun gibi ele alınması birçok kişiye saçma, gereksiz hatta itici gelir.
genellikle; "kimse 'anasını satayım' derken aslında gidip söylediği kişinin anasını satacak değildir... lafın gelişi işte, alışkanlık. bir çeşit kültürel, geleneksel dil..." gibi şeyler düşünülür.

üstüne alışkanlık ya da gelenekssellik örtüsü örtülen bu dilin rezaletinin görülmesi, yaşadığımız her yerde sürekli olarak bu sövgü, yargı ve hükümlerin içinde yaşamanın reddedilmesi gerekir. bu durumu benimsemek ya da önemsiz bulmak bir duyarsızlık, bir algı bozukluğudur.

sağcısı - solcusu, dinlisi - dinsizi, köylüsü - şehirlisi, cahili - kültürlüsü bütün çeşit ve tiplerden erkekler bu dili

kullanıyorlar.

maalesef kadınlar bile bu dilin doğal, geleneksel sevimlilik kılıfına kanıyor, kendilerine bulaşmasını önleyemiyorlar.

öfkelenme ve sövme isteğini mutlaka bir cinsel konu ya da faaliyetle ifadelendirmek hastalıklı bir düşüncenin ürünüdür.
bu hasta kafa, her şeyi üstün ve ayrıcalıklı kabul edilen erkeğin cinsel organı ve faaliyetini de yüceltir. her yer bu erkeklik sembolünün faaliyet ya da ifade alanı olabilir. bir gi-

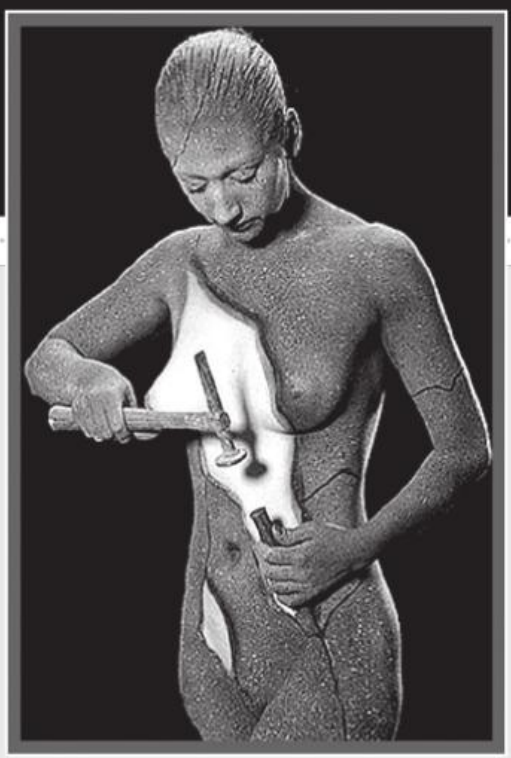

rintisi olan her şey bu erkeklik çıkıntısına hizmet etmek durumundadır.
aşağılanan erkeklerse genelde bu faaliyeti yerine getiremedikleri ya da ailesindeki, çevresindeki kadınlar üzerinde yeterince söz sahibi olamadıkları için aşağılanırlar.

çoğu zaman sövgüye neden olan kişi bir erkek olsa da bu dil içinde yargıya varılan ya da sövülen kişi yine bir kadın olur. bir adam başka bir adama çok kızar, öfkelenir. ona içinden ya da bağırarak "orospu çocuğu!" der. burada öfke dolu adam kendince diğer adama sövmüş rahatlamıştır. oysa bu öfke ifadesinin içinde iki kişi vardır, bir kadın ve onun çocuğu. fakat bu ifadede kadın orospu ilan edilmiş, çocuk (yani öfkelenilen adam) ise yine çocuk kalmıştır.
genelde erkekler, kişinin ya da durumun kendisine küfretmeyi değil ana, bacı, kız üzerinde göstermek istediği erkekliğini seslendirmeyi tercih eder. bu zavallı varlığı rahatlatan şey budur. kendini böyle muktedir hisseder.

peki ama cinsel fiiller, kötü şeyler ve durumlarla özdeşse, nefrete, aşağılama isteğine denk geliyorsa, bu fiilin değer verilen kişilere yapılmış ya da yapılıyor olması, hatta söyleyenin kendi sevgilisi/eşiyle yapıyor olması berbat bir şey olmalıdır.

hiçbir cinsel durum ve etkinlik, bir aşağılama ya da üstünlük ifadesi olmamalıdır. fakat maalesef, "söz konusu erkekse gerisi teferruattır."

kendisini özgürlük bilgisi, bilinci, tecrübesi yerli yerinde gören adamlar bile egemen olanın dil esaretinden kurtulmuş değillerdir. bunun nedeni zihniyetlerinin bu egemen erkeklikten kurtulamamış olmasıdır. bundan kurtulamamış erkek, rahatladığı, gevşediği zamanlarda müdahale edilmemiş haline geri döner. bu durum duyguları coşunca diline de yansır.
oysa zihniyet özgürleşmesine yönelmek, bırakalım üstü örtülü şeyleri, kendi içimize, derinimize kadar işlemiş egemenlik izlerini bile görebilmek ve bununla hesaplaşabilme cesareti gösterebilmektir.

serap sönmez
serserson@yahoo.com

Yaşamak, Direnmek, Var Olmak

1. Sayfadan Devam.

Her gün bedene daha çok müdahil oluyor, bedende izler bırakıyor, artık silkinip kurtulmak, sesin yettiğince çığlık atmak istenilen bu karabasan bir türlü bitmiyor... Ataerkinin can damarları ufku kanla kaplamaya başlamışken bir yandan da direncin imkânını sorgulayarak Spinoza'nın dediği gibi insanların kederli duygularından beslenen (kederle duygulanmak o derece yok olmak demektir) iktidara teslim olmamaya çalışmak... "Yaşamak".

İşte bu noktada, ataerkiyle birlikte modernliğin yeryüzüne attığı biri diğerinden ayrı düşünülemez üç kazığın (ulus-devlet, kapitalizm ve faşizm) yarasını taşıyan ve başka bir yeryüzünün mümkünlüğüne inançla yaşayan bir feminist için, sadece ataerkiye nefret kusmak yetmemekte... Ve tüm bunlar olup biterken ne yapmalı sorusu hep aklın bir köşesinde, onunla uyumakta, yemekte, içmekte, insanlara gülümsemekte ya da onlara sinir olmakta... Bu soru, farklı karşılaşmalar yaşamaya, farklı çözümleri irdelemeye itiyor onu. Tüm bu süreçte, çok çeşitli kombinasyonlara sahip, fakat son kertede hepsi aynı yere çıkan birçok mekanizmasıyla karşılaşıyor ataerkinin.

Elde ise, en temelde varlığında sürme çabasını barındıran, duygulanma ve duygulandırma potansiyeline sahip bir beden. Ama beden, sadece bu anlatımıyla algılanamaz. Kadın bedeni, Foucault'nun biyo-politikayı keşfinin çok öncesinde hep iktidarın üzerinde uygulandığı mekân olageldi. Tabi sadece iktidarın değil, onun uygulama potansiyelini hep taşıdığı şiddetin de. Ve iktidarın davranışta değişiklik yapma, kişinin, herhangi bir grup ya da toplumun kendi istediği biçimde davranmasını sağlama gibi bileşenleri, ataerkinin iktidarında hep mevcut oldu. Dil ataerkil, sokaklar ataerkinin, kadının kendini kuruşu ve algılayışı bile ataerkinin biçimleriyle. Öte yandan, Spinozist feminist bir ablamızın (Gatens) belirttiği üzere, ataerkinin faydalandığı ikilikler üzerinden beden düşünülerek kurulan mücadele biçimi, esasında kadının mağduriyetini yeniden üretir bir nitelikte. Bedenleri, yeğinliğine ve yayılabilir boyutları olan varlıklar olarak aldığımızda ataerkiye karşı daha yaratıcı bir mücadelenin imkânını yakınımızda hissederiz. Bedenimizin kudretinin ataerkil dünyanın kendini ifade ediş biçimlerinde kapılmasına, onun bize verdiği -her anlamdaki- emirlere uymayarak; var olma gücümüzü bedenimizle uyumlu bedenlerle karşılaşmalara açarak ve yeni bileşimler oluşturarak karşı durmamız mümkün. Öte yandan, başka türlü bir dünyanın var oluşu onun kendini ifade edişidir de. Bu anlamda Spinoza'da var oluşla ifade ediş arasında bir ayrımın olmayışı yararlı bir hatırlama olacaktır.

Ataerkinin tüm iktidar mekanizmalarıyla birlikte var oluşu ve bunu ifade edişi, bizim bedenlerimize uymuyor. Aksine bizim var olma gücümüzü, tutuyor. Ancak bu noktada, başka mümkün bir dünyanın, elbette ki ataerkiyle yaşadığımız deneyimden ve diğer deneyimlerin bedenimizde bıraktığı izlerin fikirlerinden çıkarak kuracağımız hayalle birleşmek için geliştireceğimiz mücadele biçimleri çok daha fazla yaratıcı ve etken olmamızı gerektiriyor. Ataerkisiz dünya bizden daha çok hayal kurmamızı istiyor.

Tüm bu anlattıklarım üzerinden artık asıl derde gelmem lazım galiba. Bence, ataerkinin bütün örgütlenme biçimlerinin -devlet, toplumsallaşma, ekonomik ilişkiler- kurduğu, bedeni belirli bir forma hapseden var oluşu, tam da bedenlerin direnciyle, büyük oranda doğrudan eylemle ve hayal edilen dünyayı bugünden kurmaya çalışarak dağıtılabilir. Burada, feminizmle anarşizmin kesiştiği noktayı buluyoruz diye düşünüyorum. Bedenlerimizin var olma güçlerini, bizleri kederlendirerek tutan iktidara ve onun tüm cisimleşmelerine karşı, kendimizi "güçlü" kılarak, "kudret"imizi arttırarak ve elbette daha çok hayal var ederek.

Devlet, ordu ve -bu iki sözcüğün eşanlı çağrıştırdığı- medyanın savaşı yüceleştirdiği; milliyetçiliğin, militarizmin kendini ancak "öteki" olmamaklığıyla tanımlayabilen aciz bedenlerin tutunacakları dal olduğu şu günlerde, ataerkiye ve onun az evvel bu cümlede sıralanan tüm araçlarına karşı direnişin "yaşam"ı olumlayan bir yerden kurulması elzem gelmekte bana... Bunun için de, bence, karşılaşmalar yaşamamız, "gücümüzü" arttırmamız ve durmadan düşünmemiz gerekiyor. Ve feminizmin ataerkiye karşı mücadelesinde "yaşanmışlık"ları önemli bir yer tutuyor!

Sevim

İnsanın hayal kurmaya ihtiyacı vardır. Çünkü insanın istekleri vardır. Mesela bir kitap hayal eder. Bu kitap öyle bir kitaptır ki karakteri insanı küllerinden doğuran…

Çünkü insan yaşamı boyunca binbir türlü sorunla karşılaşır. Her zaman, her şey olmasını istediği gibi gerçekleşmeyebilir. İşte o zaman bir kedi hayal eder mesela. Evin içinde dolaşan, can yoldaşlığı yapan…

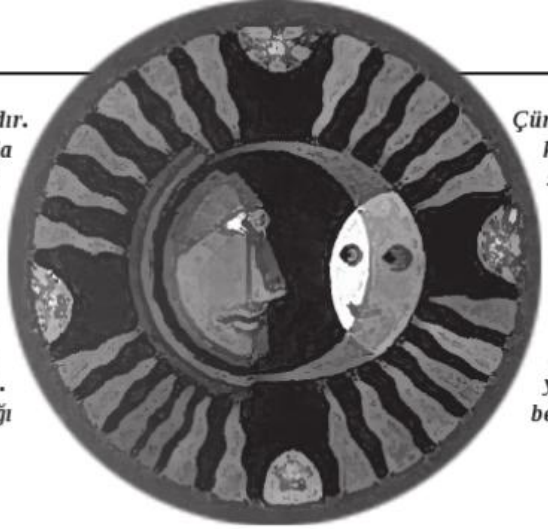

Çünkü insan yaşamak, nefes almak ister. Bir karavan hayal eder mesela. Toplayıp tüm sevdiklerini götürsün diye dünyanın bütün topraklarını koklamaya, suyundan içmeye, gezmeye, tanımaya…

Çünkü insan özgür olmak ister. Başka türlü bir yer hayal eder. Öldürmeden, başarısız olmaktan kaygılanmadan, ne yapması gerektiğini birilerinin önceden belirlemediği bir yer…

Çünkü insan vardır, düşünür ve hayal eder…

Bu yazı olmayan yere karşı olası yerin doğum sancılarıdır!!!

Peki kadınlar neyi hayal eder?

Kimimiz zengin bir koca, kimimiz ev, araba ve para, kimimiz başarılı bir öğrenim ve iş hayatı, kimimiz çocuk, hatta bir erkek çocuk... Hemen bir yanılgıyı engellemek istiyorum. Bu bahsettiklerim annemizin, babamızın, toplumun, erk sahiplerinin bizim için kurduğu hayallerdir aslında. Tıpkı yaşam boyunca ne yapmamız gerektiğini bize önceden sundukları gibi bir hazır kurulu hayalleri de sunmuşlar bize. Elbette hazır kurulu hayallerden faydalanan kadınların sayısı maalesef görmezden gelinecek kadar az değil. Ama sanırım bu noktada sorun teşkil eden unsur kaç kadının bu hayalleri kurduğu değil, bu hayallerin arkasında sinsice bekleyip her an hamle yapmaya hazırlanan güç ve otoritelerdir. Bu güç ve otoritelerin doymak bilmez midelerini besleyen, önceden belirlenmiş roller, hayaller, düşünce ve davranış kalıpları maalesef biz kadınların da düştüğü tuzaklardır. Oysa sadece kadının da değil, insanın özgürlüğe ihtiyacı vardır. Henüz doğmadan önce hazırlanmış bir yaşam her ne kadar kolay gibi görünse de doğaya aykırıdır. Bu da bir yandan gücün kendisini bilinçli ya da bilinçsiz devam ettirmek olduğu kadar kendimize karşı gerçekleştirdiğimiz bir direniştir.

Elbette durum bu kadar korkutucu görünse de bunun tam karşısında beliren bir duruşu temsil eden, başka yaşamlar, özgür bedenler ve zihinler isteyen kadınlar da boş durmuyor, şu an olmayan, olması güç ama olası yerler, başka yaşamlar kurmaya devam ediyor. Erkekleri ötekileştirmeden kadın kimliğiyle kendini var eden, sistemin ve güçlerin kendisine karşı bir duranlardan biri de Ursula K. LeGuin.. Kadın ve erkeğin güçlerini birbirleriyle karşılaştırmadığı, kimsenin hiçbir şekilde bir iktidar savaşına girmediği bir dünya yaratmıştır o: Anarres.

Ursula K. LeGuin hayal eder. Hatta bize özel hazırlanmış hayallere karşı yeni bir dünya yaratır ve gözlerimizin önüne serer. Sadece kadın olduğumuz için değil doğanın bir parçası olan her şey gibi bir varlık olduğumuz için, bu doğrultuda kurulan hayallere öncülük eder. Bir mezuniyet konuşmasında bir kadın olarak, hayal ettiği dünyayı olası bir yer haline getirebilmek için şu konuşmayı yapar:

"Mills Koleji idaresine bana sık sık elde edemediğim, bir topluluk önünde kadınların diliyle bir konuşma şansını verdiği için teşekkür ederim.

Mezunlar arasında erkeklerin olduğunu biliyorum ve onları dışlama gibi bir niyetim yok, tam tersine. Bir eski Yunan trajedisi vardır, Yunanlı yabancıya 'Yunanca bilmiyorsan başını salla, anlayayım bilmediğini' der. Yine de mezuniyet törenlerinde tüm mezunların erkek olduğu veya olması gerektiği ön kabulü yapılıyor. 12. yüzyıldan kalma, erkeklerin üstünde harika görünen, bizi ise bir mantara veya hamile bir leyleğe benzeten cüppeler giyiyor olmamız da bu yüzden: tüm entelektüel geleneklerimiz erkeklere mahsus. Halk önünde halkın diliyle, klan veya ulusun diliyle konuşulur. Bizim klanımızın dili de erkek dili. Tabi kadınlar da bu dili öğrenebilir, aptal değiliz ne de olsa. Söylediklerine bakarak Margaret Thatcher'ı Ronald Reagan'dan, Indira Gandi'yi General Somoza'dan ayırt edebiliyorsanız bana da anlatın. Bu dünya erkeklere ait ve erkeklerin dilini konuşuyor. Sözcükleri güce yönelik, güç ile ilgili sözcükler. Uzun bir yoldan geliyoruz; ama hiçbir yol yeterince uzun değil. Kendinizi satarak bile oraya ulaşamazsınız, çünkü orası da onlara ait, size değil.

Belki güç hakkında, hayat mücadelesi hakkında yeterince söz işittik. Belki biraz da zayıflık sözcüklerine ihtiyacımız var. Şimdi bu fildişi kulelerden gerçek dünyaya karışmanızı ve orada zaferlerle dolu bir kariyer yapmanızı dilemek yerine bir kadın gibi konuşsam ne olur acaba? Dediklerim hoş görünmeyecek, kulakları tırmalayacak. Mesela çocuk istiyorsanız, çocuklarınızın olmasını diliyorum. Sürüyle değil, iki tane. Çocuklarınızın güzel olmasını diliyorum. Sizin ve onların aç kalmamanızı, sıcak ve temiz bir yuvanızın olmasını, arkadaşlarınızın olmasını ve sevdiğiniz bir işinizin olmasını diliyorum. Bu kadar mı? Biz üniversiteye bunun için mi gittik yani? Başarıdan bahsetmedim. Başarı, bir başkasının başarısızlığı anlamına geliyor. başarı, düşlemeye devam edebileceğimiz bir Amerikan Rüyası sadece, birçok yerlerde ve bu arada ülkemizde milyonlarca insan korkunç bir yoksulluk gerçeğiyle yaşıyorlar. Hayır size başarı dilemiyorum. Başarı hakkında konuşmak bile istemiyorum. Konuşmak istediğim konu başarısızlık. Sadece insan olduğunuz için başarısızlıkla tanışacaksınız. Hayal kırıklıkları, adaletsizlik, ihanete uğrama ve yerine konmayacak kayıplarla karşılaşacaksınız. Güçlü olduğunuzu sanırken zayıf olduğunuzu öğreneceksiniz. Mülk edinmeye çalışacaksınız ve mülkleriniz size sahip olacak. Kendinizi, bugüne kadar da bunu yaşamış olmalısınız, karanlıkta, yalnız ve korkuyor bulacaksınız.

Sizin için temennim, kardeşlerim, oğullarım, kızlarım orada, o karanlık yerde yaşamınızı sürdürebilmenizdir. Başarıya tapan akılcı uygarlığımızın inkar ettiği, yaşamın olamayacağı bir sürgün yeri olarak gördüğü o yabancı topraklarda yaşayabilmenizdir. Biz şu anda da yabancıyız. Kadınlar, kadın olara kaldıkları sürece erkek egemen düşünceyle oluşturulmuş bir toplumdan, insanın insanoğlu diye adlandırıldığı, tanrının erkeklerin diliyle konuştuğu, tek gidilebilecek yönün ileri, daima ileri olduğu bu toplumdan zaten büyük ölçüde dışlanmış durumdalar. Bu onların ülkesi, biz kendimizinkine bakalım. Cinsellikten bahsetmiyorum, cinsellik kadın olsun erkek olsun herkesin kendi ayaklarının üstünde durabilmesi gereken bir alan. Dünyadan erkeklerin rekabete dayalı, saldırganlık, otorite ve güç üstüne kurulmuş dünyasından bahsediyorum. Eğer orada kadın olarak yaşayabilmek istiyorsak bir miktar ayrımcılık yapmaya zorlanmış durumdayız. Mills Koleji de bu ayrımcılığın maddeleşmiş bir hali zaten. Savaş oyunlarının dünyası bizim tarafımızdan veya bizim için kurulmadı. Orada savaş maskeleri takmadan soluk almamız bile mümkün değil. Ve bir kere savaş maskesini taktıktan sonra çıkartmak çok zordur. Bundan sonraki yaşantımızda, yaşamımızı, kolejdeyken bir miktar yapabildiğimiz gibi kendi değerlerimize göre yönlendirebilmemiz nasıl mümkün olabilir peki? Erkekler ve erkeklerin güç hiyerarşisi için çalışarak değil, bu onların oyunu. Erkekler ve erkeklerin güç hiyerarşisine karşı mücadele ederek de değil, bu oyunu onların kurallarıyla oynamak olur. Ama bizim yanımızda olan erkeklerle beraber, bizim oyunumuz bu işte. Üniversite bitirmiş özgür bir kadın neden hayatını maço erkeklere hizmet ederek veya olarla kavga ederek geçirsin? Neden hayatını onların terimleriyle yaşasın? Maço erkek bizim terimlerimizden, akılcı, olumlu ve rekabete dayalı olmayan terimlerimizden korkuyor. Onlardan tiksinmemizi, onları inkar etmemizi istedi bizden. Toplumumuzda kadınlar yaşadı ve yaşadıkları için onlardan tiksinti duyuldu. Hayatın kocaman bir bölümünden, çaresizlikten, zayıflıktan, hastalıktan rasyonel olmayan bölümünden tiksinti duyuldu. Gölgede, derinde, hayatı derinlerinde duran pasif, bulanık, kontrol edilemeyen,içgüdüsel ve kirli bölümünden. İşte bize ait olan bu bölümdür, cengaverlerin inkar ettiği ve üstlenmediği bölüm; biz kadınlara ve bize katılmaya hazır olan erkeklere. Doktor olamayan, sadece hemşire olabilen, cengaver olamayan sadece sivil memur olan, şerif olamayan sadece Kızılderili olabilen bizlere. Ülkemiz burası işte, gece. Bir de ışıl ışıl gündüzümüz var elbette. Yaylalar ve ekili parlak çayırlarla dolu olan. Ama oraya henüz ulaşmış değiliz, sadece öncülerin hikayeleri var elimizde oraya ait. Ve oraya asla maçoları takip ederek ulaşamayacağız. Oraya sadece kendi yolumuzu çizerek, kendi ülkemizden kendi karanlığımızı yaşayarak ulaşabiliriz. Sizin için ümidim kardeşlerim, ülkemizde mahkumlar olarak , kadın olmaktan utanarak, sosyal sistemin psikopatlığı içinde ezilerek değil yerliler olarak yaşamanızdır. Orasını yuvanız olarak bellemeniz, kendi kendinizin efendisi olmanızdır, kendinize ait bir odanız olmasıdır. Orada sanat mı, bilim mi, işletme mi, yerleri süpürmek mi hangi konuda iyiyseniz onu yapmanız ve kadın olduğunuz için ikinci sınıf iş çıkarttığınızı söyleyenlere cehenneme kadar yolları olduğunu söylemenizdir; işiniz için erkeklerle eşit ücret almanızdır. Ne hükmetme ne hükmedilme ihtiyacı duymamanızdır. Hiçbir zaman kurban gitmemeniz, ama aynı zamanda hiçbir zaman başkaları üzerinde güce sahip olmamanızdır. Barışsızlıkla karşılaştığınızda, yenildiğinizde, acı çektiğinizde karanlığın bizim ülkemiz olduğunu hatırlamanızdır, savaşların ve zaferlerin olmadığı ama geleceği içinde taşıyan karanlığın. Köklerimiz yerin derinliklerinde, dünya bizim ülkemiz. Kutsanma umudumuz yukarılarda değil, yeryüzünde ve aşağılarda yatıyor. Casus uydular ve füzelerle dolu gökyüzünde değil. Gözleri kamaştıran ışıkta değil, ruhumuzu besleyen, bize insan ruhu veren karanlıkta."

Bu karanlık, olmayan yer, bir ütopya değildir. Olası, zor da olsa var edilesi bir yerdir. Bu karanlık zaten içimizdedir, aslında tam da kendimizdir. Çıkarmak ve yaşamak için hayallere ihtiyacımız vardır. Bir kadın bu yüzden hayal kurmalıdır. Çünkü vardır...

Zel a l Deniz

"KADININ ÖZEL ALANA AİTLİĞİ, DOĞURGANLIK ÖZELLİĞİ SAYESİNDE TARİH SAHNESİNE ÇIKMASI İLE OLMUŞTUR."

MEKANDA KADIN, SARAYDA MAHREM:

GENÇ KIZ VE KRAL

İngiliz öğretmen Anna Leowens, dul kalınca Siyam Ülkesi'nden gelen öğretmenlik teklifini kabul eder. Yanına oğlu Louis'i de alarak gemi ile Siyam'a doğru yola çıkar. Kral'ın 58 çocuğunu eğitecektir. Gerçek bir olaydan beyaz perdeye uyarlanan filmde Anna, Kral'ın Batı medeniyeti ve kültüründen haberdar olmayan bir barbar olduğunu düşünmektedir. Birbirinden zıt kültürlerden gelen Kral ve Anna'nın ilişkisi içindeki anlaşmazlıkları konu alan filmde, Doğu ve Batı Kültürü arasındaki hiyerarşinin dönem politikaları ile nasıl kurulduğunu, Anna Leowens'in günlüklerinden öğrenmekteyiz.
1977 yılını izleyen sonraki on yıllık dönem feminizmi, kendi köşesine çekilmiş, mahrem alanda gizlenen kadın imgesini, kendisini mahrem alana saklayan erkin iktidarına kafa tutabileceği, kamusal alana çıkabilmiş kadın imgesine dönüştürmüştür.

Feminizmin "kadınlar odasıyla" tanışması, kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılığa dikkat çeken bir teorik yapının oluşmasına yol açtı:

Eloine Showalter "Cinsiyet Temelli Eleştiri"

Sona Ruddick "Anneye Özgü Düşünme"

Helen Cixous "Kadın Yazını" bu teori çerçevesinde oluşturulan eserlerden bir kaçıdır.
Ancak salt biyolojik farklılığa dayanan bir erillik-dişilik söylemi, feminist teori içinde kendi sınırlılıklarını da beraberinde getirmiştir. Bu söylem ile feministler, sadece biyolojik farklılığa işaret ederek, kadınlar arasındaki başka farklılıkları görmezden gelmişler, dolayısıyla tüm kadınlar genel bir kadın imgesinin taşıyıcısı durumuna düşmüş ya da metafizik, tutarsız bir kadınlığın temsilcisi olmuştur. Bu sorunsal duruma örnek olarak beyaz kadının toplumdaki pozisyonunu gösterebiliriz. Beyaz kadının pozisyonu ekonomik ya da ırksal durumuna göre farklılık gösterir. Aynı anda hem ezen hem ezilen olabilir. Şöyle ki; ataerkil bir toplumda onun dişiliği, ister istemez onu cinsel bir obje haline getirir. Ayrıca ırkçı bir toplum da onun beyazlığı kendiliğinden, onu, beyaz üstülüğünü devam ettiren sisteme dahil eder. Böylece iktidar alanına çıksa bile ataerkilliğin sınırları içinde kalması söz konusudur.

Kral ve Genç Kız adlı film'in öyküsündeki güç dengelerinin anlaşılması filmin ana karakteri Anna'nın, Avrupa ülkeleri sömürge politikalarına hem ezen hem ezilen sıfatıyla nasıl dahil olduğuna, ayrıca iktidar alanına ne ölçüde hakim olabildiğine ışık tutacaktır. Böyle bir analiz sadece Anna'ın değil diğer bütün orta sınıf beyaz kadınların konumlarındaki ırk, sınıf, cinsiyet, özgürlük karmaşasını ortaya çıkaracaktır.

Rodgers ve Hammerstein imzalı filmin ilk sahnelerinde haremdeki kadınlar Anna'ya "efendi" diye hitap ederler. Anna nedenini sorduğunda, Kral Mongkut'un büyük eşi şöyle cevap verir; "çünkü siz bilgilisiniz, bizim gibi cahil değilsiniz". Anna'nın, haremdeki kadınlar ile ötekiliğe dayanan ilişkisi, bilgi iktidarı ile böylece kurulmuş olur. Öte yandan, Anna'nın Kral'a, kadınların erkeklerden daha aşağı olmadığının söylenmesi gerektiği üzerine olan ısrarı ile uysal ve zekası kıt kadın figürünün yıkılması da sağlanır. Böylece Anna, Kral'ın iktidar alanında, Kral'ın iktidarını sarsmak için adım da atmış olur.

"Tom Amca'nın Kabini" adlı oyun filme uyarlanınca ırk ve cinsiyet kesişmesi hakkındaki önemli soru işaretleri beraberinde gelişir. Anna harem kadınlarına, kadınların özgürleşmesinden bahsederken, harem kadını Tuptim okumak için kitap ister. Anna'nın verdiği kitap, 19. yy ahlaklı anne ideolojisini işleyen Stowe'un kitabıdır. Bu sahne ile filmin ideolojik yapılanması da oluşur. Anna'nın yapmak istediği, kadın haklarıyla kölelik haklarını aynı potada birleştirmektir. Tuptim hediye olarak kitabı krala vermiştir, o hem bir köle hem bir kadındır. Stowe, Amerikan toplumunu bir annenin kucaklayıcı sevgisiyle değiştirmek ve sosyo-politik gücü devletin elinden alıp, bir kadına vermek amacındadır. Tuptim kitabı okuyarak Stowe'un ideolojisini yani batılı bir kadının ideolojisini öğrenecektir. Duruma dikkatli bakacak olursak böyle bir yaklaşımın sınıf ve ırk ideolojileriyle örtüştüğünü görebiliriz. Başka bir deyişle Anna, Doğulu Tumptim'e Stowe'un romanı vererek, batı ideolojsini öğrenmesini sağlamış, sömürgeci bir politika izlemiştir. Dolayısıyla, eril söyleme hizmet etmiştir.

Leila Ahmed duruma batılı feministlerin haremdekileri aşağı gördükleri ön kabulü ile yaklaşır. Ve aslında, batılıların özel alana hapis edildiğini varsaydıkları, haremdeki kadınların kendi içlerinde bir yaşam tarzı ve kendilerine ait bir söylem oluşturduğunu ve batılıların bu durumu fark etmediğini söyler.

Daha önce filmin "Tom Amca'nın Kabini" adlı oyunun uyarlaması olduğundan bahsetmiştik. "Tom Amca'nın Kabini" oyununun sonundaki Tuptim'in eril erkin iktidar alanı saraydan kaçışı, Anna'nın günlüklerinden öğrenildiği üzere, erkek kılığına girip, kiliseye sığınmasıyla gerçekleşir. Bu durumda, bir kez daha eril erkin iktidar alanı olan kamusal alana, Tuptim'in çıkması, erkek kılığına girmesi ile ve yine eril erkin başka bir iktidar alanı olan kiliseye sığınması ile söz konusu olmaktadır. Yakalandığında ise kralın karşısında kararlı ve cesur durur.

Filmde ise Tuptim zıt bir karakter örgüsüyle karşımıza çıkar; merhamet için yalvaran zavallı bir kurbandır o. Karşılıksız bir sevgi konumu içinde izleyiciye sunulur. Ataerkil nosyonların meşrulaşması burada söz konusudur, özel alandan kaçmaya çalışanların halinin ne olacağı mesajı izleyiciye örtük bir şekilde iletilir. Anna Tuptim'in kral tarafından cezalandırılmasını protesto eder. Peki Anna; insan haklarının savunucusu mu yoksa cübbe taraftarı olan belirsiz sosyal bir rol mü sergiler?

Filmde Anna ataerkilliğe karşı koyan kadın figürünü sergilerken, görsel varlığıyla ataerkilliğin bakışlarını üzerine çeken kadın figürünü de sergiler.

Robert Bresson ise yönetmenlerin kamera aracılığıyla izleyiciyi filmin alanına dahil ettiğini belirtir. İzleme süreci kendini cinsiyet farklılığı üzerine inşa eder. Genellikle erkekler tarafından kontrol edilen kamera bizleri filmin dokusuna dahil ederken, kadınları objeleştirir.

Mulvey'in "bakış ideolojisi" söylemi, filmdeki Anna'nın bakışları üzerine topladığını ve erkek öznesinin nesnesi durumunda olduğunu belirtir. Bu durum "Tom Amca'nın Kabini" oyununda da kendini açıkça gösterir. Kral Mongkut Anna'nın kısa eteğinden bahsederken onu erotikleştirir. Bizim bakışlarımızda kamerada olduğu için biz de Anna'yı objeleştiririz. Diğer bir sahnede Anna'nın eğlence salonunda kendini dansa verip şarkı söylemesi onu iyice ataerkilliğin bakışları altında objeleştirir. Durumu Mulvey "Görsel zevk ve anlatı sineması" adlı makalesinde şöyle özetler; "dansçı kızın bir filmde dikkatleri üzerine çekmesi, kendini nesneleştirir. İzleyicinin bakışıyla erkek oyuncunun bakışı birleşir." Anna'nın dansı boyunca kral ortada olmasa da onun Anna'yı izlediğini kamera sayesinde biliriz. Böylelikle kamera sayesinde Anna'ya kralın gözleriyle bakmış oluruz. Dolayısıyla Anna, mesleği olan, kamusal alana çıkmış bir kadın olarak, ancak erkeğin bakışları altında, varlığını devam ettirebilmektedir.

Toplumsal cinsiyet bağlamında yapılandırılmış bir konu sadece cinsiyet farkına odaklanmamalı. Bu durumda ancak eril söylemlerin devamına hizmet eder .Toplumsal cinsiyet bağlamında yapılandırılmış bir konu daha çok diller, kültürel sunumlar sınıf ve ırk tecrübeleri içinden doğmuş, birleşmiş değil çoklu ve çelişkili olarak ayrışmış olmalıdır ki kadın mahrem alandan olduğu gibi özgürlüğe adım atsın.

Beliz

Devlet hayatımı cehenneme çevirdi

Bense "Cennet"ler istiyorum...

"Hayatı çalınmış kadınlarsa yüz binin üzerinde. Bu kadınları hayata kazandırmak yerine daha beter batağa sürekleyen devlete isyanım benim. Seçimlerden önce maaş alıyordum. Milletvekili adayı olduktan sonra, devlete lafları saydıktan sonra maaşım da kesildi benim.

Ahali: Bağımsız Milletvekili adayı olmaya nasıl karar verdin?

Ayşe Tükrükçü: On bir sene oldu genelevinden çıkalı. Hiç bir yasa değişmemiş, hala insan yerine konmamışız, ev tutarken, işe girdiğimizde zorluk çıkıyor. Üzerimize yapışan vesikaların hep göz önünde bulunması bizimle beraber yaşaması, beni hep rahatsız ediyordu. Milletvekili adayı olmayı kendim için kabul etmedim. Halen çalışan ya da çalışmayan tüm genelev kadınları için kabul ettim. Benim gibi yüzlerce, binlerce annenin, kızların ciğerlerinde bu acının olduğunu biliyordum. Onların sözcüsü olmak için, Türkiye'de bir ilkin yaşanması için, vesikaların iptal edilmesi için. Bunları Türk halkına göstermek için kabul ettim.

Ahali: Vesikan var değil mi?

Ayşe Tükrükçü: Var. Halen de var benim vesikam.

Ahali: Bağımsız bir milletvekili ve eski bir genelev kadını olarak aday olma sürecin nasıl gelişti?

Ayşe Tükrükçü: Bütün evrakları tamamlayıp, Yüksek Seçim Kurulu'na teslim ettiğimizde, savcılıktan "temiz kağıdı" istendi. Şişli'den alıp, Yüksek Seçim Kurulu'na evraklarımızı teslim ettik. İsimler asıldığında bana veto geldi. Vetonun gelmesinin sebebi fuhuş suçundan cezaevinde yatmamdı.

Ahali: Ne kadar süre cezaevinde kaldın?

Ayşe Tükrükçü: Yirmi üç gün kaldım. Hüküm giydim diye bani veto ettiler. Ben sevindim veto edildiğime. Çünkü iç hukuk burada bitti. İnsan Hakları Mahkemesine böyle bir davayla gitmeyi çok istiyordum ben.

Ahali: İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurdun mu?

Ayşe Tükrükçü: İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmadım. Başvurmayı düşündüm ve çok da istedim. Şefkat Derneği Başkanı Hayrettin Bulan'la beraber, bir itiraz dilekçesi yazdık. Yedi sayfalık bir itiraz dilekçesi sunduk, itiraz dilekçesini sunduğumuzda bize on gün sonra bir cevap geldi. Telefon açtılar. "Ayşe Tükrükçü Yüksek Seçim Kurulu'na gelsin" dediler. Sebebini sorduğumuzda ise "görüşeceğiz" dediler. Bu yasaya göre, hüküm giymiş fakat suç işlememiş insanlar seçimde aday olma hakkına sahiplermiş. Tayyip Erdoğan da hüküm giymişti, dört buçuk ay cezaevinde yatmıştı. 2002 seçimlerinde bu yasanın bir gecede değişen bir yasa olduğu ortaya çıkıyor. Yasa halbuki o zaman değişiyor ama Yüksek Seçim Kurulu bunu göz önüne almamış.

Ahali: 2002 yılında bir gecede değişen bu yasa yüzünden mi seni geri çevirdiler?

Ayşe Tükrükçü: Evet. Bu sebeple beni geri çevirdiler ama zaten yasanın değiştiğinden haberleri yok. Biz itiraz dilekçesinde yasanın değiştiğini yazdık. On gün sonra kabul edildiğimi söylediler. Eski bir genelev kadını olarak kabul edilmem büyük bir şeydi. T.C kurulalı hiç kimse cesaret edip de aday olmamış.

Ahali: Arkadaşların, çevrendeki kadınlar sana nasıl destek oldular?

Ayşe Tükrükçü: Benden daha çok sevindiler. Bana destek verdiler. Çünkü ben hep demişimdir; "satmak mı suç, satılmak mı suç?" Ben cezaevine girdiğimde niye cezaevine girdiğimi bilmiyordum, niye cezaevinde 23 gün yattığımı da bilmiyordum. Bunları seneler sonra öğrendim. Et pazarına düştükten bir sene sonra niye hüküm giymişim, niye cezaevinde yatmışım, meğer bunlar hep bir komployа kurban gittiğim içinmiş, vesika almam için sebeplermiş. Kadınların bu desteğini gördüğümde adaylık beni daha da çok heyecanlandırdı. On bir sene önce genelevden çıktığımda benim yanımda sadece Şefkat-Der vardı. Ama seçimler sürecinde kadınları etrafımda görmek ne demek biliyor musun? On bir yıldır benimle beraber ailemin, çevremdeki herkesin dışlandığını biliyorum, bir vesikalıyım diye. Birden bire 2007 yılında seçimlerde Ayşe Tükrükçü'yü binlerce kadının bağrına bastığını görmek, Ayşe Tükrükçü'nün vesikalığı için mücadele etmelerininne demek olduğunu bilmek... Bunu ancak yaşayarak bilirsin.

Ahali: Seçim çalışmalarından ve kampanyalardan bahsedebilir misin?

Ayşe Tükrükçü: Hayatı çalınmış binlerce kadının beni desteklediğini görüyordum. Telefon açıyorlardı, destek oluyorlardı, tebrik ediyorlardı. Ka-Der destek verdi. Ka-Der başkanı Hülya Gülbahar geldi yanımıza. Mor Çatı'dan arkadaşlar geldi, Filmmor'dan arkadaşlar geldi. Feministler benimle ilan dağıtmak istediklerini, stantlarda benimle beraber yer almak istediklerini söylediler. "Sen vesikalısın ama biz seni destekliyoruz, senin yanındayız" dediler. Seçimler sürecinde devletin engellemeleri çok oldu. Yüksek Seçim Kurulu'nun bize verdiği evraklarla stant kurmak istediğimiz de bütün partilerin stantları vardı. Bağımsızların, partililerin stantları vardı. Onlara izin verildi ama benim o stantlara açmama ve bildirileri dağıtmama izin verilmedi. Çünkü ben Türkiye'nin ayıbını göz önüne koyuyordum. Rüşvetin, milyonlarca doların fuhuş batağındaki rantını göz önüne sermeye çalıştığım için, devletin ve kurumlarının engelleri ile çok karşılaştım. Bu yüzden el ilanları dağıttığım zaman polisler, devlet kurumundan insanlar, yanımdan geçip bana omuz atan kadınlar-erkekler olmadı mı? Oldu. Elimden ilanları alıp bana hakaret edenler olmadımı? Oldu. Nezarete düştüm, sokakta ilan dağıtırken gözaltına alındım. Gözaltına alınmamın sebebi de "izinsiz gösteri yapmak" . Türkiye genelinde bütün adaylar için konuşuyorum; adayların hangisi izin alıp gösteri yaptı? Hangisi gidip Yüksek Seçim Kurulu'ndan veya adliyeden, savcıdan, emniyetten izin aldı. "Biz şurada yürüyeceğiz" dediler. Ben hep bunları yapma mecburiyetinde kaldım. Yapmaya kalktığım zamanda bile stant verilmedi. Seçimin son günü bana stant verildi. Bunlara karşılık tepkimi göstererek basın açıklaması yapmaya çalıştım. Polisler bizi apar topar aldılar.

Ahali: Sana tüm bu haksızlıkları hayat kadını olduğun için mi yaptılar?

Ayşe Tükrükçü: Kadın olduğum için, eski bir hayat kadını olduğum için. Türkiyede'ki genelevlere gidildiği zaman erkekleri kimin karşıladığını soracak olursanız oraya devletin memuru konulmuş derim. Bizlerin haklarını savunmayan ama oraya giren erkeklere; "hadi gir öğrenirsin, alışırsın" diyen devlet kurumunda çalışan insanlar var orada. Benim tepkim bunlara. Ben genelevine düştüğümde bana söylenilen aynen şuydu; omzuma da vurularak "haydi, haydi alışırsın". Benim tepkim bunlaradır. Ben kimsenin bedenini satmadım. Milletvekilliğine adaylığımı koyduğum zaman bunların olmasını engellemek istediğim için tepki almaya başladım.

Ahali: Gözaltına alındığınızda şiddet, hakaret gördünüz mü?

Ayşe Tükrükçü: Tabii ki gördüm. Gözaltına alındığımda polisin bana söylediği şuydu; "geldiğin yeri unutma, gideceğin yer de orası", benim geldiğim yer genelevdi. Devlet bana sahip çıkmayacak da kime sahip çıkacak? Polis bana hakaret ettiğinde, ben de ona hakaret ettim. Ben hakaret ettiğimi inkar etmiyorum ama onlar ediyor. Çünkü onlar memur, her şeyi söyleme hakları oluyor. Nezarete girdiğimde; "çeneni kapat, konuşma, sürekli bir baskı, lavaboya gitmek istediğimde; 45 dk memurun kapıyı açmasını bekliyorum, memur içerde telefonda muhabbet ediyor. Avukatım geliyor, avukatıma benim burada olmadığım söyleniyor, halbuki ben içerdeyim avukatımı benim yanıma göndermiyorlar. Bayan memuru istiyorum, araçta bayan memur yok. Arabada bayan memur yok ya "korkma biz sana bir şey yapmayız" diyorlar ama söyledikler o lafları gizli kamera olsa da çekseniz. Şu anda bile beni gördükleri yerde bir kaşık suda boğacak vaziyetteler.

Ahali: Milletvekilliği sürecinde medya da sana çok ilgi gösterdi. Medyada bazı programlarda özellikle kadın programlarında konuştun. O ilgiyi şimdi aynı derecede hissediyor musun?

Ayşe Tükrükçü: Yok. Medya ve basın seçimlere kadar benim arkamdaydı. Dünya basınıyla röportaj yaptım. Afrika basınına bile çıkmışım. Polonya basını on sayfalık bir yer vermişti. Çünkü Türkiye de bir ilk oldum. >>>

"Türkiyede ki genelevlere gidildiği zaman erkekleri kimin karşıladığını soracak olursanız; oraya devletin memuru konulmuş derim. Bizlerin haklarını savunmayan ama oraya giren erkeklere; "hadi gir öğrenirsin, alışırsın" diyen Devlet kurumunda çalışan insanlar var orada. Benim tepkim bunlara."

<<< "Ensest tecavüze uğramış, genelevde satılmış, devletin gözü önünde satılan üzerlerinden vergi alınan kadınlar" diye. Seçimlerden sonra bu ilgi gittikçe azaldı. Kadın programlarının birkaçına konuk edildim. Devlet tarafından bizler için bir şey yapılmadığı söylenerek Nimet Çubukçu'ya müracaat edildi. Nimet Çubukçu bugün oldu halen dönecek bu konuya. Aileden sorumlu Devlet bakanı kendisi "kadınsın ama boşuna ordasın" derim. Çünkü kadın için bir şey yapılmıyor, en başta bedenleri satılanlar için bir yasa çıkartılmalı.

Ahali: Devlet kurumları genelevinde çalışan yada çalışmayan kadınlara yardım anlamında sadece görüntü. Bunun dışında yardım konusunda hiç destek vermiyorlar dedin. Sığınma evleri bu konuda ne yapıyor?

Ayşe Tükrükçü: Sığınma evleri, eski genelev kadınlarını, hayattan beklentisi olup da seviyeli bir yaşam kurmuş kadınları bile almıyorlar. Alıyoruz deseler bile maalesef o kurumlarda çalışan bir kaç arkadaşımla görüştüğümde kendileri söylüyorlar. Sığınma evlerinin zaten sayıları belli. 32 tane sosyal hizmetlerin, 13 tane sığınma evi var. Mor çatı, Ka-der, Konyada ki Sevgi-der kadın sığınma evinde kışın 385 kişi kalıyordu. Ümraniye de bir yer açıldı. Aşağı yukarı 30 kişi kalabilecek bir kapasitede ama maalesef sığınma evlerinin süreleri zaten belli. 3 ay bilemedin 6 ay yani, 6 ay sonra bu kadınlar yine sokaklara dönüyorlar.

Ahali: İş bulma konusunda kadınların sıkıntıları neler?

Ayşe Tükrükçü: Genelevinden çıkmış ve işbulsa bile geçmiş hayatını öğrendiği zaman patronu ya da diğer çalışanlar bu durumdan ötürü kadını ya sokağa atar, ya da aylığını vermez. Ben bunların hepsini yaşadım. Medya da programlara çıktım yürümü bile kapadım fakat bir şekilde tanındım. Çalıştığım yerde bu sorun oldu, akşam olunca kapının önündeydim. Başka bir işe girdim. Patron öğrendi "benim orospuyla işim olmaz" dedi. Türkiye'nin kuralları, Devlet'in çıkardığı yasalar... Hepsi bunların kadınları harcıyormuş gibi geliyor.

Ahali: Ayşe hiç evlendin mi?

Ayşe Tükrükçü: Evlendim, evlenmez olaydım ama.

Ahali: Sen kendi hayatta ki duruşunu bir mücadele biçimine dönüştürdün...

Ayşe Tükrükçü: Ben 11 yıldır bu mücadeleyi veriyorum ama bu seçimlerde göz önüne çıktı. Karşınızdaki bu Ayşe hep vardı.

Ahali: Şimdi ve sonrası için neler yapmak istiyorsun?

Ayşe Tükrükçü: 61 yılında çıkartılan bizlere hitap etmeyen bir yasa var. 419. madde diyor ki; zorakiçalışmaları olmayacak, sağlık kurumları olacak, genelev kadınları sağlıklı koşullarda çalışacak. Ben sağlıklı bir ortamda çalışmadım. Benim istediğim şudur; bu kadınlar için yeni bir yasa çıkmalı, emeklilik hakları verilmeli. Devlet aslında onlara devleti versede azdır. Onlara yeni bir hayat şansı verilmesi için devletin çok şey yapması lazım. Ben genelevinden çıkalı on bir sene bitiyor. Ama maalesef ben hala vesikalı genelev kadınıyım. Vesikaların tamamı ile iptalleri gerekiyor.

Ahali: Genelevde olan kadınları temsil eden bir duruşun var. Çok farklı sıkıntılar var değil mi? Sonuçta o mağduriyet, o baskı çok fazla.

Ayşe Tükrükçü: Haddinden fazla bunu biliyorum.

Ahali: Verdiğin bu mücadeleden etkilenen ve genelevinden çıkan arkadaşların var mı?

Ayşe Tükrükçü: Çıkan arkadaşlar var. Diyarbakır'da bir arkadaşım var, şu an ailesinin yanında ama hayati tehlikesi var. Karaköy'den çıkan arkadaş var. "Namuslu bir hayat yaşamak istiyorum, devletin aldığı namusu ben geri istiyorum" diyor. Bundan üç sene önceye kadar nüfus dairelerinde özel rakamlarla bizim vesikalı olduğumuzu ispat eden bir yazı vardı. Artık bu yok ama bunun emniyette de kalkmasını istiyoruz. Sicilin tamamı ile silinmesini istiyoruz. Bu insanlara yeni haklar verilsin, yeni yaşamlar düzenlensin. Zaten dışlanıyorsun, eziliyorsun, o köleleşmiş hayat zaten senin üstünde yük ve bu yükü taşıyorsun.

Ahali: Sokakta senin genelevinde çalışmış bir kadın olduğunu bilen, seni hiç tanımayan kadınlar sana nasıl yaklaştılar?

Ayşe Tükrükçü: Hiç olumsuz bir olayla karşılaşmadım. Seçimler döneminde bir gün ellerimiz zincirli bir eylem yapmıştık, cenneti de (plastik bebek) kucağımda tutuyorum, teyzenin biri eylemde bağırdı; "vicdansız anne" dedi bana, yani cennetin plastik bebek olduğunu bilmeden. O teyzeyle ben görüştüm. Teyze beni televizyonlarda görmüş, öğrenmiş genelev kadını olduğumu izlerken de demiş ki "çocuğu niye alet ediyor bu işlere?" Konuştuktan sonra bana dedi ki; "aferin sana ama ben o bebeği senin kucağında canlı görmek isterdim" Bu beni etkileyen olaylardan sadece biri.

Ahali: Genelevden çıkmış kadınların vesikalarının kaldırılması sonrası için bir çözüm getirecek mi?

Ayşe Tükrükçü: Evet. Çünkü bu vesikalar kalktıkça ve yeni girişler olmadığı sürece, bütün Türkiye'de girişler kapanacak bunu biliyorum. Girişler kapandığı zaman, orada kalmak istemeyen kadınlar çıkar ve on sene içinde genelev kelimesi biter. Ben genelevinde iki buçuk sene çalıştım. 212 gün sigortam var ama benim üzerimden vergiler alındı, paralar kesildi. Benim bir sağlık karnem bile yok. Türkiye genelinde 68 tane bir vesika altında çalışan, 3715 tane genelev kadını var. Bu dört sene önceki rakam. Hayatı çalınmış kadınlarsa yüz binin üzerinde. Bu kadınları hayata kazandırmak yerine daha beter batağa sürekleyen devlete isyanım benim. Seçimlerden önce maaş alıyordum. Milletvekili adayı olduktan sonra, Devlete lafları saydıktan sonra maaşım da kesildi benim.

Ahali: Devletten ne kadar süre maaş aldın?

Ayşe Tükrükçü: 2002'nin Mart ayından, 2007'nin Haziran ayına kadar her ay maaş alıyordum. İlk aldığım maaş 150 YTL. Seçimlerde 400 YTL. Alıyordum. Şu anda 450 YTL olması lazımdı, asgari ücret gibi. Bu parayla çok şey yapıyordum; kiramı ödüyordum, ihtiyaçlarımı karşılıyordum. Şimdi bu maaş da kesildi.

Ahali: Geçimini nasıl sağlıyorsun?

Ayşe Tükrükçü: Şefkat-Der'den geliyor. Temizlik işlerine gidiyorum, bulaşıkçılık yapıyorum. 25-30 da olsa günlük ihtiyaçlarımı karşılayabiliyorum. Benim için en önemlisi tek benim için değil genelevinden çıkan bütün kadınlar için bedenini satmak dışında yapabilecekleri iş imkanlarının oluşabilmesi. Bu gerçekten önemli bir sorun çünkü.

Ahali: Seçimler döneminde yaptığın basın açıklamasında polise hakaret ettiğin için açılan davanın 6 Mart'ta duruşması var. Değil mi?

Ayşe Tükrükçü: 6 Mart'ta duruşmam olacak. Polis bana hakaret etmişti, ben de ona hakaret etmiştim. Bunun dışında polisin ara sokaklarda uyguladığı şiddeti görüyoruz, biliyoruz. Mobese kameraları olsa da onların çekmediği yerde şiddet uyguluyorlar. Kadın-erkek hiç fark etmiyor. Ama korktukları için kimse dava açmaya yanaşmıyor. Çünkü bu insanlar sokaktalar çiçek satan, mısır satan, kestane satan, mendil satan insanlar. Sokaktan ekmek parası kazandıkları için korkuyorlar Ama ben şikayetçi oldum. Çünkü bana bir erkeğin orospu demesini kaldıramıyorum. Bir kadın polis olsa demezdi, karakolda yapılan o işkencelere tahammül gösteremezdi. O zaman raporlar tutulurdu. Çünkü o da bir kadın. Ama erkekler bunu yapıyor. Bir tek Esmeray diyor, o da canım benim, yine de o kelimeyi söyletmek için bir saat dil dökerim. Esmeray'ın demesi hoşuma gidiyor, gülüyorum.

Ahali: Esmeray'ın oyununu izledin mi?

Ayşe Tükrükçü: Bilgi Üniversitesi'nde izlemiştim. Oyunda beni en çok etkileyen midye tezgahının başında ayakta durduğunda; "işte bende bununla ekmeğimi kazanıyorum" demesi şimdiki gibi ağladım. "250 kuruşluk midye ile kiramı ödüyorum, ekmeğimi alıyorum, bundan geçiniyorum" demesi benim için en büyük mücadeledir. Ben midyeyi hiç sevmezdim ama Esmeray'ın sayesinde alıyordum, yemiyordum. Ama artık onunla konuşurken yiyorum.

Ahali: Sen de Esmeray gibi böyle bir yöntemle kendini anlatmak istiyor musun?

Ayşe Tükrükçü: Oyun değil ama ben de kitap yazıyorum. Nisan ya da Mayıs ayı gibi çıkacak. Kitaptan sağlanan gelirin hepsini kadın sığınma evine bağışladım. Köyden gelenler, Türkçe'yi bilmeyen, konuşamayanlar var. Hayatta hiç evden dışarı çıkmayan kadınlarımız var. Onlar faydalansın, zorluk çekmesinler. Kitabın adı; "kahpede kaldık". Delta yayıncılıktan çıkacak. Kitabın yazarı Alper Uluş da yüzde 12 lik bir hakkı olanı almayacak. Ne o alacak, ne ben. Bütün geliri kadınlarımıza harcanacak. Kitap ta genelevinde bir kadının neler çektiği anlatılıyor.

Ahali: Diline sağlık, teşekkür ederiz.

Çıplak ayakları ile giydikleri şapelleri yolun tozunu havaya henüz karıştırmamışken yollara düşmüştü binlerce topraksız...

Anlatacak pek çok öykü çıkar topraksızların 17 gün, 267 kilometre süren uzun yürüyüşlerinden. Ama ben kadınlardan bahsetmeli diyorum biraz. Kadınlar her şeyi anlatmaya yeter.

TOPRAKSIZ KADINLAR

.....İlk defa bir futbol stadında tanıştım onlarla, erkekler dünyasının başkentleri gibidir oysa stadlar. Yüzleriyle, gözleriyle, elleriyle kendi toprağımın kadınlarına o kadar benzer ki topraksız kadınları, dünyanın bütün ezilen kadınları gibidirler. Önce çocuklarının, sonra kocalarının, en sonra da kendi aç karınlarını doyururlar. Asla ilk olmayı düşlemezler, düşünmezler. Siyah-beyaz film karelerine sığdırılmış yaşamları belki de ilk defa geldikleri bu büyük şehirde birden bire renklenir, 17 gün süren bir şenliğe dönüşür. Dönüşür de asla toprağa bir başka şekilde basmaz topraksız kadın. O yine üreten, yine ter döken, yine doyurandır. Onlarla bir stadta tanıştım dedim ya!.. Henüz gün yeni ağarmıştı ve gözlerimiz uykusuzluğa alışık değildi, ama kulaklarımız yükselen sloganlara ve şarkılara kapalı değildi asla. Kamyonlardan indiriyorlardı eskimiş bavullarını ve hayatlarını. Sütten henüz kesilmiş çocukları ayak uçlarındaydı. Yaşlı ya da genç değildiler, doğdukları günden beri onları besleyen toprak zamanı durdurmuştu, sert eller armağan eylemişti doğa geçmişten ve gelecekten. Geniş kalçalarını, perhiz masalarında eritmeyi düşünmeyecek kadar severlerdi bedenlerini topraksız kadınlar. O kadar güzeldiler ki.

.....Kova kova sular taşıyorlar. Terlerini akıtıyorlar çimenlere, toprağa ve başka her yere. Durmadan çamaşır yıkıyorlar, yıkıyorlar yine yıkıyorlar. Su varsa çamaşır da vardır. Statta ya da işgal edilen her geçici kamp yerinde ıslak çamaşırlar sallanıyor ilk önce. Az önce yürürken salladıkları MST bayraklarının hemen yanında, çadır iplerine, uzayıp giden tellere, çimenlerin üstüne, güneşin sıcaklığını değdirdiği her yere çamaşırlar asılıyor. Çamaşırdan arta kalan anlarda esmer tenlerine giydikleri en güzel elbiseleri ile şarkılar söylüyorlar durmadan. Hüzünlü, neşeli, aşk ve kavga dolu şarkılar.

Genç bir kadın gördüm, bir yandan dolgun göğüsleriyle bebeğini emzirirken, diğer yandan da güzel sesiyle de hemen yanı başında gitar çalan kocasına, şarkısıyla eşlik ediyordu. 12.807 kişiyi besleyen büyük mutfağın patronu onlardı yine. Günde iki öğün yemek yapıyorlardı yanlarında erkek yoldaşları ile birlikte. Sloganları orada da susmuyordu hiç. Başlarında çiçeklerden taç yapmış genç kızlar yürüyüşçüleri selamlıyordu, mistikalar yapıyorlardı, dans ediyorlardı.

Adı İtelika'ydı, MST'nin kolektif liderliğindeki kadınlardan biriydi, konuşurken gözleri gülüyordu. Ona kadınları sorduk.MST bayrakları arasında dalgalanan "Kadın çiftçi hareketi" bayraklarını sorduk. "Çok güzel" diye başladı. Mor bayrakları açıklarken.

"MST'de her zaman kadınlar mücadelenin önünde yer aldılar. Şimdi ayrı bir örgütlenmeye de gidiyoruz. Çünkü bizim, kadın çiftçilerin ayrı sorunları var. Bunlar için mücadele edeceğiz ve bu yüzden ayrı örgütlendik."

Rosana ve İrma kolektif liderlikten iki kadın daha. Türkiye'li çiftçilerin bayrağını imzalarken üzerine çiftçi kadınlar için mesajlar yazdılar. Adı Maria idi, Arjantin'li bir doktordu. Uzun zaman önce karıştığı topraksızlara alternatif tıp öğretiyordu. Assentomento Joao Batista'da tanıştığımız koordinatör Aura'da onun gibiydi. Bahçesinde yetiştirdiği bitkilerle ilaçlar yapıyordu, büyük ilaç tekellerine inat, doğa ana ondan yanaydı. Germinna onların yaptığı ilaçlarla yürüyüşçülerin yorulan ayaklarına masajlar yapmıştı 17 gün boyunca. Claduia tanıştığı herkesle hemen kaynaşıyordu. Terzi Efigemia geleneksel dans elbiseleri dikiyordu genç bedenler için, gün boyu fırfırlı eteklerini savurarak dans edebilsinler diye. Gençliğinde o kadar güzel dans ediyormuş ki. Yerli Amazon kadınları bayraklarını sallandırdılar yürüyüş boyunca, topraklarını geri istediler, suyun özelleştirilmesine karşı çıktılar sloganlar attılar. Ve rahibeler, Özgürlük Teolojisi'nin savunucuları, onlar duaları ve beyaz elbiseleri ile katıldılar topraksızların arasına. İşgal fabrikalarından Cassia da oradaydı ve Kadın Çiftçi Hareketi kadınları, Indian'lı genç bir kız kamerasının düğmesine yalnız topraksızlar için basıyordu, en güzel anları bir kere de o ölümsüzleştiriyordu. Herkes, emekten ve topraktan yana olan herkes oradaydı. Geniş hasır şapkaları ile onlar ya lider kadrolarda, ya çamaşırda, ya mutfakta, ya bir toprak işgalindeydiler.

Onlar MST'nin ve yürüyüşün her yerindeydiler. Y aşadıkları bu coğrafya üzerinde söylenmedik hiç bir şarkı bırakmak istemiyorlardı çünkü ve asla durmak yoktu onların defterlerinde.

Dilek Çolak (Brezilya)

Kent"leş"tiriliyoruz

Kentsel Dönüşüm Yasası Dar Gelirli Halkın Barınma Sorununa Çözüm Bulmak İçin Oluşturulmamıştır! Önemle Duyurulur...

Kentsel dönüşüm adı altında ortaya atılmış ve "Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Tasarısı" adıyla sunulmak yerine, tepki toplamamak için; "Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkındaki Kanun" ismiyle meclise sunulan bu uygulama, kentin daha az rantlı kesimlerine bir sürgündür. Görebiliyoruz, ayrıntılarına inmeye gerek yok; devlet yine unutmuştur ki tehcir; tüm koşulların göz önüne alındığı iddia edilse de, bir suçtur. Bir insanı yaşadığı yerden uzaklaştırmanın, başka bir yere gitmeye zorlamanın hiçbir maddi karşılığı yoktur. İnsanların anılarını, yaşayışlarını çalmanın bedeli ucuza verilmiş apartman daireleriyle ölçülemez.

İçinde yaşadığımız yapılar, en temelde kendimize kapandığımız alanlar olarak, varlık mücadelelerimizde engeller teşkil etmesiyle her an gündemimizde olması bir yana; değişen ekonomik yapının vücutlaşmış halleri olarak her gün tanığımız olmalarıyla da bizi kendileriyle ilişki halinde tutuyorlar. 20. yüzyılın belirleyici özelliği sanayileşme ve bunun sonucu olan kentleşme olduğuna göre, bu kente bakarken değişen üretim yapıları ve dünyada hızla sermayenin küreselleşmesine doğru giden bir süreci kendimize referans alabiliriz. Aslında bugünden bakınca, özellikle küreselleşmenin yapıları yüksek binalar arasındaki kentler için; söylenecek sözlere öyle çok öncelerden başlamak gereksiz olacaktır ama tanıklık ettiğimiz bu değişimin başlangıcını da görmek gerekir. Tüm dünyada sanayi tesislerinde çalışacak insanlara ihtiyaç duyulması, sanayinin gelişimi açısından devletler tarafından da desteklenen "kente göç"ü doğurmuştur. Bu göç de beraberinde çok ciddi bir gereksinimi getirdi; barınma. Temel insan hakkı olan barınma; ülkemizde devlet tarafından kişilerin "yapabilme güçlerine" bırakıldığından ve sermaye kendi ihtiyacı doğrultusunda ve bir muhtaçlık durumu da yaratarak; kente göç ettirdiği kişilere açıkça "kendi başının çaresine bak" dediğinden, bugün yine devletin "iyileştirme" çabalarıyla kente girmesi bir oyuna benzer. Türkiye'de sanayileşme özellikle 1970'lerden sonra kendisini gösterdi ve hızlı bir süreç yaşandı– sürecin neden hızlı olduğunun sebepleri bugün yaşanan dengesiz dağılımı ve yoksunluğu da doğurduğu için önemli. Sanayileşme sürecinde; aslında bir geçişten söz edemediğimizden, alınan kararlarla bir anda çeşitli kısıtlar ve yasalar dayatılarak yaşanan bu sürecin, zaten toplum tarafından sindirilmesi beklenmiyordu sanırım-ve bu hızlılık durumu beraberinde çeşitli sorunlar da getirmiştir. Altyapı hazırlıkları tamamlanmadan yaşanan bu gelişme dengeleri bozmuş ve barınma başta olmak üzere çeşitli krizler yaşanmaya başlanmıştı. Bu noktada İstanbul özeline inmek kaçınılmaz oluyor çünkü sürecin saçmalığını ortaya koyan noktalardan biri de kendini kentler oluşturmakla dayatan sistemin, herhangi bir alternatif koymadan sadece tek bir merkezde; üretimi, sanayi yapılarını toplaması da bugünkü patlamayı doğurmuştur. E bu kadar İstanbul'a girmek gerekiyorsa o zaman söyleyelim, ne oldu da İstanbul'un sosyo-ekonomik yapısı ve görüntüsü bir anda değişti? Çalışmak için İstanbul'a gelen insanlar öncelikle büyük bir sorunla karşı karşıya kaldılar: barınma. Bir kentin temel fonksiyonlarından biri olan barınma henüz yapılanan sanayi kenti için büyük bir eksiklikti. Öncelikle Zeytinburnu civarında kurulan sanayi tesislerinde çalışan işçiler yaşam standartlarının çok da iyi olmamasından kaynaklı ne şehrin dışında yaşayıp yola para verecek ne de şehir merkezine yerleşebilecek maddi imkanlara sahip olmadıklarından ki sistem burada da kişilere kendi çözümünü bulmayı dayatıyor; değil mi ki "üç kuruş para vereyim, ben gerisine karışmayayım" diyor- Devletin barınma konusunda yavaş davranması bu kişileri kendi sorunlarının çözümünü bulmaya itti ve ilk gecekondular bu bölgelerde oluşmaya başladı.

Bir kentin temel fonksiyonları uzmanlar tarafından belirlenmiş; barınma, ulaşım-altyapı, çalışma, dinleme alanları ve son olarak da sağlık, eğitim, kültür gibi donatılar. Peki bakalım elimizde örnek olarak bulunan kent hangilerini bünyesinde barındırıyor? Cevabı geçelim, hapı yutmuş bir kent için yine uzmanların ortaya attığı çözüm aşamalarına bir bakalım; sorunun tanımlanması, değerlendirme, seçenek üretilme, uygulama ve bir şeyler bir şeyler.. Evet sorun tanımlandı: İstanbul patladı! Her şey iç içe, barınma ciddi bir sorun ve bunun toplum yapısına etkileri ve bir sürü saçmalık daha ve önerilen çözüm: Kenti Dönüştürmek. Ya da Kenti Bölüşmek, rant olmayan alanları da birilerine sus payı olarak dağıtmak.

Şöyle dışından bir baksanız bile söylersiniz "çok geç!". Altyapı eksiklikleri olan bir kente binlerce insanın göçünün teşvik edilmesi, durumu içinden çıkılmaz bir hale soktu ve şimdi yeni bir kurmaca başlıyor "dar gelirli vatandaşa ev, hazine arazisini kurtaralım". Ee yerine ne yapmaktır planınız? İş merkezi mi? Butik oteller mi? Peki bize bu yeni kentte biçtiğiniz rol ne? Sizin süper marketlerinizdeki, iş merkezlerinizdeki elemanlarınız mı olalım istiyorsunuz. Hiçbir üretim şansı bırakmadan her gün sistem kendisine bağladığı bizlere bir de bunu mu diyor; "aman bu ev kötü, bak ben güzelini yaptım. Lüks, sıcak, ışıl ışıl ve ısrarla modern! Yeter ki ayakaltında dolaşmayın. Önüm arkam sağım solum sobe, kaçamayan açıkta" mı? Hadi diyelim herkesi o çok katlı binalarınıza soktunuz peki sonra? Bu insanlar nerelerde istihdam edilecek?

2006 yılı yazında kentsel dönüşüm alanı olarak belirlenen bir bölgede harita mühendisi olarak çalışıyorum. Yapılan işin çirkinliği zaman ilerledikçe belirdi, en kötüsü bölge insanını "tedirgin etmemek" amaçlı, onlara hiçbir açıklamanın yapılmaması. Evlerinin önünde bir şeyler ölçen, fotoğraflar çeken

birileri var ama hiçbir muhatapları yok, böyle olunca da tedirginlik başlıyor. Oradan yeni fırsatçılar doğuyor "ben avukatım bana vekalet verin" diyenler. Böyle insanlar görünce biraz daha korkuyorsunuz, mahallede elinde çanta, üzerinde takım elbise; iş adamları dolaşıp, " son anda ne kopartabilirim acaba" hesabı yapıyor. Ve birileri bu adamlara inanıyor. Ben her fırsatta uyarmaya çalışıyorum, "bu adamlar kimdir belli değil, bize de

güvenmeyin ama onlara da güvenmeyin" bize güvenemiyorlar çünkü biz de belediyenin taşeron firmasının elemanları olarak oradayız. Yapabildiğim onlarla konuşmak ve biraz olsun bilgilendirebilmek; "Hakkınız var, itiraz edebilirsiniz, yasa henüz kabul edilmedi yapılan işlem asılsızdır" demek. Henüz kimse kendi evinin dönüşüm alanı kapsamında olup olmadığını bile bilmiyor. En kötüsü de bu sanırım, devlet yarattığı tedirginliğin farkında ama herhangi bir bilgilendirmeye gerek duymuyor, çünkü karar alınmış artık, oradaki insanların bir şey söylemeye hakları yok; e böyle bir kaos ortamı yaratmak işlerine de geliyor, bu sayede panik halindeki insanlara yapılan "size ev vereceğiz, sizi yoksullukta kurtarıyoruz, artık rahat edeceksiniz" söylemleri daha rahat iş görüyor. Bana kendi evinin proje kapsamında olup olmadığını soranlara bildiğim kadarıyla cevap vermeye çalışıyorum bu bilgilendirmeyi yapmak yasak, biz de tam olarak bilmiyoruz zaten bu bile onlar için bir şey. Bir çok insanla tanıştım, kimi hazine arazisi üzerinde bulunuyor bazılarının ise kendi mülkü. Arazi kendilerinin olanlar yani devletin yasal olarak tanıdıkları daha rahat görünüyor çünkü devlet onları ev sahibi yapacak. Aslında bu bir kandırmaca, karşılığında ne verilirse verilsin kimse böyle bir dayatmayla yaşantısını değiştirmek istemiyor, kurulan cümleler bunu anlatıyor; "ben bu eve gelin geldim" diyor yaşlı bir teyze. İşte bunun karşılığı yok devletin yasa tasarısındaki maddelerinde. Diğer yanda bir ev var, hazine arazisi üzerinde. Çoluk çocuk, torunlar, herkes bu evde yaşıyor. Tarlaları ve hayvanları var, geçimlerini buradan sağlıyorlar. Doğu'dan, köylerinden kalkıp gelmişler; mesele toprak meselesi mi? Yoksa kan davası mı bilmiyoruz. Evi ölçmeye her gidişimizde bize çay veren amca biraz söz ediyor ama çok da ayrıntısına girmiyor. Birileri onları buraya göndermiş işte, onlar da burada bir yaşantı kurmuşlar; "çok şükür" diyorlar bundan söz ederken. Ama şimdi başka bir şey çalıyor kapılarını, "tamam" diyorlar "biz gidelim buradan da, ama hayvanlar ne olacak? Hem biz o küçücük apartman dairesine nasıl sığalım. Kira öder gibi ödersiniz diyorlar da ben ne iş yapayım da kira vereyim"...

Kentsel dönüşüm planlarına göre alanda kalan tüm yapılar hazine arazisinde olmasa da alınır, kişinin bu sınırlara itiraz hakkı vardır ama bunun da belli bir süresi var, hem itiraz nereye yapılacak kimse bilmiyor. Her şey bir şekilde punduna getirilmiş, birden bire oluveriyor, ama yasalara bakarsanız: "itiraz etme hakları vardı". Üniversiteler, Meslek Odaları biraz olsun insanları bilgilendirmeye çalışıyor ama daha hızlı davranmak gerektiği açık. İtiraz edilecek çok şey var, kendi yasalarının bile dışında kaldılar; kenti paylaşmak gözlerini bürümüş. Kentsel dönüşüm alanlarındaki insanlarla pazarlık yoluyla anlaşmaya gidiliyor. Ama böyle olmaz; dava açarsınız, dersiniz ki "burası benim" mahkeme kararıyla alırsınız sizin olanı(?), dava açarsınız ki hak iddia edilenin mahkemeye itiraz hakkı olsun. Diğer yandan yapılan kamulaştırmalar da yasasızdır. Kamulaştırma yapıyorsanız bunun bir nedeni olmalı. Hadi nedeni açıklayın; "biz buralarda rant gördük, hadi yallah siz dışarı" söyleyin.

Devlet kendi eliyle sistemi değiştirdikçe içeriden de insanlara böyle saldırıyor. 60'larda yeni girilen hızlı kapitalizm süreci, ülkeye kazandırılan yeni yüz; yollar, tarım makineleri, evler, taksitli alış verişler... Yeni tanışılan; "yenilenme süreci". O zamanlar küçük dükkanların yerini alışveriş merkezi mantığı almaya başlamış, kentin yüzü değişiyor. Evler yıkılıp apartmanlar dikiliyor; o zamandan tanıdığımız fırsatçı müteahhitlerin yerini bugün belediyeler, devletin taşeronları almış durumda, tek fark bu. Devlet eliyle yalnızlaştırılan birey artık bir adım daha ileri götürülerek, güvenli sitelere kapatılıp, korkaklaştırılıyor.

Bu nasıl bir döngü, yalnızlığından korktukça yalnızlaşan insanlar···

Nagihan

"Kapitalizmi tarihin çöplüğüne atmayın, beş para etmiyor"

ATIK KAĞIT İŞÇİLERİ SBF'DEYDİ

"Kapitalizmi tarihin çöplüğüne atmayın, beş para etmiyor" sloganıyla tanıyor olduğumuz atık kağıt işçilerinden bir grup, Cebeci yerleşkesindeki öğrencilerin, 21-22 Şubat tarihlerinde düzenlediği "Atık Kağıt İşçileriyle Dayanışma Günleri" kapsamında yer alan söyleşiye katıldı. Atık kağıt işçileri, çöpün Kürt sorunu, çevre, yoksulluk gibi bir çok olguyu içinde barındırdığına dikkat çekerek belediye zabıtalarının ve polisin kendilerine uyguladığı şiddeti dile getirdiler.

Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde düzenlenen, özellikle Kürtler ve Çingenelerin yoğun olarak kağıtçılık yaptığının vurgulandığı söyleşide zorunlu göçle büyük şehirlere gelen Kürtlerin atık kağıt işçisi olmak durumunda kaldıkları dile getirildi. Çankaya Belediye'sinin yıldırma politikalarının anlatıldığı söyleşi de belediyenin, kağıtçılarla "mücadele" için zabıtalar arasında özel birimler oluşturduğu ve bu birimdekilerin çoğunlukla milliyetçilerden müteşekkil olduğu belirtildi. Ayrıca bu kişilerin, "insanlar sizi istemiyor, geldiğiniz yere dönün" gibi sözler sarf ettikleri de vurgulandı. Çankaya belediyesinin, kağıtçıları, topladıkları atık kağıtları ve diğer geri dönüşebilen atıkları, kendisinin anlaşmalı olduğu ve kağıda çok az fiyat veren SİMAT adlı şirkete satmaya zorladığı ve bu amaçla da şiddetin yoğunlaştığı belirtildi. Polisin de özellikle son dönemde baskısını arttırdığı, bir çok atık kağıt işçisinin göz altına alındığı, ceza evine konulduğu ve şiddete maruz kaldığı söylendi.

Atık kağıt işçilerinin yaşam tarzlarına ilişkin olarak da, belirli bölgelerde aynı yerden gelen ve akraba olan insanların yaşadığı belirtildi. Ayrıca, bir deponun etrafında yaklaşık 15 gecekondunun bulunduğu ve bu insanların çoğunlukla komün [koma] biçiminde yaşadıkları söylendi. Atık kağıt işçileri örgütlenme çabalarının kendi sıkıntılarını dile getirmenin ötesinde tüm insanları ilgilendiren dertleri de içerdiğini vurgulandı. Hayata çöpten bakmanın kağıtçılara çok farklı deneyimler kazandırdığının belirtildiği söyleşi de işçilerin bir çok ihtiyaçlarını da çöpten karşıladığı dile getirilerek giysilerin "çöp center" dan alındığı vurgulandı.

Atık kağıt işçileri, ayrıca, üniversitelerdeki öğrenciler de dahil olmak üzere bir çok kesimin kendilerine destek vermesinin mücadeleyi güçlendireceğini vurguladılar. Ayrıca, SBF'de başlangıcı yapılan üniversite etkinlikleri dizisinin bir sonraki ayağı ODTÜ olacak.

Polis Kentsel Dönüşüm Alanındaki Direnişe Müdahale Etti.

Mart'ın ilk günü, Kentsel Dönüşüm alanı olarak belirlenen Maltepe Başıbüyük mahallesine polis saldırısı gerçekleşti. Ellerinde tapuları bulunan mahalleye TOKİ'nin talebiyle polis panzerler ve çevik kuvvetle saldırdı. Çevik kuvvet ekipleri günlerce giriş çıkışları panzerler ve barikatlarla kapattı. Aralarında 18 yaşın altındakilerin de bulunduğu 12 kişi gözaltına alındı. 17 yaşında bir kız çocuğu, kendisine bir polis copundan hatıra kalan 9 dikişiyle yatağında yatıyor. Evinin balkonunda akşam yemeğini yerken kafasında gaz bombası patladığı için genç bir adam komada yaşam mücadelesi veriyor. Aynı korkunun okula göndermediği çocuklar, sokaklarda topla değil kendilerine akşamdan atılmış gaz bombalarının kovanlarıyla oynarken, mahallenin üstünde gezen helikopterlere bakarak kendilerini, haberlerde izledikleri kara harekatının içinde sanıyorlar. Ve bütün bunlar İstanbul Maltepe'nin Başıbüyük Mahallesi'nde, TOKİ, ellerinde tapuları ve vergi makbuzları olan mahalle sakinlerini kolayca evinden çıkartabilsin diye yaşanıyor. Mahalle de Ahali'nin birlikteliğinin en az 30 yıllık olduğunu söyleyen Başıbüyük mahallesi Tabiat ve Çevreyi Koruma Derneği Başkanı Adem Kaya, yaşanan süreci şöyle anlatıyor: "TOKİ burayı mesken olarak değil, enkaz bölgesi olarak gösterdi. 400 dönüm arazide hiç gecekondu olmadığını söylüyor hatta daha sonra evrak üzerinde bu rakamı 900 dönüme çıkarttı. Haberlerde burada sadece 19 gecekondunun yıkılacağı söyleniyor ama bu yanlış; proje 1762 konutu kapsıyor. İnsanlar birleşmesinler diye önce tapusuzları, sonra tapu tahsis belgelileri daha sonra da tapu sahiplerini evlerinden çıkartacaklar. Sonra da bize yaptıkları konutlardan daireler verecekler ama burayı 'enkaz bölgesi' olarak gösterdikleri için bizim evlerimiz çok ucuza gidiyor ve biz geri kalan ömrümüzü TOKİ'ye borç ödeyerek geçirmek zorunda kalacağız."

Mahallede direniş ve gerginlik devam ediyor.

Devlet yıkıyor! Sulukule direniyor...

Sulukule de kentsel dönüşüm projelerinden nasibini fazlasıyla alanların yaşadıkları, yaşamaya çalıştıkları ve direndikleri yıkım alanlarından sadece biri. Devletin ellerini enselerinde hisseden bu insanlar "itiraz hakları" dinlenmeden evlerinden ve yaşadıkları yerlerden zorla çıkartılmak isteniyor. Devlet insanların hayatlarını bir yandan böyle parçalarken "yenilenerek modernleşme ve dönüşüm " adını verdiği bu proje ile yine yoksulun, güçsüzün kapısına işte böyle dayanıyor. Sulukule de yaşayanların büyük çoğunluğu çingeneler. Onlarsa kapılarına dayanan dozerlerin seslerini darbukalarına vurarak bastırıyorlar. Devlet yıkmak istiyor, sulukule direniyor...

İstanbul Fatih Belediyesi, Sulukule'de Yenileme Projesi kapsamında, mahalle sakinlerinin katılımı olmadan sivil toplum kuruluşlarının, öneri ve işbirliği tekliflerini kale almadan bildiğini yapmaya devam ediyor. Ayrıca yıkılan bu evler arasında koruma altına alınması gerekilen tescilli evler de var. Koruma Kurulu'na dilekçe ile başvuruda bulunan Sulukule Platformu bu sebeple Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunma hazırlığı içinde.

Sulukule Platformu temsilcileriyle görüşen, çoğu kez işbirliği yapma sözü veren Belediye Başkanı Mustafa Demir ise sivil toplum kuruluşlarını, uluslarası sözleşmeleri ve tüm eleştirileri hiçe sayarak hareket etmekte ve yıkımlara devam etme konusundaki kararlılığını istikrarlı bir şekilde sürdürmekte. Sulukule'de bu güne kadar evlerin yıkımı sürmüştü. Son olarak yıkılan binalar arasında, koruma altına alınması gereken sivil mimari örneklerinden tescilli olan evler de bulunuyor.

Bu evler, yenileme projesinde bile restore edilip korunacak 34 ev arasında yer alıyor. Oysa belediye başkanı ve görevlileride, tescilli mevcut 34 binaya asla dokunulmayacağını, onları restore ederek kültür mirasına kazandıracaklarını ifade etmiş ve bunun projede de böyle öngörüldüğünü açıklamışlardı." Bu konuya ilişkin sulukule platformu ise, şimdi sırada iki yeni tescilli evin daha olduğunu söylüyor: "Sahibi tarafından bizzat restorasyonla kurtarılmak istenen tescilli bir evin hemen bitişiğindeki başka bir tescilli evin yıkılacağı geçen hafta belediye tarafından duyuruldu. Bu evin sahibi ve kiracısı olan iki aileye iki gün içinde evi boşaltma talimatı verildi." Uyarıları ve tepkileri üzerine henüz bu evlerin yıkılmadığını aktaran platform herkesin korku içinde yıkım beklediğini, binanın yıkılması durumunda belediyenin bir taşla iki evi birden yıkmış olacağını söylüyor. Çünkü yıkılacak evin hemen bitişiğinde, evini kendi restore edip kurtarmaya çalışan bir sakinin evinin de zarar görüp yıkılacağı kesin ve evler ancak birbirlerine yaslanarak ayakta duruyor. Sulukulede yaşayan çingeneler yıllardır çaldıkları, oynadıkları sokakları ve yaşadıkları evlerini bırakmak istemiyorlar. Nihayetinde büyük şirketlerin hesaplarını tutanlar kendi ceplerini dolduracak, iktidarlar el çıkışacak, devletse yoksulun yaşama hakkını her zamanki gibi elinden alacaktır.

KURTLARLA DANS

Dünyanın bir ucundan, denizlerin de ötesinde bir yerden, beyaz bir saraydan askerler geldi doğunun orta yerine. Yeni bir dünya, daha mutlu bir yer yaratmak için parlattılar gökyüzünü, boyadılar kırmızıya yeryüzünü ve indirdiler yaramaz kralı tahtından. İlk önce yoksulluğunu verdikleri evleri silmek istediler gözlerinin önünden, ruhunu emdiler şehrin, griyi beğenmeyip patlattılar kerpiçten evleri ve şampanyaları, sonra "bir vakit gelmeyin buralara, gidin" dediler yöre halkına "döndüğünüzde görmeyeceksiniz bir daha bu eski, çirkin dünyayı ve sizin yerinize biz bakarız icabına diğer bütün çirkinlerin de." Gitti onlar da.

Ayrıldılar yurtlarından, başlayacak bir savaşın korkusuyla. Daha önce gördükleri bir savaşın kalıntılarını da vurarak sırtlarına, taşındılar. Gün geçmedi ki karşılandılar, ağırlandılar sınırın tam üstünde... Akan bir nehrin dizginlenişi gibi sınır boyunca biriktirilip, beyaz çadırlarda durgunlaştılar. Sınırdan geçmeye yeltenemeden doyurulup, kendileri için hazırlanmakta olan yeni dünyayı izlemeye koyuldular çaresizce.

Dünyanın yakın ucunda, denizleri de aşmadan bir yerde, nal sesleri sardı yer küreyi, rüzgar gibi gidip gelip anlattılar ulaklar doğunun ortasında hazırlanmakta olan yeni dünyayı ve akın akın kaçan zavallı insancıkları. Anlatıldıkça bilir oldu insanlar gecenin gündüze nasıl dönüştürüldüğünü ve şaşırır gibiydiler toprağın boyanışına insanların kanıyla. Gözleri büyüdü, bedenleri titredi titremesine insancıkların sonra dudakları da kıpırdadı sanki ama yaşamaya devam ettiler kuyudan çektikleri suları içerek, ocaklarını tüttürerek ve çocuklarını severek. Annesinin dizinin dibinde küçük bir kız çocuğu da duydu bu olup bitenleri. Babası gelip yanağını sıktı yine, şirinlik yapıp yuvarlandı sofanın ortasında, zıpladı öyle olur olmaz, karnını şişirip en sevdiği çöreği istedi annesinden dilini yuvarlayıp dudağında. Bir o köşe bir bu köşe saklanıp, sonra haylazlıktan yorulup dirseklerinin üstünde dinledi anlatılanları yine. Yattı kalktı, gitti geldi, aynaya döndü baktı, tekrar baktı, baktı... bir baktı ki hiç bakamamış bile... Altın sarısı saçlarını tarayamaz, eteğini sallayıp prensesçilik oynayamaz olmuştu. Anladı ki durdurak bilmeyen bir sevdaya kapılmış, görmediği yerlere gitmek, bilmediği insanlara ulaşmak için çoktan yelken açmıştı. Arkasına aldığı bu bir yığın hayalin verdiği cesaretle küçük kız, diller döktü yalanlar söyledi izin versin diye annesi, sepetini de takıp koluna en nihayetinde düştü yollara. Hiç bilmediği rüzgarları kucakladı kırmızı pelerini, saçları hareketlendi kanatları oldu onun, bilmediği bir zamanla yol almıştı çoktan istediği yere. Güneşle ayın oyunu, soğuk ve sıcağın yaramazlıkları ve mevsimlerin türlü haylazlığı yorsa da küçük kızı, rüya etti annesinin koynuna girdiğini.Düşününce evlerinden uzakta olan insancıkları, vazgeçti dönmekten, daha bir sıkı sarılıp baktı içine sepetinin. Yol boyunca titizlikle taşıdığı, kırmızı pelerininin altından hiç çıkarmadığı sepeti ona bir güç veriyor, koşar adım yürümesini söylüyordu, hem, az kalmıştı varmasına. Ağaçlarını geçtiği, kayalarından atladı yüksek bir tepenin üstünden kendini bırakacakken, birden çalıların arasından bir ses duydu. Ormanın dudakları titreşmekte, yapraklar, dallar ve hatta taşlar kıpraşmaktaydı yoksa orman dile gelip bişey mi demekteydi. Korkmuştu. Açılıp kapanan bir göz görmüştü sanki, öyle ki siyahı derinine çekiyordu onu. Bilmediği bir sesle sıçradı yerinden, tam önünde bir kurt belirmişti sonra birtane daha, ardından birtane daha. 'Ormanın ne kadar çok kucağı varmış' dedi karşısında duran kurtlara bakarak. Elleri ayakları delirmiş, gözleri tepesinde geceyi aydınlatan ay kadar olmuş, zangır zangır titremeye başlamıştı. Kurt dediğin eve alınmaz, arkadaş olunmaz, gaddar, vahşi ve pis birşeydi. Çevresindeki insanlar ona böyle demişti. Korkmalı ve gördüğünde hemen kaçmalıydı kurtlardan. Nerden bilebilirdi ki sınıra yakın bu yerde, gözleri siyahla çevrelenmiş, üstleri binbir renge boyanmış bir kurt halkı olduğunu. Yaklaştığını biliyordu. Sepetini sıkıca tutarak koşucak, ensesinde hissettiği kurt nefesini unutup yardımı ulaştıracaktı dağların eteklerinde açan beyaz cadırlara. Hızına ve korkusuna boyun eğip küçük kızın, yol vermişti bütün orman ama bedenine hükmedemedi küçük kız, düşüverdi sepetiyle yüzük kapak dağlara giden patikada. Sepet tepe taklak oldukça havada, gökyüzünden gülüşmeler yağdı. Sepetten dökülen bu sıcaklık ve görülen ışık oyunları içinde mutlu olmamak imkansızdı. Sesler azalana kadar etrafta bir panayır havasıdır esti durdu ve gecenin karanlığı bütün renkleri emdiğinde, küçük kız yerde öylece duruyordu. Canı yanıyor gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Bütün yol boyunca taşıdığı sepeti paramparça olmuş, içindekiler dökülüvermişti. Kendi soluğu yola gelip, kalkmak için güç bulduğunda, anladı ki arkasında kurt dikilmekte, ağzını boynuna doğru yaklaştırmış beklemekteydi. Garipti, suskunluk bir süre esti durdu ta ki kurt kızı ayağa kaldırana kadar. Öyle bir titreme geldi ki küçük kıza konuştu mu bağırdı mı kendi bile bilemedi. "Hadi ne duruyorsun yesene beni vahşi, pis kurt." dedi kız. Kurt anlam veremedi ve omuzlarını anlamsızca silkti öyle. O derin sessizlik musallat olunca yine orman konuştu bu sefer yapraklarını sallayıp: "hadi". Kurtta kıza bir sepet uzattı ama bu kızın sepetinin aynısıydı ve küçük kız şaşkınlık içinde gördü ki bütün kurtlarda aynı sepetten var. Anlamadığı bir nağme, bir türkü söylenirken ayıldı uykusundan, gördü ki kurt halkı akmaktaydı çoktan dağların eteklerindeki beyaz evlere. Uyandı kabusundan ve korkusunun yeri çoşkuya bırakarak kız katıldı kurtlara, onları bekleyen kalabalığa doğru beraberce koşmaya başladılar. Bu devasa hareketin kollarına kendisini bırakmış, binbir türlü yalanla koyulduğu yolculuğunun kadim amacına az kalmıştı. Küçük kız yine duraladı, mavi gözleri, sarı saçları hareketlendi. Şaırmıştı. Karşısında,varmak istediği yerde koskocaman bir kurt halkı vardı kimisi beyaz çadırlarından koşarak gelen. Akıntının içinde yükseldikçe birleştiğini gördü küçük kız halkların ve panayır havası çoktan başlamıştı sepetler atılırken gökyüzüne.

Canan

"Vahşi hayat ve vahşi kadın, ikisi de soyu tükenmekte olan türler."

Bilginin elini tutmak

Günlerdir boynum ve omurgalarımdaki ağrılarla yatakta huzursuz ve uykusuz, kendi doğama ne denli uzak olduğumu düşünüyorum. Bir tarafta kendimi Türk hekimlerine emanet etme "doğruluğu", öbür tarafta sınıkçı, ebe kadın anneannem. Bir yanda kadim bilgileri stoklayıp tekel oluşturmuş ve doğanın tüm dengelerinin bozulmasıyla kendine hayatın içerisinde mucizevî bir pay biçerek yükselen, yükseldikçe sömüren, sömürdükçe gelişen, geliştikçe çarklarının arasında insanı, hayvanı, yaşamı ve dahi can adına her var oluşu özünden yaralayan ve hümanizm ile yükselen değer olan tıp ve "sır" küpü ilaçları; bir yanda iki çiçek bir kök ile acı suları içirirken saçlarımı okşayan anneannem.

Anneannem; Abant'ın eteğinde Hacer Gadın, Toros dağlarında yaşayan Garibey Hatice, Muğla'da Yörük kadını Sultan Hatun, Trabzon'da Pembecik, Çanakkale'de Zilçe Mari, bir diğeri Çin'de öteki Meksika'da ve dahi Afrika'da...

"Yaşlı olan, bilen içimizdedir. Kadınların en derin ruh-psişesi de, kadim ve canlı vahşi Benlikte serpili gelişir" diyor Clarissa P. Estés kitabın bir bölümünde. Çocukluğumdan sahneler uçuşmaya başlıyor eteğine tutunup dağ bayır gezmelerimiz...

- Bu mantarı yersen gözlerinden can fışkırır, yanakların al al olur ama eğer bunu yersen gönlün uyuşur dünyanın en güçlüsü olduğunu zannedersin, tanrı kadar güçlü...
- Cevizin yeşil kabuğunu kınaya koyarsın, sakla onları...
- Al, em şu söğüdün dalını, baş ağrın falan kalmaz birazdan...

Doğumlar...

- Göbek ipi ince olsun ki büyüyünce çirkin durmasın...
- Ayakta doğur, seni üzmez hemen gelir...
- Getir hemen tuzlayalım ki hasta olmasın... Ha iğne ile iplik de getir, delelim kulaklarını, canı acımaz şimdi...

Artık doğurmak istemeyen kadınlar...

- Şapı erit suda, yıka içini de döl tutmasın...
- Ah be kızım, ebegümeci kökü bulmak lazım sana, nasıl büyütürsün altıncıyı da...
- Meşe dalıyla koparmak lazım günahsızın bağını, için irin tutmasın...

Aşık Olmalar...

-Koynuna menekşe doldur, kokundan bilir seni, tezden kavuşursun...
- Zeytin gözlü kızıma zeytin çekirdeğinden çakır gözlü kızıma ardıç tohumundan, takın da göreyim boynunuza...
- Saça şimşir tarak, ele ipli kına, göze kara sürme, aşka biraz gülme gerek...

Kendi doğumlarına dair bana masal gibi gelen öyküler, yumurtaya yatma zamanı geldiğinde hindinin altına hem kendi hem de kaz, tavuk ve ördek yumurtalarını bir koyması, her düşüp kendimi yaraladığımda buram buram soğan kokmalarım, sabun ve yumurtadan yapılma alçılarla onarılan yaramaz kollarım, yarısı vişne yarısı kiraz aşılı ağaçlar, âşık kedilerin ve cümle hayvanların hikâyeleri, cemreleri bekleyen toprağın söylenceleri, cevaplar, gülmeler, yaşamaklar... Her sorunda başkalaşan, başkalaştıkça yaşamla ölüm arasına doğadan ağlarını ören kadınlar.

Şimdi modern dünyanın hepimiz gibi beni de kapattığı şu beton evde; toplumsal kadın rollerinin, analıkla anaçlığın, dirayetle iktidarın, bilim ile bilginin ve dahi bedenin serim ve sağlamasını yapmaya çalıştım bir dönemde tesadüf olmasa gerek bunları yeniden ve yeniden anımsam. Sorulan her soru içimizde pusuya yatmış yaşlı bilge bir kadının gölgesi sanki, tüm olağanlığıyla varılmış bir yoldan içimize seslenen... Hiçbir çarkın parçası, hiçbir dişlinin parçaladığı, hiçbir yükselenin kölesi olamayacak kadar doğal ve vahşi insan doğası ve kadim bilgileri sanki insanı ayakta tutan.

Farkındayım ve mutluyum ki bu yazıyla hiçbir şey üzerine yeni bir şey söylemişliğim yok, uzman olmamanın mutluluğuyla, farkında olduğumuzun altının çizilmesidir çabam biraz çünkü "zaman içinde kadına özgü içgüdüsel doğanın yağmalandığına, bastırıldığına ve ezildiğine tanık olduk." Çünkü doğrusal zamanda çağlarla bölümlendikçe "geliştik" bildik. Çünkü "Tarih boyunca Vahşi Kadın'ın ruhsal toprakları yağmalanıp yakılmış, buldozerlerle düzlenmiş ve başkalarını memnun etmek üzere doğal döngüleri, doğal olmayan ritimlere büründürülmüştür."* En çok da buna tanık olduk. Tanık olduk çünkü omurgasızlığı ağrıyan şehrin tüm yükünü omurgamızda bildik...

* İçimde ağlamış bütün çocukların anneannesi Nezahat'a! Gönlüne bir katre olsun!

Özlem Oldaş

bir bedenin anatomisi...

"Ayıp kızıım, bakılır mı hiç?"

Küçüğüm, çok küçük, 4 ya da 5 yaşlarında. Herkesin kendisine ait hatırladığı bir ya da iki anısı vardır ya o yıllara ait. Benimkiler de öyle. Eve gelen yeni misafirin, yani erkek kardeşimin, annemin memelerini nasıl iştahla emdiğini hatırlarım. Bir de o günü; her zamanki gibi onların yanında durmuş neler yaptıklarını izliyorum. "Hadı kızım sen git oyuncaklarınla oyna, bakma bu tarafa" dedikçe annem, daha çok bakasım geliyor. Bir an gözlerim faltaşı gibi açılıyor. Korkuyla karışık bir acıma duygusu bedenimi sarıyor. Ne olduğunu anlamaya çalışırken ben, annem kahkahalarla beni kucaklayıp odadan dışarıya çıkarıyor ve "Ayıp kızım, bakılır mı hiç?" diye beni bir güzel azarlıyor. Annem ne yapmıştı bu çocuğa? Hem neden ayıp ki?

Utanma kızıım, normal...

Bir erkeğin pipisine neden bakılamadığını anlamasam bile, bakmamak gerektiğinin farkında olduğum yaşlardayım. Memelerim, kalçam büyümeye başlamış, vücudum uzaktan S harfini andırıyor. Her zaman yaptığım gibi, annemin titizliği ve yoğun tembihleri altında, okuldan koşarak eve geliyorum çişimi yapmak için. Külotumu indirmemle, orada gördüğüm kan; öleceğimi sanıyorum. Korku dolu bir "Anneeeeeee" diye bağırıyorum anneme. Mutfaktan koşarak tuvalete geliyor. Ağlamaklı külotumu gösteriyorum. Yine bir kahkaha patlatıyor, yeni bir külotla bir de bez parçası uzatıyor. "Utanma kızım, normal." diyor. İyi de utanmıyorum ki, korkuyorum ben?

Eline sağlık Fatma Teyze..

Yine aynı seneler, S şekllindeki vücudum A harfine doğru evrilmeye başlamış, düzenli düzensiz adet oluyorum. Yeni yeni çıkmaya başlamış tüyler de cabası. Annemin gün dedikodularının malzemesiyim artık "Bizim kız çok kıllı.. Adeti de düzensiz. Hormonları mı bozuk bu kızın? Bir doktora mı götürsek ne?". 6 yaşındaki kuzenimin "Aaa bacaklara bak maymun gibi" dediğini hatırlarım. Ama babanın bacakları da aynı, niye bende garipsiyorsun ki? Çocuk işte...Neyse ki komşumuz kıl sökücü Fatma Teyze var. Mahallenin tüm yeni yetme kızlarını toplar, tencere içinde ısıttığı ağdayı bacaklarımıza sürüp sürüp, büyük bir zevkle çekiyor. Ağlayanlar mı dersiniz, bağıranlar mı... Annem mutlu; "Maşallah kızlar tertemiz oldu, eline sağlık Fatma Teyze."

Senin de mi ilk?

18- 19 yaşlarına gelmiş, artık aylık adet olma ve kıl çekme sendromlarını aşmış ergin bir kadınım. Vücudum da ruh halim de belli bir düzene girmiş, annemlerden ayrılıp yeni bir şehre, üniversiteye gelmişim. Tabii artık bir sevgilim de var. Her günümüz beraber geçiyor, her şeyimizi paylaşıyoruz. Ona güvenim sonsuz. Bir gün, ikimizin de hazır olacağı bir gün beraber olacağız. Gerçi o hazırmış da benim hazır olmamı bekliyomuş. Eveet, sonunda tabuları yıktım-bu da ne demekse? Sanki ha deyince yıkılıveriyor tabular- Hazır mıyım? Hazır mıydık? Her şey güzel başlamıştı. Sonrası mı? Sonrası muamma. Acı çekercesine kaskatı kesilmiş ben, "Senin de mi ilk? Ben seni bilirsin sanmıştım." diye haykırıyorum. Hani erkekler özgür ya!! Biraz kızgındım doğrusu. Eli ayağına dolaştı, utandı tabi, nerde yanlış yapmıştı?

Boşuna değil o bağrışlar...

Evliliğimin ilk yılları. İlk çocuğuma hamileyim, karnım burnumda, doğurdu doğuracağım. Gecenin bir yarısı "Servet kalk, Servet sancım başladı." "Geliyor mu" "Geliyor galiba." Hala sorarım kendime, o çıtı pıtı adam nasıl o halimle beni kucaklayıp arabaya bindirdi, can havliyle arabadan çıkartıp sedyeye taşıdı diye. Bağrışlarım hastanenin koridorlarında yankılanıyor. Yanımdan geçen teyzeler "Kızım biz de doğurduk, şimdiki gençler de pek çıtı pıtı" dercesine suratıma bakıyorlar. Ben de bağırmamak için kendimi daha çok sıkıp daha çok acı çekiyorum. Ohhh, sonunda doğdu bizimki, 4,5 kg. "Teyze, boşuna değildi o bağrışlarım yani"

Cahil cühela bir halde, tam 25 yılımı aldı bu toplumun bedenini tanımak. Anlamadan, bilmeden, korku dolu 25 yıl.. Bu yüzden sevemedim hiç bedeni(mi); bazen iğrendim, bazen utandım, bazen korktum ondan.
Ama artık o dönemde yürüdüğü gibi yürümüyor işler. Kızım kardeşinin pipisini gördüğü zaman çığlık atmıyor en azından. Ama soruyor bana neden bacaklarındaki kılları aldığını. "Estetik kızım" diyorum. "Ama erkekler neden almıyor" diyor. "Erkekler almaz ki" diye geçiştiriveriyorum. Ve belki ilerde " bu beden benim mi?" diye sorup, yabancılaşacak ona. Bir de " İyi de bu benim bedenim değil ki, benimki nerde?" diye sormaya başlarsa...

Burcu

"Dantel projesini İstanbul'un sokaklarında görmüşsünüzdür. İstiklal caddesinde çiçek pasajının tepesinden aşağıya doğru süzülen kocaman bir dantel seriliydi yaklaşık altı ay öncesinde... Annelerimizin göz nuru, el emeği dantel evlerimizin dışına çıkmış, sokakları süslemişti.

Gazetemizin bu sayısında, bu çalışmayı annelerimize, onların kızları üzerindeki emeklerine ithafen bu projeyi yaratan; Devrim, Ahu ve Semiha'dan Ahali için "dantel'i" anlatmalarını istedik."

das DANTEL

"Ülkemizde dantel genelde sahip olunan değerli seylerin üzerine yada bir seyleri daha da güzelleştirmek için konur. Seri üretilmiş bir endüstri ürünü olan telefonun üzerine konan dantel onu sadece biçimsel uyumla birlikte evin yerel bir parçasına dönüştürmekle kalmaz; aynı zamanda telefona şefkat ile sarılır. Telefon için zararlı olan güneş ışığı, toz gibi diğer etkenlere karşı da korur, kollar." Dantel fikri DAS'ın D'si; Devrimin üvey annesinin evlerine geliş ve yerleşiş devresinde, mekanı 'dantelleme' sürecine geri dönüşlerle başladı. Beynime kazınan dantel imgesi masumluktan çıkmış, bir işgal biçimine dönüşmüştü. TV üstünde, sehpada, telefonda, koltukta, orda, burda, şurda... ve sonrasında kolları sıvadık. Üç gün üç gece çalışmamız sonucunda, tüllerden keserek çıkardığımız motifleri birleştirerek 10 m ye 12 m lik bir dantel oluşturduk. İnce ince işlenmiş bu dantellerin her yere örtülmesinin sergilenme amacı dışında başka bir amacı olmalıydı. Dantel, aynı erkek kedinin işiyerek mekanı parsellemesi gibi bir sahiplenme olgusudur tanımıyla beraber; bu benim, o benim, şu benim... Biz de bu dev dantelimizle önce okul bizim dedik, Mimar Sinan Üniversitesi. O duvarlarına dokunmaktan çekindiğimiz mekan artık bizim hepimizin olmuştu. Sonra İstiklal Caddesi çarptı gözümüze; kapıları kilitli bir çok tarihi binayla çevrili bu cadde her gün altımızdan kayarken girmedik giremedik o tarihi, çürumeye terk edilmiş binalara. 'Bu sokaklar, bu meydanlar bizim?' Çiçek Pasajını takiben Galatasaray Meydanı karşısına da örttük birer tane. Hem de bu sefer el emeği göz nuru dantellerle bezedik çatıları. Kimisinin pulları tek tek yapıştırıldı belki 10 el değerek... (teşekkürler burdan o ellere) kimi de Semra Teyzemiz (Devrim'in annesi) öncülüğünde gece gündüz demeden 'anti-dantel' başlığı altında, Tokat Erbağlı teyzelerin şişinden geçerek ilmik ilmik dokundu. ve bir kez daha gördük ki ne değerliymiş o danteller, nasıl da koruyup kolluyormuş bizleri ve nasıl da ait hissettiriyormuş kendimizi o mekanlara....

DAS'ın A'sı

'Dantel' ne Devrim'in, ne Ahu'nun, ne de Semiha'nın işidir. Dantel DAS grubunun işidir.

DAS Almancada cinsiyetsizlik artikelidir. 'Der'e karşı 'die' değil. 'Die' ye karşı 'der' değil.
DAS grubun D'si yani Devrim, ruhu; A'sı Ahu, hayat enerjisini; S'si Semiha, aklı temsil eder.
Yani danteli anlatan bir yazıyı devrimsiz yazmak 'dantelin' ruhunu anlatmamak demek, anlatamamak demek benim için.
Danteli eksik anlatmaktansa hiç anlatmamaktır Semiha'nın tavrı.

Türk Sinemasında Fahişelik Konusuna Farklı Bir Yaklaşım:

Asiye Nasıl Kurtulur?

Türk Sinemasında Kadın Temsili

Türk toplumunda kadına ayrılan yer "aile"nin içindedir ve kadın, kimliğini aile içersinde edinir. Sinemamızda kadın temsilleri de buna paralel olarak gerçekleşmiştir. Yeşilçam filmlerinin çoğunda anne ya da eş olarak temsil edilen kadın, ailesi için büyük özveriler yapan, aile üyeleri arasında dengeyi sağlayan, aileyi bir arada tutan unsurdur.

Erkeklerin desteklediği Yeşilçam'da üretilen popüler filmler içersinde, kadınların günlük yaşamda karşılaştıkları sorunlar da anlatılmıştır fakat bu sorunların varlığının sorgulanması ya da niçin böyle olduğunun irdelenmesi yerine, sorunlar olağanlaştırılmış ve kaçınılmaz oldukları vurgulanmıştır. Kadın seyirciye yönelik olarak, erkek bakış açısını taşıyan birçok film üretilmiştir. Bu filmler, melodramatik öğelerle desteklenerek, gerçek yaşamda toplum içersindeki erkek egemen düzenin, sinema üzerinden yeniden üretilmesini sağlamıştır. Yeşilçam sinemasında 1980'lere kadar kadın sorunları daha çok feodal yapıya, kültürel ve ekonomik nedenlere dayandırılmıştır. Az sayıdaki örnekler dışında sorunlar irdelenmemiş, aile kavramı eleştirilmemiş, aksine yaşananlar karşısında bir tür kabulleniş oluşturulmuştur.

Türk sineması için ilk başından beri fahişe konusu ilgi çekici olmuş ve birçok kez işlenmiştir fakat bu filmlerin çoğunluğu inandırıcı değildir. Bununla birlikte film anlatılarında temsil edilen kadın karakterler cinselliği yokmuş gibi sunulmuştur. Türk sineması genel olarak cinselliğe karşı tutucu bir tavır sergilemiştir. Filmlerin yapısı sonucunda ortaya tek boyutlu klişe karakterler çıkmıştır. İyi kadınlar soyunmaz ve yatağa girmezlerken diğer yandan kötü kadınlara yani vamp ve fahişe kadınlara ise soyunmak, öpüşmek ve sevişmek kalmıştır.

80'lerdeki Değişim

1980'li yıllarda Türk sinemasında, konu ve işleyişte meydana gelen değişimlerle birlikte, seks filmleri yerini arabesk filmlere bırakırken diğer yandan toplumsal sorunları işleyen filmler de birey sorunlarına yönelmişlerdir. Bu filmler daha çok kadının birey olabilme sorununa, toplumun kadına bakışına ve kadının evlilikteki beklentilerine değinen, yeni filmlerdir. Bu filmlerdeki kadın karakterler artık hem iyi hem de kötü özellikleri bir arada barındırabilmektedir ve kadın temsilleri daha gerçekçi şekillerde sunulmaya çalışılmıştır. Kadına ve sorunlarına çok yönlü şekilde yaklaşmak amaçlanmıştır. Şükran Esen, Türk Sinemasının kadına bakışını, geleneksel Yeşilçam tarzı bakış ile daha gerçekçi ve çok boyutlu bakış olarak ikiye ayırmıştır. Esen, daha gerçekçi ve çok boyutlu bakışa sahip filmleri ise iki grupta toplamıştır bunlar: Öncelikle kadın olmaktan gelen özellikleri ve sorunları işleyen "Kadın Filmleri" ve diğer konuları işlerken, kadını gerçekçi olarak ele alan, almaya çalışan filmlerdir.

Bu noktada Esen, Atıf Yılmaz'ın 1980 ile 1989 arasında yaptığı 17 filmden 13'ünün 'Kadın filmi' olarak değerlendirebileceğini belirtmiştir ve bu nedenle de Atıf Yılmaz 'Kadın Filmleri'yönetmeni olarak anılmaktadır. Bu filmler; "Delikan", "Mine", "Seni Seviyorum", "Bir yudum Sevgi", "Dağınık Yatak", "Adı Vasfiye", "Dul Bir Kadın", "Aahh Belinda", "Asiye Nasıl Kurtulur", "Kadının Adı Yok", "Hayallerim, Aşkım ve Sen", "Arkadaşım Şeytan", "Ölü bir Deniz" dir.

80'lerde oluşan yeni Türk sinemanın aileye ve kadına bakışı geleneksel Yeşilçam filmlerinden önemli ölçüde ayrılmaktadır. Yeşilçam'da neredeyse kutsal kabul edilen aile eleştirilmeye başlanmış, kadının toplumdaki yeri ele alınmış, kadınların karşılaştığı sorunlar irdelenmiş, arkasında yatan nedenler sorgulanmıştır ve en önemlisi kadına bir birey olarak bakılmıştır.

Atıf Yılmaz'ın, kadın filmi yönetmeni olarak anılması, cinsiyetinden yola çıkılarak, kadın filmlerinin yönetmenin erkek olması ve kendisinin popüler filmler yapması bağlamında eleştirilse de, onun Türkiye'de kadını ve sorunlarını anlamaya çalışan ve birçok filminde kadın kahramanlar bulunan filmleri, ayrı bir film türü olarak değerlendirilmiştir. Atıf Yılmaz'ın 1980'li yıllarda çektiği 13 tane kadın konulu filmi arasından 6 tanesinin başrolünde Müjde Ar oynamıştır. Müjde Ar, 1980'li yıllarda yer aldığı filmler ve canlandırdığı kadın karakterlerle Türkiye sinemasında yeni bir başlangıcın öncüsü olmuştur.

Asiye Nasıl Kurtulur?

Geleneksel fahişe filmleri sonu başından belli olay örgüsüne sahiptir. Filmler daha çok kadının kötü yola düştükten sonra yaşadıklarını anlatır fakat sorunun alt yapısı incelenmez veya sorun irdelenmez. Bu filmlerde daha çok, konu itibariyle kadının bedeni, kirlenmişlik kavramının olanak sağlamasıyla sergilenmiştir.

Atıf Yılmaz'ın Asiye Nasıl Kurtulur? filmi ise geleneksel Yeşilçam filmlerinin bakış açısından farklı olarak, fahişeliği, ataerkil değerlerleri sorgulayarak ele alır. Filmde böyle bir kurumun varlığının altında yatan nedenler irdelenir. Kadının bir eşya gibi görülmesi ve erkek egemen yapı eleştirilir. Namuslu ve namussuz kadının ne olduğu tartışılır. Ahlak kavramı sorgulanır. İçinde yaşadığımız sistem üzerine düşünmemiz sağlanır ve dolaysıyla sistem eleştirilir. Film soyut kavramları ve sorunları ele almış olması açısından çağdaş anlatı yapısı özelliği göstermektedir. İzleyici filmi izlerken, filmin açtığı soruları düşünmeye başlar.

Asiye Nasıl Kurtulur? Vasıf Öngören'in 1969'da sahneye koyduğu aynı adlı epik tiyatro oyunundan, Barış Pirhasan'ın senaryosuyla sinemaya uyarlanmıştır. Film müzikal türünde çekilmiştir ve sinema ile tiyatroyu bir araya getirmektedir. Oyun içinde oyun biçiminde sinemaya aktarılan filmde, dekorlar, kostümler ve genelevin bulunduğu ortam adeta bir tiyatro sahnesini andırmaktadır. Karakterlerin de filmin bazı yerlerinde dans etmeleri ve şarkı söylemeleri bu teatral kurguyu desteklemektedir. Ayrıca Oyunculuklar da teatraldir.

Film, söz konusu genelevden Asiye adında bir hayat kadınının fuhuşla mücadele derneğine yolladığı bir mektup sonucunda, dernekten iki üst düzey yöneticinin onu ziyaret etmek amacıyla geneleve gelmesi ile başlar. Gelen konukları genel ev patronunun eşcinsel yardımcısı Selahattin karşılar ve onlara Asiye adlı bir hayat kadının burada bulunmadığını söyler. Genelevde Asiye adında biri yoktur. Bunun üzerine "insan her koşulda direnebilir" diye düşünen Seniye Hanım'a Selahattin tarafından bir oyun teklif edilir. Oradaki kadınların katılımıyla Asiye'nin hayatı canlandırılacaktır ve dönüm noktalarında, hayati önemdeki seçimlerde Seniye Hanım'a sorulacaktır: Asiye şimdi ne yapsın? Anlatıcı yani Selahattin, Asiye'nin nasıl bu yola düştüğünü diğer hayat kadınları ve çevre esnafının da içerisinde bulunduğu küçük mizansenlerle anlatmaya başlar. Her mizansenin sonunda dernek başkanı, Asiye'ye bir kurtuluş yolu bulur ve bir sonra ki mizansen o kurtuluş yolu çerçevesinde kurgulanır. Acaba Seniye hanımın sunduğu öneriler Asiye'nin kurtulmasını sağlayabilecek midir? Asiye'nin fuhuş yapmadan hayatını sürdürebilmesinin yolları aranır film boyunca. Ancak film ya da film içinde oyun ilerledikçe görülür ki hayatta pek çok seçenek yer almaz. Asiye'yi ya da Asiye'leri kurtarmak ise sanıldığı kadar kolay değildir. Ve her seferinde Asiye gittikçe namuslu bir yaşamdan kopar, hayat kadını olmaya ve genelev ortamına yönelir. Ve sonunda Asiye, kurtuluşu genelev patroniçesi olmakta bulur.

Filmde gitgide her şeyin para olduğu bir dünya anlatılır. Zor hayat koşullarında mücadele eden Asiye, kurtarıcı olarak görülen ama bir küçük burjuva olan ve dışarıdan bakan Dernek Başkanı Seniye hanım tarafından kurtarılamaz. Filmde Kapitalizm ve burjuva düşüncesi yoğun şekilde eleştirilir. Film bu sistem içindeyken insanca bir kurtuluşu mümkün olmadığını, insanın günümüz sisteminde tek başına ayakta durmasının imkansız olduğunu ve Türkiye'de yalnız bir kadın olmanın ne denli zor olduğunu gösterir. Nasıl olursa olsun, hangi çareyi denerse denesin, Asiye mutlu olamayacaktır.

Nihanhane

Notlar:

ABİSEL, Nilgün " Türk Sineması Üzerine Yazılar", Ankara, İmge, 1994

COLİN- DÖNMEZ, Gönül " Kadın, İslam ve Sinema", İstanbul, Agora Kitaplığı, 2006

ESEN, Şükran " 80'ler Türkiyesi'nde Sinema", İstanbul, Beta Yayım Basım, 2000

KAPLAN, Neşe " Aile Sineması Yılları 1960'lar" , İstanbul, Es Yayınları, 2004

http://www.feminisite.net/main.php

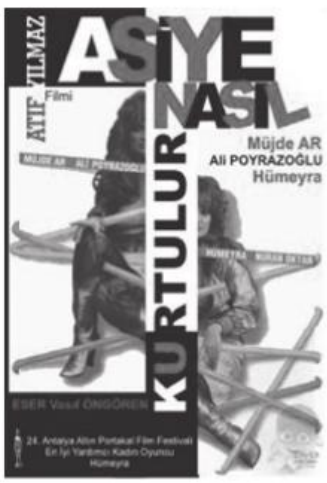

Asiye sizce nasıl kurtulur?

http://www.asiyenasilkurtulur.net

"O ZAMAN SİZ DE KIÇIMA BAKMAYIN!!!"

Göçer-konar öznemiz Satrapi, hikâyesinin alttan akan kısmında rejim değişikliği, savaş gibi olgulara yer verirken, Viyana'da Iranlı, Iran'da batılı olarak, ataerkinin "kadın"lığı kurduğu birbirinden farklı Iran ve Avrupa sürümleriyle bir bir yüzleşmektedir.

Özellikle feminist cenahta çokça konuşulup tartışılan otobiyografik çizgi roman Persepolis, deneyimlerin öznesi Marjane Satrapi'nin hayatının on dört senelik kesitini sunuyor. Sunmakla kalmayıp okuyucuyu sıklıkla kitabın arasına ayraç koyup düşünmeye teşvik ediyor. Satrapi ile olan yolculuğumuz, Iran' da, 1979 senesinde –kendisinin de belirttiği gibi - "adına sonradan Islam Devrimi denilen" devrimin gerçekleştiğinde on yaşında olan bir kız çocuğu ile başlamakta. Bu yazının, gazetelerin lütfettiği kitap eklerindeki tanıtım yazılarından biri olmasının ivedilikle önüne geçilip, kitaba dair bu türden merakların giderilmesi için başka kaynaklara başvurulmasını önererek, feminist teoriye söz hakkı veriyorum.

Satrapi kendisinin feminist olmadığını belirtse de Persepolis feminist okumalara çokça konu olmuş ve dahası feminist teori ve pratikte birçok bağlama oturtulmuştur; söz konusu malzememiz "kadın-oluş" ise bu hiç de zor değildir. Göçer-konar öznemiz Satrapi, hikâyesinin alttan akan kısmında rejim değişikliği, savaş gibi olgulara yer verirken, Viyana'da Iranlı, Iran'da batılı olarak, ataerkinin "kadın"lığı kurduğu birbirinden farklı Iran ve Avrupa sürümleriyle bir bir yüzleşmektedir. Tam da bu noktadan hareketle, feminist teori ve pratikteki deneyim aktarımının öneminin altını çizerek ve hatta karalayarak, her bir kız kardeşimin Persepolis'te, kendi yüzleşmeleri ile örtüşen bir şeyler mutlaka bulacağına inanmaktayım. Bu yazıda, Persepolis'in beni nasıl bir yolculuğa çıkardığını ve kendi düşünce bağlamım olan feminizmde nereye oturttuğumu anlatmaya gayret edeceğim.

Feminist hareket ile diğer ezilen grupların özgürleşme hareketleri arasında her ne kadar benzerlikler yakalanabiliyorsa da kadınların özgürleşme süreci çok önemli bir nokta ile farklılaşıyor. Şöyle ki, her bir coğrafyada, kültürde ve alanda kendini farklı mekanizmalarla kurumsallaştırmış, türlü maskelerle saklanmış olan ataerkinin türevleri, kadınların tamamını kapsayıcı tektipleşmiş ortak bir hedef sunmasına izin vermiyor. Haliyle, mücadele etmeye çalıştığımız şey ataerkinin türlü türlü birleşimi olduğundan ortak kesenin ne olduğuna çabuk ayılamıyor. Bu, harekete engel durum, yine son kertede hayatlarımızı ablukaya alıp var olma gücümüzü elimizden alan ataerkinin işine yarıyor: Bölünmüş, birbirini ötekileştirip bir arada durmayı başaramayan kadınlar... Devletin siyasi gündeminde epeyce yer tutan türban meselesi de tam olarak böyle bir çelişkiye denk düşmektedir. Siyasi kodamanlar yine kadın bedenler üzerine atıp tutarken, o bedenlerin sahipleri yine kendi adlarına konuşamadılar. Öte yandan başka politik yönelimli kadınlar da bu tuzağa düşüp başörtülü kadınların konuşmalarına, onların var olma durumunu ilgilendiren bir meselede etken olmalarına izin vermediler. Bu yakınmaların hiçbiri türban savunusu yapmak adına değildir, zira başörtüsü de din bağlamı içinde ataerkinin araçlarından başka bir şey değildir. Ancak, başörtülü kadınların ilerleyen zamanlarda daha çok söz söyler hale gelebilmesi için, en temelde, kendi bedenleri üzerinde başkalarının karar verme tahakkümünü reddedip söz söyleyebilecek hale gelebilmesine destek olmak gerekir. Bütün öz-örgütlenmelerin var olma durumlarımızın birer öznesi haline geldiğimizde gerçekleştiğini ve kendi yaşam alanlarımızda da ancak böyle etken olabileceğimizi unutmamalıyız.

Tüm bunlardan öte, içinde bulunduğumuz Mart ayı feminist hareketin çiçek verdiği, kadınların sorular sormaya, özneleşmeye çalışmaya ayrıca çabaladığı bir aydır. Özneleşmek demek, aslında bir anlamda, her gün 8 Mart, her gün mücadele demektir. Direnmekten korkmamak demektir. Bu noktada, özgürleşmek adına, Iran'daki molla rejimine direnebildiği kadar direnen Satrapi'nin Persepolis'inden bir alıntılama yapmak ışık olacaktır:

"Devrim Muhafızları: Neden koşuyorsunuz?
Satrapi: Çok geç kaldım! Otobüse yetişmek için koşuyorum.
Devrim Muhafızları: Evet ama... Ama... Koştuğunuz zaman arkanız hareket ediyor... Nasıl denir... Edepsiz!
Satrapi: O zaman siz de kıçıma bakmayın!!!"

yasemin

Dessin: Songül

Ahlak Cenderesi

Ülkemizde yargı süreci mi ağır ilerlemekte, yoksa neyin ahlaklı neyin ahlaksız olduğu noktasında bazı kafa karışıklıkları mı yaşamaktayız toplumcak? Hani geçmişe şöyle bir dönüp bakınca, Lambdaistanbul dernekleşeli neredeyse 2 yıl oldu Ey Ahali! 2006'nın güneşli bir 18 Mayıs'ında dernekleştik yasal olarak. Ama ahlak cenderesi bugün de peşimizi bırakmadı hala...

Tarihin tozlu sayfalarını aralarsak, dernekleşmemizin daha ikinci haftasında İstanbul Valiliği toplumun "genel ahlakını" bozuyoruz gerekçesiyle, ahlaksız addettikleri adımızı ve tüzüğümüzün amacını değiştirmemizi istediler bizden. Çünkü eğer değiştirmezsek hakkımızda yasal işlem başlatmaları gerekecekmiş. Amacımız, toplumdaki lezbiyen, gey, biseksüel, travesti, transseksüel (LGBTT) bireylere dönük önyargıları dönüştürmek, bu bireyler arasındaki dayanışmayı güçlendirmek olduğundan ve haliyle adımızda da LGBTT kelimeleri tüm istek ve gururumuzla yer aldığından, değiştirmeyeceğiz dedik. Bunun üstüne İstanbul Valiliği, Beyoğlu Savcılığı'na "ahlaka aykırı dernek kurulamaz", fesh edin diyerekten suç duyurusunda bulundu. Süreci ve dosyamızı inceleyen Savcılık, kapatılmamız için herhangi bir gerekçe olmadığını ifade etti ve lehimize olan kapatılmama kararını verdi. Ahlaklılıktan gözü dönmüş Valilik hızını alamadı ve bir üst mahkemeye itirazda bulundu. Durumu inceleyen mahkeme Savcılığın lehimize kararını bozdu ve böylece Lambdaistanbul LGBTT Dayanışma Derneği'ne kapatılma davası açılmış oldu. İlk duruşma 19 Temmuz'da gerçekleşti, belge eksikliğinden ötürü 2. duruşma için 18 Ekim'e tarih verildi. Bu arada, konusunda uzman çeşitli kişilerce kaleme alınmış Lambdaistanbul'un neden kapatılmaması gerektiğine dair yazılar sunduk mahkemeye. Bu yazıları ve dosyamızı incelemek üzere mahkeme bilirkişi atadı ve 31 Ocak günü 3. duruşmamız görülecekti. Derken bilirkişi, raporunu mahkemeye henüz sunmadığı için 3. duruşmada 4. duruşmanın tarihi olan 6 Mart 2008 belirlendi, saat 10.55'te, Beyoğlu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde. Bakıyorum da, bir paragrafta anlatmışım her şeyi ama dediğim gibi tüm bunlar yaklaşık iki yılda oldu ve süreç hala da sonuçlanmış değil.

Sanırım hem yargı sürecimiz ağır işlemekte, hem de cidden ahlaka dair de bir kafa karışıklığı mevcut. Yani yurdumun savcılığı ahlaka aykırı bir durum yoktur, örgütlenmek bir haktır derken, yine yurdumun mahkemesi ahlaka aykırı bir durum olabilir, iyisi mi bir hakim duruma el atsın diyebiliyor. Üstelik diğer yurdumun mahkemesinin hakimi de, ne diyeceğimi bilemiyorum gibilerinden süreci bilirkişiye havale ediyor. Bir yılan ve yalan hikayesi varsa, bu o olsa gerek.

Yasalarımızda, LGBTT bireyleri olumlayan ya da olumsuzlayan herhangi bir ifade bulunmamakta. Olumsuz bir şeyler olsa değiştirmek, buna karşı mücadele yürütmek elbette daha kolay olurdu. Ama öyle değil işte! Bir hakim pekala eşcinsel bir erkeği ters cinsel ilişki teklif etti diye hunharca öldüren erkek katiline haksız tahrikten ötürü ceza indirimi verebiliyor mesela. Dediğim gibi yasalarda yokuz, bu yokluk paralelinde gündelik yaşamda varlığını her an bizlere hissettiriyor.

Ahlak denen şey, aslında kendisini egemen ve çoğunluk olarak gören ve yola getirmek, sözüm ona toplumsal tutkal niteliğinde kullanmak adına ahlakı kutsallaştırıp toplum içinde duvarlar örüyorlar. Sürekli bize ahlaka aykırı oluğumuz zikrediliyor fakat neyin ya da neyimizin ahlaksız olduğunu sorduğumuzda da hiçbir cevap veremiyorlar. Çünkü işte kafalarında kendilerine göre bir şey var ve bir de onunla aynı olmayan başka bir şey.

Son dönemdeki TCK değişim sürecinde baya bir heyecanlanmıştık. Oluşturulan taslak metine cinsel yönelim ayrımcılığını eklemişlerdi nihayetinde. Heyecanımız çok sürmedi ne yazık ki. Metnin son halinde cinsel yönelim ayrımcılığı çıkartılmıştı çünkü. Böylece de LGBTT bireyleri devlet bir kez daha görmezden gelip, topluma da siz de ayrımcılık uygulayabilirsiniz mesajını vermiş oldu. Devletin bu ahlakını sorgulayamayız çünkü "polise mukavemet" etmiş oluruz o zaman!

Yine benzer olarak, gün bu gündür deyip kolları sıvayıp anayasanın kanunlar önünde eşitliği güvence altına alan 10. Maddesine "cinsel yönelim" ve "cinsiyet kimliği" tanımlarının eklenmesini haber uçurup duyurduk TBMM'nin her bir köşesine. Sonuç, bugün git 22. Yüzyılda gel. İşte kuzu kuzu geldim... TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu, kendisine tutulan mikrofonlara, bir kralmışçasına ve sanki bu ülkede demokrasi yokmuş ve anayasının 10. Maddesinin varlık nedeni eşitsizlikleri tüketmek değilmiş gibi bunları söyledi. Bugün git, aslında mümkünse hiç gelme.

10. maddedeki cinsiyet tanımının varlığı, nasıl ki Türkiye'de kadın-erkek arasında var olan eşitsizliği gidermek ve kadınların toplumsal hayattaki her türlü katılımının önünü açmaksa, benzer olarak LGBTT bireylerin de cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden ötürü dışlandığı, yok sayıldığı, dövüldüğü, öldürüldüğü bir toplumda da bu ayrımcılıklar kanunlar tarafından LGBTT bireyleri var kılarak engellenmeli ve toplum daha eşitlikçi bir dinamizme kavuşturulmalıdır. Bu şartlar altında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinden ötürü psikolojik ya da fiziksel anlamda zarar gören her bir LGBTT bireyin acısının ya da kaybettiği hayatının sorumlusu devlettir.

Bugünler de geçecek belli ki. Hani derler ya yaptıklarımız yapacaklamızın teminatıdır. Tabi ki bizim durduğumuz yerden, bizim çabamızla. Kendimizi bildikçe ve bunu daha da bir yüksek sesle söyledikçe, inanıyorum ki insanlar kulaklarını ne kadar tıkamak isteseler de günün birinde bu sese kayıtsız kalamayacaklardır.

İzlem Aybastı

2007 onur yürüyüşünden...
Geçen yıl ki onur yürüyüşü, bugüne değin memlekette yapılan onur yürüyüşlerinden en geniş katılımlı olanıydı. Memleket ahali'sinin Ahlak ve otorite cenderesinde sıkıştırılmaya çalışılan tüm bireyleri, hep beraber, o gün gökkuşağı bayrağının bir ucundan tutarak, İstiklal Caddesini yürüdüler. Bir ucundan diğerine, bugünden yarına...

yeryüzü bir bütündür bölünemez
Ahali
Mart 2008
yıl:1 - sayı:3
aylık haber fikir yorum gazetesi
2,5 YTL

21 MART'TA İSYANIN ATEŞLERİ YANIYOR...

Newroz Ateşi

Artık günümüzde yaşadığımız bu topraklarda halkların kendi kültür ve geleneklerine sahip çıktıkları bir direnişe dönüşmüştür Newroz.

Bu günde kadınlar, çocuklar herkes geleneksel kıyafetlerini giyer, halaylar çekilir, zılgıtlar atılır, sesler yükselir, ateşler yakılır, üzerinden atlanır. Bunu Zerdüşt dininin etkisi olarak görebiliriz. Mezopotamya, Kafkasya ve çevre bölgelerinde yayılmış olan Zerdüşt dinine göre ateş kutsaldır. Suçlardan ve günahtan arınmak için ateşin içinden geçmek ya da üzerinden atlamak gerekir. Bu bayramı kutlayan halklar Newroz'a farklı anlamlar yüklemiş, çıkışına ilişkin değişik rivayetler ve efsaneler de üretmiştir.

Zerdüştlükten kesinlikle bahsedilmelidir. Bu inanca göre doğa kutsaldır, hayvanların kurban edilmesi yasaklanmıştır. Kendini savunmanın dışında şiddete son derece karşıdır. Kadın, bu inançta önemini hep korumuştur. Zerdüştlükte tanrı-kul ilişkisi yoktur. Zerdüşt, iyilik tanrısı Ahura Mazda'ya bazen kızar ve hesap sorar. Tanrıya ya da tanrıkrala koşulsuz teslimiyet söz konusu değildir. İnsanın özgür iradesi ön planda tutulmaktadır. Bu nedenle dönemin en büyük düşünce devrimini gerçekleştirmiştir de diyebiliriz.

Newroz, Zerdüşt dininde de kutsal bir gündür. Babillilerin Yaratılış Mitolojisi'nde, gündüzün geceye, iyiliğin kötülüğe, sıcağın soğuğa galip geldiği gün olarak anlatılır. Gılgamış Destanı'nda bereket ve canlanan doğanın müjdecisidir. Kürt Efsanesi'nde Demirci Kawa'nın zalim Dehak'a başkaldırıp kötülüğü yendiği, Kürt halkını yok olmaktan kurtardığı gün olarak anlatılır.

NEWROZ MU? NEVRUZ MU?

(Newroz) araba lastikleri yakıp polisin coplarına maruz kalmak, hatta ölümü bile göze almak demek, (Nevruz) ise resmi bayramlar kadar sıkıcı kutlamalardan biridir. Biri devletin bayramı, öbürü ise Kürtlerin... Yaklaşık yirmi yıldır Kürtler Newroz bayramlarını hep panzerlerin, silah namlularının gölgesinde kutladılar.
21 Mart 1992'de Cizre ve Şırnak'ta yapılan Newroz kutlamalarında polisler ve halk arasında çıkan çatışmalar, Newroz'u kana bulamıştı. İki ilde de olayların aralıksız devam etmesi üzerine, çevre illerden bölgeye askerî sevkiyat yapılmış, 23 Mart'a kadar süren çatışmalarda resmî açıklamalara göre biri gazeteci olmak üzere 57 kişi taranarak yaşamını yitirmişti. Cizre ve Şırnak'ta yaşananların yankı bulması üzerine Almanya, "sivil halka ateş edilmesi" gerekçesiyle Türkiye'ye olan silah sevkiyatını durdurdu.
1992 Newroz kutlamalarında tam olarak doksan dört insan yaşamını yitirdi. Bu olaylar sadece o yılla sınırlı kalmadı çünkü devlet Newroz'u yasaklamak için hep kararlı bir politika izledi, Kürtler ise bayramlarını kutlamakta... Ve hemen her kutlamada ya ölümler yaşandı, ya da tutuklamalar. Devlet Kürtlerin bu bayramı unutmaları için elinden geleni yaptı...

Ama İsyan ateşi yanmaya devam etti. Kadınlar, erkekler, çocuklar, genç, yaşlı demeden kutladılar Newroz'u. Kökeni tarihte olan isyanları temsil ediyor Newroz. Devlet tarafından "Nevruz"laştırılmaya çalışılıp, hakkında çok şey söylense de gerçek olan Newroz'un zulumlere karşı direnişin bir simgesi olmasıdır. Zalim Asurluların egemenliğine, Dehak'ın zalimliğine son veren Demirci Kawa'nın isyan ateşidir Newroz.

KAWA ADINDA BİR DEMİRCİ;

Zalim kral Dehak etrafa saldığı öfkesiyle tanınır. Efsaneye göre de şeytan hizmetkar kılığına girip Dehak'a hizmet eder. Onun için güzel yemekler yapar. Dehak bu durumdan oldukça memnundur. Şeytan, güvenini kazandığı Dehak'a iki omuzundan onu öpmek istediğini söyler. Dehak buna izin verir. Şeytan Dehak'ın iki omuzundan öptükten sonra aniden ortadan kaybolur. Dehak'ın omuzlarının öpülen yerlerinden iki yılan belirir. Dehak yılanları hemen kestirir, ama kestikce yeniden çıkarlar ve korkunç acılar verirler. Ükedeki bütün hekimler çağrılır, ama hiç biri bu derde çare bulamaz. Şeytan bu kez doktor kılığında saraya gelir. Bu acıların dinmesi için, yılanların hergün iki genç insan beyni ile beslenmeleri gerektiğini söyler. Hiç kuşku yok ki insanlığa karşı kötülük amaçlanıyor ve şeytan amacına da ulaşıyor.

Dehak adamlarına emir verir; hergün iki genç insan saraya getirilir, başları kesilir ve beyinleri yılanlara yedirilir. Zamanla binlerce genç insanın ölümü halk arasında büyük tepkilere neden olur. Halk korku ve dehşet içindedir. Sonraları Dehak'ın sarayına aşçılık için alınan iki iyi niyetli insan; Armail ve Karmail, hergün getirilen iki genci saklarlar ve onların yerine iki koyun beynini Dehak'a götürürler. Ölümden kurtulan gençler dağlara sığınırlar. Bu durumun 30 yıl kadar sürdüğü söylenilir.

On iki oğlundan on birini Dehak'a kurban veren Kawa adındaki demirci, son çocuğu da istenince buna isyan eder. Halkını ve bunca yıldır dağlara sığınan insanları örgütler ve hep birlikte Dehak'a saldırırlar. Demirci Kawa'nın ve halkın ayaklanması zaferle sonuçlanır. Saray ele geçirilir ve Dehak ölür.

Efsaneler dilden dile aktarıldı, söylendi; krallar yerini imparatorlara, imparatorlar yerini diktatörlere bıraktı. Halepçe'de yaşananlar günümüz Dehaklarının eseriydi. Halepçe Katliamı, kimyasal silahların halk üzerinde bu kadar geniş çaplı kullanıldığı ilk saldırıydı. Çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan beş bin Kürt bu saldırıda katledildi. Bu coğrafyada yaşayan kardeşler olarak ezilen halklara karşı, zalim Dehak'lara suç ortaklığı yapmayı değil, Kawa'nın yoldaşları olmayı, zalimlerin zulmüne karşı sonuna kadar direnmeyi seçiyoruz.

NEWROZ PİROZ BE!

BİJİ AŞİTİ, BİJİ NEWROZ...

Newroz, bir isyan gününe dönüştü. Çünkü halkın sokaklara taştığı, şehirleri istila edip devletle çatıştığı bir gün haline geldi. Devlet önce klasik refleksini verdi. Her ayaklanmayı şiddet ve katliamla bastırmaya çalıştığı gibi 1990 sonrası Newroz'un "Türklerin Ergenokon'dan çıkıp tüm dünyaya yayılışının başlangıcı" ve "Bahar Bayramı" olarak keşfedip(!) sahiplenmeye çalıştı. Bu tür saptırmaların halkların binlerce yıllık kültür birikiminin bir ürünü olan Newroz'un içini ne kadar boşaltabileceğini bilmiyoruz(!).

AGiRÊ NEWROZÊ

Îro newroze! Îro, her roj newroze, her roj, roja agıré serhildanéye. Îro é ko di hindiré wî de pizrûké agir pé dikevin herkes Kawayi. Zalimé li ser vé diné hemû Dehaqin. Îro Dehaq hîn zalime, rojé ne du xortan, bi hezara mirovan dikujé. Hûn çîroké zanin Dehaq her roj méjiyé du xortan dixwé, iro méjiyé me disa dixwin, bi alîkarîya malbaté, zaningé û dîn. Méjiye me dîsa duxwin, me dişibînîn xwe, zalimtî û dereketiya xwe dixin méjiyé me. Di bé jiyan eve, divé hûn cavgirti û bé xemgînî bin. Divé hûn li karé xwe binerin. Me ji bîra nekir bé agıré serhildané çilo ra dibé. Tén bîra me newrozé 92, 93, 94'an... kevré di desté mede cihé xwe didîtin agiré me, agiré serhildané bû. Me zanî bû. Ev agir divé kém nebé, divé bibe perçek ji jiyana me, divé péşî li hindiré me dûra li kolanan bela bibe...Vî dewletî ji Kurdan, ji Çerkezan, ji Lazan re digo hûn Tirkin, hûn rastin... ev dem, dema xwar bûné ye, ji wanre xwar, lé rastébûn ji mere...

Ev bist sal ko şer li alîkî vî welatî heye, ev ne şeré péşî bû û ne é talîye jî, bi hezaran pîrek, zarok û zilam hatin kuştin.Lé hayé vî aliyé welat jé tine bû. Péş wan ne dikirin, wan jî ne dixwest bibînin. Heta em nexin cavé wan, agir li kolana bela nebe nabînin. Wilo hîn bûne, wilo zanin. Hayé wan ji jiyana wan tine, nabînin ko jiyan ne awayi. Diçin karé xwe, diçin zanîngé, diçin marketan... li televîzyona di nerin. Wexté vala naxwazin, wexté vala ji wan re metirsîdaré. Li xwe di mînin heyirî di wexté vala de. Dibin mehkûmé ramané xwe...ramanî jiyana wan li ser çavé wan dixé.

Divé em wan şiyar bikin, em wan bizerzilînin, em agir kém nekin li kolanan, divé em péş wakin bé jiyan tişkî çiloye. Ji bo péş kiriné dive em jiyana rast, li gor xwe bijinin. Ko em bé jiyan jiyana me ye. Kesî neda me, kes tine ye jimere béje jiyan wilo raste, û wilo xware. Em sînoré jiyana xwe rast dikin, ne ew. Divé em péş wakin, yan tişt ji vé diné dernakevé ji çewt û hetîketîyé péve.